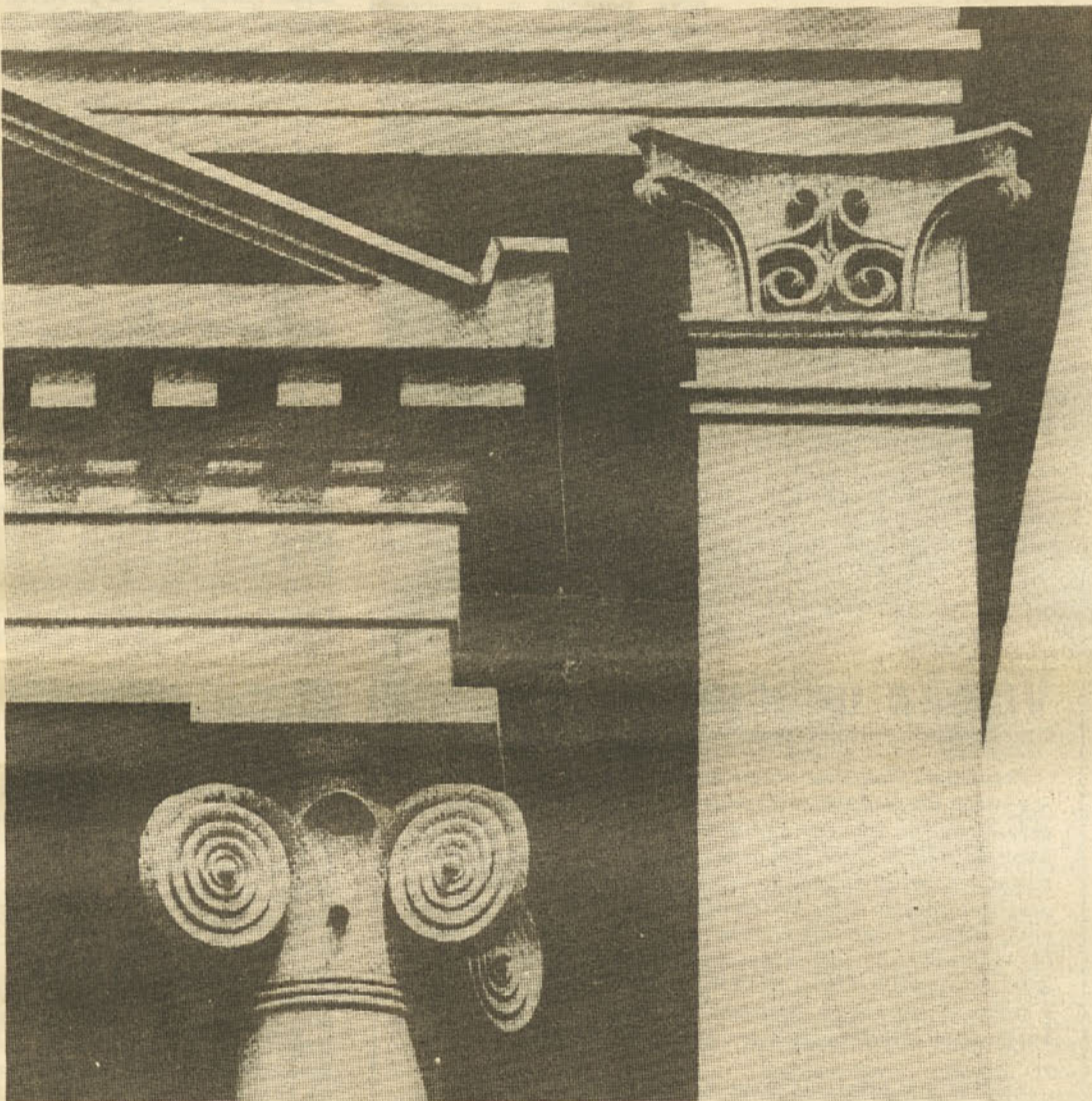

prosvetni delavec

Plečnikova arhitektura je v naši zavesti, skladno s Steletovo sodbo, večnostna, torej popolna in nedotakljiva. V svoji popolnosti prehaja v opredmeteno poezijo, je abstraktna in dvoumna, prikrita enostavnemu razodetju. Damjan Gale se je odločil izluščiti iz harmonične uglašenosti Plečnikove arhitekture tisti člen, ki ostaja površnemu očesu odmaknjen, ker je podrejen pripovedi celote. Poskusil nam je približati večkrat spregledano razkošje pomenov in domiselnosti tistega izbrušenega arhitekturnega detajla, ki nam lahko pomaga pojasniti bistvo Plečnikove arhitekture. Prav steber je tisto Plečnikovo izrazilo, ki je osvobodeno svoje statične nujnosti, dalo mojstru možnost, da izrazi najbolj abstraktne pomenne in v svobodni interpretaciji kompozicije in elementov klasičnih stebrih redov poustvari tudi domišljajske podobe svojega sanjskega sveta.

Vse fotografije, ki jih tokrat objavljamo, so iz kataloga Plečnikovi stebri. Izbral jih je arhitekt in fotograf Damjan Gale, besedilo pa je napisal Janez Koželj.

Obveščenenost — potreba ali razkošje?

Odgovorni slabo skrbijo za prosvetna glasila

Prosvetna glasila republik in pokrajin, celo tista, ki redno izhajajo že trideset ali štirideset let, morajo vsako leto znova dokazovati svojo družbeno upravičenost in prosjčiti za denarno pomoč za poravnava razlike med ekonomsko ceno in prosvetnim delavcem še dostopno naročnino. Zaradi negotove in nestalne, največkrat pa tudi premajhne denarne pomoči ustanoviteljev ne morejo opravljati svoje pedagoške in družbene vloge, kot bi želela njihova uredništva, niti zaposliti dovolj novinarjev urednikov. Tako stanje zahteva takojšnje ukrepanje; za vzgojo in izobraževanje odgovorni organi naj v prihodnje bolj skrbijo za gnotne možnosti prosvetnih glasil.

S temi ugotovitvami, podprtimi s podatki, je Sekcija prosvetnih časopisov, ki združuje prosvetna glasila republik in pokrajin v okviru Zveznega odbora Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture, te dni seznanila zvezni odbor tega sindikata — ta pa bo spodbudil republiške in pokrajinske odbore sindikata, ki so povečini

ustanovitelji teh glasil, da skupaj s prosvetnimi organi poiščejo ustrezne kratkoročne in dolgoročne sistemske rešitve.

Za našo družbeno krizo so značilna pogosta nasprotja med besedo in ravnanjem. Poudarjamo pomen izobrazbe, znanja in ustvarjalnosti, pa tudi obveščenenosti in dejavnega samoupravnega sodelovanja delavcev v

resnici pa vse premalo naredimo, da bi se načela uresničila. Mnogokje je zapisano, da morajo biti prosvetni delavci vsestransko obveščeni o spreminjanju in dogajanju v vzgoji in izobraževanju, da je treba bolj prisluhniti njihovemu mnenju in predlogom, jim dati več besede pri razvijanju vzgoje in izobraževanja. Hkrati pa ugotavljamo, da so domala vsa prosvetna glasila v denarnih težavah in komaj shajajo, saj so odvisna predvsem od večje ali manjše naklonjenosti in razumevanja ozkih krogov ali celo posameznikov, ki o denarni pomoči odločajo.

Časopisne organizacije, ki izdajajo prosvetna glasila, ustvarijo svoj prihodek z naročnino, z razpisi in oglasi ter objavami, pa Nadaljevanje na 2. str.

Med drugim preberite

- VSAK NAROD MORA NAJTI V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU SVOJE MESTO, str. 3
- NOVE POTI DO ZNANJA, str. 4
- OBJAVE, str. 5
- V ŠOLI JE VSE TEŽJE, str. 13
- UČITELJ SLOVENSKEGA JEZIKA — MENTOR RAZISKOVALNEGA DELA SREDNJEŠOLCEV, str. 13
- POGLED V PRIHODNOST: UČITELJI RAZISKOVALCI, str. 15

Misel na vse

V preteklosti smo radi poudarjali — to se je večkrat dogajalo posebno med defektologi — da so zavodi za usposabljanje in sploh družbena skrb za hendikepirane otroke in mladino na robu družbenega dogajanja; da namenja družba prizadetim in hendikepiranim otrokom in mladostnikom premalo skrbi in pozornosti; da smo v to področje premalo vlagali in si premalo prizadevali, da bi skladno z rastjo družbenega standarda tudi za prizadete otroke in mladostnike ustvarili normalne življenjske razmere in možnosti za sodobno strokovno obravnavanje.

Takšne kritične ocene so bile nekoliko upravičene. Nismo sledili razvojnemu smerem v razvitejšem delu sveta. Zamisli, novi prijemi in modeli so sicer vedno prispeli do nas, vendar jih večnoma nismo mogli uresničevati, ker za to nismo imeli niti primernih gnotnih možnosti, pa tudi ne prostora in ustrezno usposobljenih ljudi. Večina zavodov za usposabljanje životarji v starih, dotrajanih stavbah, ki niso primerne za sodobno obravnavo otrok in mladostnikov, saj komaj zadoščajo za bivanje. Najslabše pa so razmere v vzgojnih zavodih, torej tam, kjer se vzgajajo in prevzajajo otroci in mladostniki z motnjami v vedenju in osebnosti. Po drugi svetovni vojni je bil namensko zgrajen en sam tak zavod od desetih, večina pa jih je še zmeraj tudi v več kot sto let starih graščinah.

V zadnjem času pa se je nekaj vendarle premaknilo. Skupščina SR Slovenije je že decembra 1985 (torej pred letom dni) izglasovala Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o stanovanjskem gospodarstvu. S tem se bo še vse zdajšnje srednjeročno obdobje, torej prav do leta 1990 zbiral tako imenovani »stanovanjski dinar«, iz katerega smo v preteklih dveh srednjeročnih obdobjih zgradili v naši republiki več kot trideset novih domov za učence in študente. Z denarjem iz tega naslova pa bomo v tem srednjeročnem obdobju prenovili zavode za usposabljanje, to je zavode za obravnavanje in usposabljanje slepe in slabovidne mladine, mladine, ki je slušno in govorno prizadeta, telesno invalidna, zmerno, težje ali težko duševno prizadeta, pa tudi zavode za vedenjsko in osebnostno moteno mladino. V zdajšnji program je zajetih 24 zavodov za usposabljanje, ki bodo prenovljeni ali na novo zgrajeni. Denar se steka že od začetka leta 1986 in akcija dobro poteka. V Zavodu za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani so se že začela gradbena dela, kmalu pa se bo začelo delo tudi v zavodih za slušno in govorno prizadete v Portorožu in v Mariboru, pa tudi v Zavodu za telesno prizadeto mladino v Vipavi. Drugi pripravljajo načrte, nekateri se pogajajo še o lokacijah.

Družba je že v preteklosti vlagala v zavode za usposabljanje. Vedno znova je bilo treba obnavljati stare stavbe, da je bilo mogoče v njih živeti in delati. Vendar se zdajšnja akcija bistveno razlikuje od prejšnjih.

Prvič po vojni nismo pri prenovitvenih programih mislili le na zidove in streho nad glavo, pač pa tudi na namembnost ustanov. Prenovo smo zasnovali bolj strokovno pretehtano; ne le za danes in jutri, temveč s pogledom v prihodnost — vsaj za naslednjih 50 let. Pri tem smo upoštevali nakopičene domače, slovenske in jugoslovanske izkušnje, pa tudi strokovna dognanja in dosežke iz razvitejšega dela sveta. Nismo razmišljali le o tem, katere stavbe bi bilo treba prenoviti ali na novo zgraditi, pač pa smo pred tem razčlenili zdajšnje mrežo zavodov in razmišljali o tem, kako bi jo bilo, glede na potrebe v republiki, treba preducati in spopolniti. Pri strokovnih analizah tudi nismo razmišljali le o zavodih, temveč o celostnem problemu hendikepirane mladine pri nas. Zavodi za usposabljanje so le sestavina tega problema.

Predvsem pa smo se zavedali, da bi ostali na pol poti ali še dlje, če bi prenavljali le stavbe, zanemarili pa bi vsebino in kakovost dela v njih. Kakovost pa je odvisna od razvitosti in dosežkov stroke, od modelov, prijemov, metod in programov, predvsem pa od ljudi, ki programe uresničujejo. Tako kot najboljša in najbolj pretehtana reforma uspe ali pade z ljudmi — njenimi uresničevalci — velja to tudi pri zavodih za usposabljanje in delo v njih.

Zato je srečna okoliščina, da prav zdaj sprejemamo nove visokošolske programe za defektologijo. Že naslednje študijsko leto naj bi jih začeli uresničevati tako, kot je zdaj predvideno. Z večletnim zaostankom se v naši republiki s tem pridružujemo Hrvaški in Srbiji, kjer je bil študij defektologije na visokošolski ravni organiziran že doslej. Tudi na tej ravni bo seveda kakovost študija odvisna ne le od programa, temveč tudi in predvsem od ljudi — izvajalcev. Odvisna pa bo tudi od tega, koliko bo pedagoški program temeljil na znanstvenoraziskovalnih izsledkih in se povezoval z njimi, koliko bo izhajal iz prakse in se bo spopolnjeval in plemenitil s prakso in koliko se bodo na defektoloških katedrah hkrati s pedagoškim delom razvijale tudi same stroke. Vsekakor sam prehod na visoko stopnjo še ne zagotavlja tudi kakovosti. To je le možnost, ki jo bo mogoče uresničiti ali pa tudi ne. S prehodom na visoko stopnjo za defektologijo še zdaleč ni končano neko obdobje, ko bi lahko zadovoljni občivali, ker smo dosegli nekaj, za kar smo si pred tem dolga leta prizadevali. Kakršnokoli zadovoljstvo ali celo samozadovoljstvo bi bilo neupravičeno. Prehod k visokoškolskemu študiju pomeni začetek. Pomeni pa tudi veliko odgovornost nosilcev in izvajalcev do stroke, ki jo je treba razvijati, do prakse, ki pričakuje kakovostne mlade strokovnjake, do mladih rodov, ki bodo sodelovali pri usposabljanju, in do družbe, ki prevzema s tem velika nova gnotna bremena. Kadrovska šola bo lahko kos zahtevnim in odgovornim nalogam le, če bo združila strokovne, kadrovske moči v slovenskem prostoru, se povezovala s prakso in črpala iz spoznanj, ki so se nakopičila doma, pa tudi iz svetovne zakladnice znanja. Šele potem lahko govorimo o srečni okoliščini; o tem, da prenova zavodov za usposabljanje sovpada s prehodom višješolskega usposabljanja defektologov na visokošolsko, o okoliščini, da se lahko ob skrbi za gnotne temelje korenito lotimo tudi vrhnje stavbe.

VINKO SKALAR

dogodki
novosti

Ravnateljem več znanja in informacij

Zavod SRS za šolstvo skrbi za usposabljanje vodstev šol

Pedagoškim delavcem bi morali zagotoviti boljše možnosti za delo in življenje, šele potem bomo lahko govorili o njihovem stalnem usposabljanju. Če le nismo preveč črnogledi, lahko upamo, da bo jutri boljše poskrbljeno za učiteljevo strokovnost, za njegovo spolnjenost, za njegovo spopolnjenost — v resoluciji je namreč jasno zapisana zahteva po nepretrganem izobraževanju pedagoških delavcev. Čez noč ne smemo pričakovati preveč, saj je takšno izobraževanje postopno in dolgotrajno delo — še bolj verjetno zato, ker je na ravni republike več kot sto organov, ki odločajo in soodločajo o izobraževalni politiki in vsaj toliko jih je še v vsaki občini.

Zavod SRS za šolstvo je pripravil načrt sistematičnega usposabljanja vodstev šol. Kako je s pripravo seminarjev, ki so namenjeni ravnateljem osnovnih in srednjih šol ter njihovim pomočnikom, smo povprašali Marijo Velikonja, svetovalko na Zavodu SRS za šolstvo, ki skrbi za pripravo tovrstnih seminarjev. Takole pravi: »Ravnatelji so se do zdaj bolj ali manj redno zbirali na aktivih po posameznih organizacijskih enotah Zavoda SRS za šolstvo in se tako seznanjali z najpomembnejšimi novostmi v šolskem sistemu ter se pogovorili najnujnejše o svojem delu; z zdajšnjimi seminarji pa bi radi spodbudili ravnatelje, da bi bili dejavnejši kot pedagoški vodje in direktorji ter jih hkrati seznanili, kako je mogoče uporabljati novo učno tehnologijo in druge novosti.«

In kakšen je program seminarjev?

»Temeljne naloge v vzgoji in izobraževanju in ravnateljeva vloga, Pedagoška služba in šola, Pridobivanje in oblikovanje celotnega prihodka šole in njegove delitve s poudarkom na svobodni menjavni dela, Aktualna vprašanja zakonodaje v vzgoji in izobraževanju, Vodenje kot sistem, metoda in medsebojni odnosi, Načrtovanje dela šole in sprem-

ljanje letnega uredničevanja delovnega načrta, Spremljanje pouka, Usmerjanje in poklicno svetovanje, Prenova osnovne šole in Uporaba računalnika pri poslovanju šole in pouka so teme, ki ta hip ravnatelje najbolj zanimajo. Do konca šolskega leta bomo speljali seminarje s to vsebino po vsej Sloveniji, do zdaj so se jih udeležili že vodstveni delavci gorenjskih srednjih, dravogradskih in nekaterih ljubljanskih osnovnih šol. Prve izkušnje kažejo, da so vsebine posrečeno izbrane, saj zajemajo splošna vprašanja, prihodnje leto pa bomo skušali biti bolj tematski. Ravnatelji si npr. želijo več vedeti o vodenju kot sistemu, metodi in odnosu, zato bo eno od srečanj namenjeno samo temu. Na posameznem seminarju se zbere približno dvajset udeležencev. To število je prednost, ki jim pripomore, da res sodelujejo, omogoča jim živo komunikacijo — prav to pa smo želeli doseči. Če se bo tako nadaljevalo, bodo gotovo uspešnejši tudi ravnatelji v svojih okoljih. Prevečkrat pozabljam, kako pomemben vezni člen v pedagoškem procesu je pravzaprav ravnatelj.«

Skraini čas je, da se usposabljanje pedagoških delavcev sistematično razvije — tako smo slišali tudi v razpravah na seminarju (4. do 6. decembra) v Ljubljani. Ugotavljali so, da morajo kadrovske šole bolj skrbeti za svoje diplomante, in sicer s takimi programi, ki bodo resnično odsev učnih potreb. Premalo tudi razmišljamo o učiteljevi osebnosti, kdo naj bo to in kakšne lastnosti naj bi imel. Opozorili so, da moramo odkriti možnosti za napredovanje v učiteljskem poklicu (to so poudarili tudi na kongresu jugoslovanskih pedagogov v Mariboru) in razbremeniti ravnatelja, ki ga ponavadi ob nalaganju novih nalog kar zasujemo s številnimi poročili, programi in načrti, pa mu ob tem »papirnatem delu« zmanjkuje časa za vse drugo.

L. L.

Pri reformi je smer pomembnejša od hitrosti

S seje Sveta za vzgojo in izobraževanje pri RK SZDL

Poročilo o preobrazbi vzgoje in izobraževanja je te dni v središču pozornosti v sindikatih, v Zvezi komunistov, Zvezi socialistične mladine Slovenije, Gospodarski zbornici, Strokovnem svetu SRS za vzgojo in izobraževanje, Izobraževalni skupnosti Slovenije, posebnih izobraževalnih skupnostih, Zavodu SRS za šolstvo, Republiškem komiteju za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, v Republiškem družbenem svetu SRS za vzgojo in izobraževanje in na obeh univerzah. Na seji Sveta za vzgojo in izobraževanje pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije 27. novembra so namreč sklenili, da je o poročilu treba povedati kaj več v javni razpravi, saj je preobrazba vzgoje in izobraževanja ena od temeljev preobrazbe našega gospodarstva in družbe in zato njene pomembnosti ni treba posebej poudarjati.

Poročilo je dobro izhodišče za razpravo, saj razčlenjuje stanje v šolstvu; morda pogrešamo v njem poglavje o možnostih za organizacijsko preobrazbo naše šole, so rekli na seji. Zapisano je tudi, da je preobrazba dolgotrajen proces, pri katerem je celo pomembnejše ohraniti smer kot pa hitrost; verjetno bi se morali za oboje bolj zavzemati in pripraviti slovensko družbo, da izobraževanje mora biti kakovostno. Spremembe v vzgoji in izobraževanju niso le zadeva šolstva, pomembnejše je, koliko se dosežki potrjujejo v okolju. Ne moremo govoriti o drugačni, bolj kakovostni šoli v nespremenjenih družbenih odnosih. Poročilo

kritično spregovori o položaju pedagoških delavcev — o njihovem gnotnem položaju, nezadovoljivem usposabljanju in spolnjenanju, pa tudi o velikanskih razlikah med občinami glede izobrazbe pedagoških delavcev.

O prenovi srednješolskih programov premalo razmišljamo, kako bi jih mladi najbolj učinkovito nadaljevali tudi v visokih šolah. Govorimo o nujnem uvajanju učne tehnologije in sodobnega multimedijskega izobraževanja, premalo pa o ljudeh z novim znanjem. Zavedamo se, da povprečje ne zagotavlja razvoja, toda kljub temu ne skrbimo dovolj za napredovanje nadarjenih učencev, pa tudi ne za nepretrgano izobraževanje nas vseh.

Vsa ta vprašanja, ki jih obravnava poročilo o preobrazbi vzgoje in izobraževanja, in še veliko podobnih vprašanj, je treba pretčrtati v javni razpravi.

Na seji Sveta so sprejeli tudi stališča do različnih pogledov na skupna programska jedra (le-ta objavljamo v celoti, da ne bi bilo več nejasnosti in nepotrebnih zapletov ob teh vprašanjih).

Spregovorili so še o zalaganju učbenikov v prihodnje. Zdajšnji predmetniki terjajo približno šeststo različnih učbenikov — pri tako visoki številki res ni vseeno, ali jih tiskamo za eno leto ali za deset in več let. Poudarili so, da nobenega učbenika ne bi smeli natisniti, če ni prej preverjen v praksi in da pogosto pozabljam

na pedagoško didaktično kakovost šolskih knjig. Ko opazujemo, kako so učbeniki prepuščeni tržnim zakonitostim, se vsiljuje vprašanje, ali so tržno blago. Člani Sveta so opozorili, da mora Izobraževalna skupnost Slovenije ponovno obravnavati vprašanja, ki zadevajo učbenike: preveri naj družbene dogovore o

učbeniških skladih, poišče stemske možnosti za zalaganje financiranja učbenikov in posni, kaj in koliko smo storili racionalizacijo učbenikov — številnih odvečnih delovnih zvezkih je to vprašanje povsem upravičeno.

L. L.

Obveščенost — potreba ali razkošje?

Nadaljevanje s 1. str.

tudi z dotacijami. Dotacije predstavljajo pri nekaterih prosvetnih časopisih glavni del prihodka (v Črni gori 95 %, na Kosovem 83 %); pri nekaterih časopisih prinesejo dotacije polovico prihodka (Srbija, Bosna in Hercegovina, Vojvodina). Najslabše se v tem pogledu godi Prosvetnemu delavcu, ki dobiva med vsemi tovrstnimi časopisi najmanj dotacij (manj kot 30 % celotnega prihodka). Medtem ko dobivajo prosvetni delavci v nekaterih republikah in pokrajinah svoje glasilo domala zastoj, je za slovenskega prosvetnega delavca zato čedalje dražje.

Večji del dotacij prispevajo samoupravne interesne skupnosti s področja vzgoje in izobraževanja (delno tudi z nekaterih sorodnih področij). Počasi vendarle prodira med delegate zavest, da so taka glasila sestavni del vsakega sodobnega, demokratično zasnovanega sistema vzgoje in izobraževanja, medij, ki omogoča notranji pretok informacij med vzgojno-izobraževalnimi organizacijami in prosvetnimi delavci ter med njimi in nešteti strokovnimi, samoupravnimi in družbeno-političnimi organi te dejavnosti. Vsote, ki jih v nekaterih republikah in avtonomnih pokrajinah prispevajo samoupravne interesne skupnosti za prosvetna glasila, niti niso tako majhne, saj bodo te skupnosti dale za prosvetno glasilo na Hrvaškem 39 milijonov, v Srbiji 28 milijonov, v Bosni in Hercegovini 24 milijonov, v Vojvodini 25 milijonov, na Kosovem več kot 20 milijonov dinarjev. V primerjavi s temi zneski je vsota dotacij samoupravnih interesnih skupnosti, ki jo bo dobil Prosvetni delavec v letu 1986, resnično skromna (7769000 din). Že vsa leta poslušamo očitke kolegov iz drugih republik: Slovenija, najbolj razvita republika, pa tako malo daje za obveščенost prosvetnih delavcev!

Sindikati, ustanovitelji večine prosvetnih glasil, dajejo pomembnejšo pomoč le-tem na Hrvaškem (letos 15 milijonov); v Srbiji, Makedoniji, Bosni in Hercegovini in Sloveniji znaša pomoč od poldruga do treh

milijonov din. V Črni gori, Kosovu in v Vojvodini je pomoč usahnila; prosvetnim delavcem je s tem odtujen še del sindikalne članarine, ki jim je prej vračal v obliki dotacije za glasilo.

Med neposrednimi posilicami nezadostnega in negotovega financiranja prosvetnih glasil sekretariat Sekcije prosvetnih glasil navaja nezadostno kadrovsko sestavo, zlasti pomanjkanje strokovnjakov in redništva teh glasil. V Sekciji prevladuje mnenje, da zgolj tremi stalnimi uredniki (tako kot Prosvetnemu delavcu v Makedoniji, Prosvetnemu delavcu v Črni gori in našem Prosvetnemu delavcu) ni mogoče uspešno izdati časopisa — pa je treba delati čudeže.

Kako iz takih razmer? Sekcija predlaga Zveznemu odboru republiškim odborom sindikatov, naj se odločneje zavzame za drugačen odnos ustanoviteljev do prosvetnih glasil. V vsi republikah in pokrajini naj bi najodgovornejši organi na področju vzgoje in izobraževanja dogovorili o prihodnosti tega sil in o tem, kako jim zagotovijo trdno gnotno podlago za redno izhajanje in kakovostno uredništvo, ki bo ustrezala potrebam vzgojno-izobraževalne dejavnosti in prosvetnih delavcev.

Za dolgoročen napredek prosvetnih glasil pa naj bi le-ta njihovi izdajatelji prerastli v osrednja informacijska središča, ki bi zagotavljala pretok informacij, ki bi morale seči do vsakega delavca v vzgoji in izobraževanju, od vrtcev do univerze. S kakovostnimi glasili in raznolikimi prilogami bi bolj gospodarili porabili denar, ki ga danes na različnih krajih porabimo za delovna in druga gradiva, pa tudi prosvetni delavci bi bili bolj obveščeni kot so danes. Posledično bi vzgojno-izobraževalna sistema in dejavnosti lahko posodobitev tudi sistemskih komunikacij v njih. Vemo pa, da zahtevajo samoupravni socialistični odnosi tudi vsestransko obveščенega, zavzetega ustvarjalnega prosvetnega delavca.

JOŽE VALENTINČIČ

40 let šole za voznike na Ježici

Šola za poklicne voznike motornih vozil na Ježici pri Ljubljani, ena izmed redkih šol, namenjenih izobraževanju odraslih, je te dni praznovala 40-letnico svojega delovanja. Ustanovilo jo je kot avtoprometno šolo takoj po osvoboditvi tedanje Ministrstvo za lokalni promet in ji dodelilo zdajšnjo zgradbo na Ježici, ki je bila med vojno preurejena v vojašnico. Šola je do danes za učenje star tovornjak in avtobus. Pri vpisu so imeli prednost borci NOB, vojne sirote in udeleženci prostovoljnega dela, in to iz vse Slovenije.

Od ustanovitve do danes je šola zamenjala 9 ustanoviteljev, štirikrat je spremenila tudi svoje ime; zdaj deluje kot enota Srednje šole tehničnih strok in osebnih storitev v Ljubljani. Po letu 1963 je postala matična šola za izobraževanje poklicnih voznikov

in zgradila celo mrežo njenih oddelkov. Zdaj je postala matična šola tudi za izvajanje programa voznik-instruktor.

Ob jubileju so delavci in študenti šole upravičeno ponosni na opravljeno delo in napredovanje šole. Tisočim poklicnih voznikov, ki jih je šola doslej usposobila, se bo priključilo vsako leto nekaj sto novih, dobro usposobljenih za varno vožnjo, pa tudi desetine voznikov inštruktorjev za potrebe avto-šol. Zdajšnji vozniki park predstavljajo bogastvo, saj obsega med drugimi 7 osebnih in 5 tovornih avtomobilov ter čisto nov Tamiš avtobus, ki so ga prav za 40-letnico prigrisodarili — ob pomoči nekaterih organizacij in skupnosti, ki podpirajo njihovo družbeno pomembno vzgojno-izobraževalno delo.

J. V.

Visoka odličja

Predsednik Skupščine občine Maribor Rotovž Branko Smole je v imenu Predsedstva SFRJ podelil ob dnevu republike visoka državna odličja delavcem Pedagoške fakultete v Mariboru. Profesor MLADEN TANCER, višji predavatelj, je prejel red dela z zlatim vencem za dolgoletno vzgojno delovanje in vsestransko družbeno zavzetost delo; NENA HOHNJEK, glasbena pedagoginja, red dela s srebrnim vencem za dolgoletno glasbeno vzgojo in vsestransko zavzetost za razvoj glasbene pedagogike na pedagoški akademiji in ANKA ROBNIK, višja knjižničarka, red dela s srebrnim vencem za neutrudno in vestno delo pri razvoju knjižnice in vključevanju le-te v pedagoški proces.

Gotovo je to priznanje za ves delovni kolektiv Pedagoške fakultete v Mariboru.

Odlikovancem čestitamo za visoka odličja in jim želimo nadaljnje uspešno ustvarjalno delo!

Izobraževanje odraslih še zmeraj zapostavljeno

Stališče skupščine Andragoškega društva Slovenije do financiranja izobraževanja odraslih

Skupščina Andragoškega društva Slovenije, ki je bila 28. oktobra 1986 v Mariboru, je v razpravi ob poročilu o delu društva v preteklem dveletnem obdobju ugotovila, da se tudi obe-tajoče akcije in dejavnosti, ki jih je ta čas spodbudilo društvo, ustavljajo ob vprašanjih financiranja izobraževanja odraslih. Zato je skupščina sklenila, da na to vprašanje opozori odgovorne organe, predvsem pa Izobraževalno skupnost Slovenije, ki je odgovorna za načrtovanje razvoja celotnega področja vzgoje in izobraževanja odraslih. Zato je skupščina sklenila, da na to vprašanje opozori odgovorne organe, predvsem pa Izobraževalno skupnost Slovenije, ki je odgovorna za načrtovanje razvoja celotnega področja vzgoje in izobraževanja odraslih.

Izobraževalna skupnost Slovenije mora enakopravno obravnavati izobraževanje odraslih ter izobraževanje otrok in mladine, torej mora celostno načrtovati celotno izobraževanje in vzgojo; v tej celoti mora biti rešeno tudi vprašanje financiranja izobraževanja odraslih, ki mora biti enako konkretno kot načrtovanje sredstev za izobraževanje otrok in mladine. Društvo je že opozorilo, da je v izobraževanju odraslih veliko programov, za katere je in mora biti širše druž-

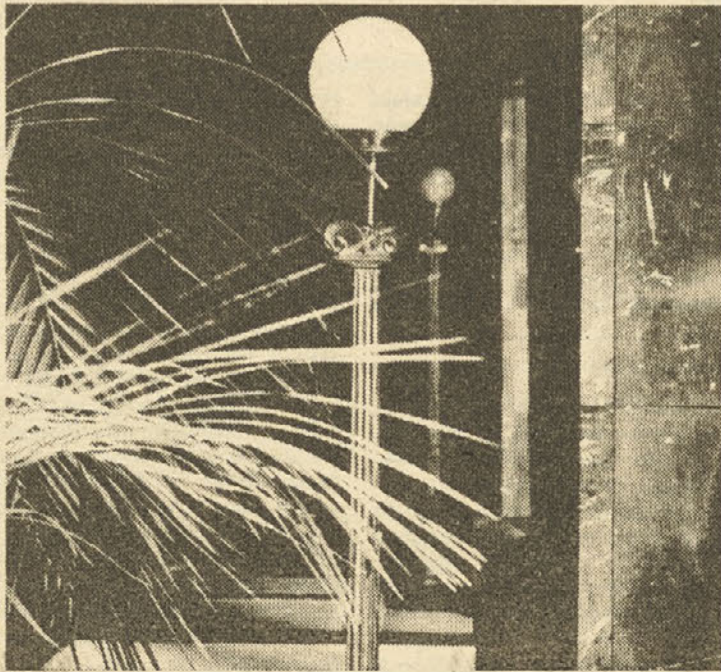
beno zanimanje. Temu je mogoče zadostiti le z ustreznim združevanjem denarja — v Izobraževalni skupnosti ali drugje — in ne le z neposredno svobodno menjavo dela. Če tega vprašanja takoj ne uredimo, po mnenju skupščine ne bomo mogli ustvariti normalnih možnosti za razvoj in delo v izobraževanju odraslih. To pomeni, da bodo nekateri pomembni cilji našega srednjeročnega in dolgoročnega programa le mrtva črka na papirju.

Opozarjamo, da bo ob tem še tako zavzeto delovanje Andragoškega društva in drugih dejavnikov na področju izobraževanja odraslih jalovo in neučinkovito, to pa lahko zmanjšuje motivacijo za delo na tem področju.

Podobno kot s financiranjem izobraževanja odraslih in sistemskimi rešitvami tega vprašanja se dogaja tudi z nekaterimi drugimi vprašanji izobraževanja odraslih. Za njihovo reševanje je dalo Andragoško društvo Slovenije konkretne predloge. Med temi naj navedemo programe visokošolskega izobraževanja andragogov in andragoških delavcev (ob-

tečali so pri posebni izobraževalni skupnosti za pedagoško usmeritve), raziskovalno delo na področju izobraževanja odraslih (institucionalno nepokrito, financiranje projektov pa se ta čas zaustavlja zlasti pri deležu Izo-

brazevalne skupnosti Slovenije). Zato ne moremo mimo ugotovitev, da so ta čas izobraževalne skupnosti in njihov odnos do izobraževanja odraslih tisti dejavniki, ki najbolj ovirajo razvoj izobraževanja odraslih.

Znanstveno-tehnološka zasnovanost in programiranje izobraževanja

iz krize nas lahko reši le povezano in usklajeno delo

Te dni sta v Sloveniji v javni razpravi pomembna dokumenta, ki se nanašata na področja vzgoje in izobraževanja. V Poročevalcu Skupščine RS (št. 27 z dne 4. novembra 1986) je objavljeno obsežno poročilo o preobrazbi vzgoje in izobraževanja, ki ga je pripravil Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, v Komunistu (7. novembra 1986) pa so objavljene teze za razpravo o nalogah zveze komunistov v nadaljnjem razvoju vzgoje in izobraževanja. Oba dokumenta obravnavata vzgojo in izobraževanje zelo celostno, razvojno in povezano z drugimi dejavnostmi v družbi, obenem pa odpirata veliko dilem in problemov v vzgoji in izobraževanju, ki jih bo treba v nadaljnjem razvoju tega področja strokovno in raziskovalno razreševati, če hočemo, da bo naš vzgojno-izobraževalni sistem bolj kakovosten, učinkovit in racionalen. V mojem prispevku, ki se navezuje na omenjena dokumenta, obravnavam nekatere probleme, pravzaprav samo dva, ki se nista ustrezno strokovno rešena, sta pa temeljnega pomena: učinkovitost in kakovostnejši razvoj vzgoje in izobraževanja in sicer: kako zasnovati nadaljnji razvoj usmerjenega izobraževanja in kako vsebinsko oblikovati vzgojo in izobraževanje.

Znanstveno-tehnološka zasnovanost izobraževanja

Družbeno-zgodovinski razvoj različnih zasnov izobraževanja, so zrcalile smotre in naloge vzgoje in izobraževanja v posameznih družbenogospodarskih kreditivah, je porajal tudi različne načine določanja in opredeljevanja vsebin vzgoje in izobraževanja. To kaže, da sta zasnova izobraževanja in določanje vsebin vzgoje in izobraževanja (metodologije planiranja in programiranja) logično povezani. Zasnove izobraževanja so zrcalile razvoj družbenih odnosov in vsakokratno stopnjo razvoja proizvodnih sil v družbi. Naš današnji vzgojno-izobraževalni sistem pa v programih, oblikah in metodah vzgojno-izobraževalnega dela še zmeraj ne zrcali v celoti in ustrezno naraščajočo enotnost znanja in dela, znanosti in tehnologije.

Zaradi posebnih razmer, v katerih je nastala in se razvijala praksa usmerjenega izobraževanja, se zmeraj nima še natančno ustrezno izdelane in obdelane pedagoške teoretične podlage pri snovanju in načrtovanju izobraževanja za znanstveno-tehnološki razvoj naše socialistične samoupravne družbe. Naše usmerjeno izobraževanje se pomeni oblikuje in razvija na podlagi podedovanih in tradicionalnih vzorcev, ustaljenih v razmerah, ko so bile proizvodne sile v družbi tehnično še slabo razvite. Posledica tega je naraščajoče naprotje med vzgojno-izobraževalno prakso na eni strani ter zahtevami vse bolj razvijajoče se in znanstveno utemeljene proizvodnje ter razvijajočih se socialističnih samoupravnih odnosov na drugi strani. Idealno (najučinkovitejše) bi bilo, če bi se vzgoja in izobraževanje razvijala vedno nekoliko hitreje od proizvodnje. Da je to res, potrjuje vsaj dva pomembna razloga. Prvič, od načrtovanja, uvedbe, do prvih učinkov izobraževanja mine štiri ali pet let (če izobraževanje načrtujemo za danes, za zdajšnjo tehnologijo, potem izobraževanje nujno »caplja« za razvojem družbe in gospodarstva). Drugič, izobraževanje mora biti nekoliko pred razvojem proizvodnje tudi zato, da bi se lahko proizvodnja razvijala hitreje in učinkoviteje. V razvitejšem svetu načrtujejo razvoj izobraževanja za deset ali petnajst let v naprej glede na predvideni razvoj tehnologije in znanja. Tudi

mi moramo dandanes ponovno zasnovati našo vzgojo in izobraževanje natančneje in bolj dolgoročno.

Razumljivo je, da mora izobraževanje (znanje) temeljiti na sodobnih znanstvenih dosežkih. Manj sprejemljivo pa je, da mora ustroj izobraževanja povsem zrcaliti ustroj znanosti. To se nam marsikje dogaja, zato imamo danes tako razdrobljene programe z veliko predmeti, ki so tudi med seboj slabo povezani. Za načrtovanje in izobraževanje so primarne vsebine znanosti in ne njena raznolika sestava. Kot vse dejavnosti v družbi se tudi znanost razvija, spreminja, deli in povezuje v nove sestave. Izobraževanje ne more slediti tem razvojnim procesom, sicer bi se moralo nenehno na novo strukturirati. Izobraževanje mora vključevati in dajati sodobno, kakovostno, trajnejše in strukturirano (povezano) znanje z različnih področij. Čeprav je izobraževanje tesno povezano z znanostjo, tehnologijo in drugimi dejavnostmi v družbi, še zlasti z razvojem kulture in družbenogospodarskim razvojem, pa ima tudi svoje zakonitosti razvoja in delovanja.

Tehnologija in izobraževanje

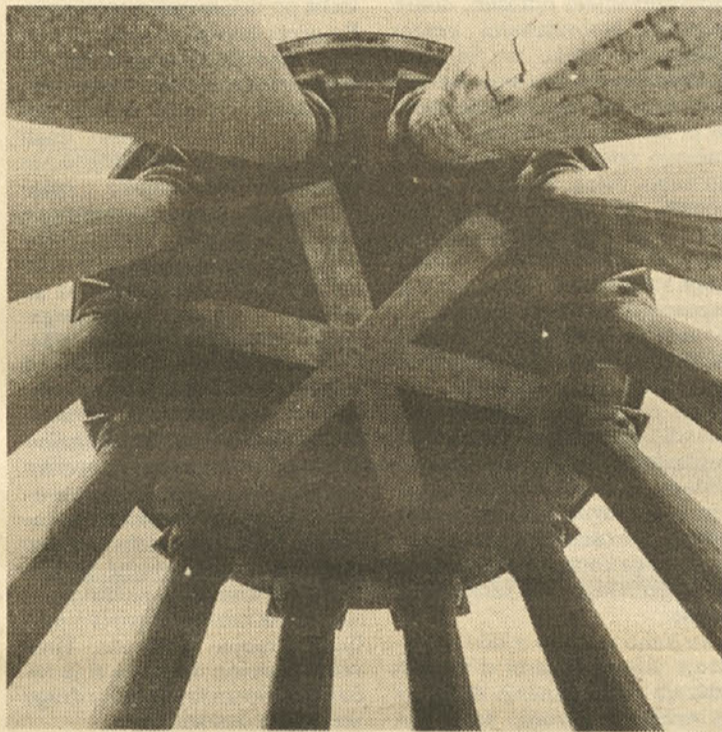
Podobno kot v znanosti se dogaja tudi v tehnologiji: izobraževanje ne more slediti v vseh posebnostih čedalje hitrejšemu razvoju tehnologije in visoko diferencirani strukturi dela, ker bi se moralo nenehno prilagajati novim tehnologijam (specialnostim). Nekatere raziskave so pokazale, da znanje zelo hitro zastara, obenem pa se tudi zelo hitro obnavlja in povečuje. V približno petih letih zastari približno polovica tehnološkega znanja, obenem pa se to znanje v tem času dvakrat poveča. To seveda vodi tudi k hitrim spremembam profilov kadrov na vseh stopnjah zahtevnosti del in nalog. Če ob tem upoštevamo tudi to, da je izobraževanje dolgoročen proces — dolgoročni so zlasti učinki izobraževanja — potem lahko sklenemo, da nimamo prihodnosti niti ozki niti statični profili delavcev s srednjimi izobrazbo (razen nekaterih obrti, v katerih se bo obrtniški način dela še ohranjal), temveč ljudje s široko izobrazbo, takšni, ki se zmorejo prilagajati nenehnim spremembam in so se torej sposobni neprenehno (permanently) izobraževati ob delu, iz dela in z delom. Zato vzgojno-izobraževalni sistem ne sme s svojo togo in neoperspektivno programsko usmerjenostjo zapirati izobraževalne poti mlademu človeku, temveč prav nasprotno: široko jo mora odpirati za doživljenjsko izobraževanje.

Zasnovo izobraževanja in metodologijo programiranja (ali vsebine izobraževanja) moramo zajeti in reševati celostno in povezano (integralno) v vseh njegovih zvezah in odnosih.

Programiranje izobraževanja

Temeljni nosilci sprememb v vzgojno-izobraževalnem procesu so vzgojno-izobraževalni programi. Toda vzgojno-izobraževalni programi sami po sebi ne zagotavljajo uspeha, če nimajo primerne gnotne podlage in če ni ustrezno usposobljenih učiteljev, da bi jih uresničili. Danes se v svetovni pa tudi domači znanstveni in strokovni literaturi s področja vzgoje in izobraževanja vse bolj pojavlja izraz kurikulum (curriculum) in kurikularizacija, v želji, da bi proces programiranja in programske vsebine širše zasnovali in povezali z drugimi dejavniki v enoten in funkcionalen programski sistem. Nekateri razumejo kurikulum v klasičnem pomenu kot

predmetnik in učne načrte po predmetih, drugi pa zelo široko in ga definirajo takole: Kurikulum temelji na ugotovljenih in jasno opredeljenih izobraževalnih potrebah (združenega dela, družbe in posameznika), vsebuje pa predmetnik in učne načrte, organizacije vzgojno-izobraževalnega procesa ter spremljanje in vrednotenje njegovih dosežkov (kakovosti učinkov), torej celoten vzgojno-izobraževalni cikel. Naši vzgojno-izobraževalni programi usmerjenega izobraževanja so morfološko (formalno) neke vmes med obema opredelitvama, vsebinsko pa so še vedno precej tradicionalno zasnovani in strukturirani.

Nadaljnji učinkovitejši in kakovostnejši razvoj programiranja in programov in na podlagi tega tudi posodabljanje vzgojno-izobraževalnega procesa ni mogoče več na tradicionalnih temeljih. Smo na stopnji, ko mora v ta proces nujno poseči stroka, skratka, razvojno-raziskovalno delo. Za ponazoritev naj navedem samo nekatere pereče probleme, ki jih strokovno korektno še nismo rešili:

- Vprašanja splošne in strokovne izobrazbe (definiranje, obseg, medsebojno razmerje, interakcija...) še vedno nismo rešili niti teoretično, še manj pa v praksi — pri samem programiranju.

- Hiter razvoj vseh dejavnosti v družbi povzroča oziroma kopiči ne samo količinsko akumulacijo, temveč tudi kakovostno mutacijo kulturnih, znanstvenih, tehnoloških in dru-

gih dosežkov, ki vsi terjajo, da bi bili preneseni v vzgojno-izobraževalne vsebine in uvrščeni v vzgojno-izobraževalne programe.

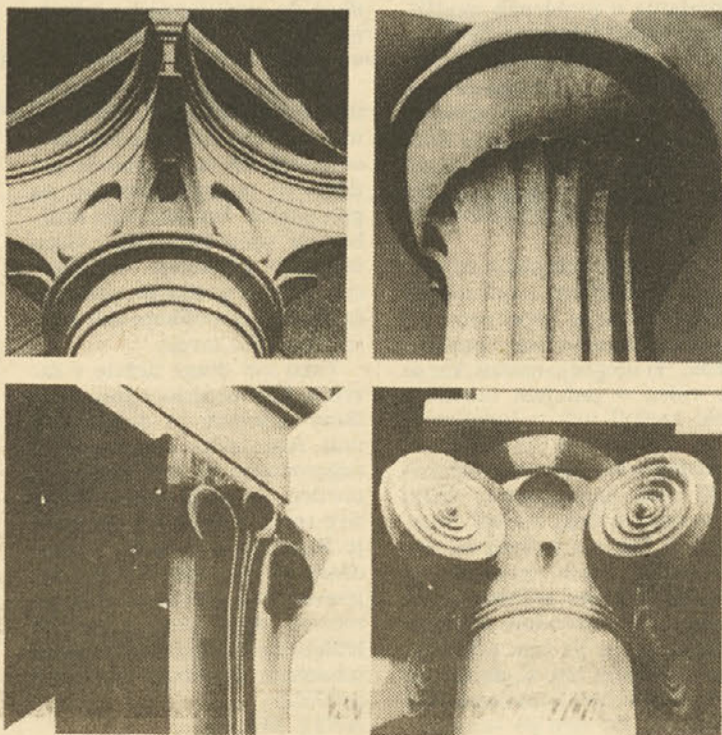
- Vse bolj se čuti nevdržljiv pritisk različnih vsebin in strok na vzgojno-izobraževalne programe (»imperialistična vojna« strok, boj za predmete in ure v programu); zato se tudi kažejo neprenehne težnje po podaljševanju izobraževanja (šolanja).

- Podaljševanje šolanja ali cepitev izobraževanja na posamezne specialnosti (inflacija in multiplikacija programov), ki se utemeljuje z izrednim povečevanjem znanja (ki naj bi vplivalo

na vsebino izobraževanja), pa vse bolj povečuje pritisk in zahteve po dodatnih gnotnih sredstvih in denarnih naložbah.

Takšno gibanje, zahteve in pritiski bodo v prihodnje čedalje močnejši zaradi hitrega razvoja znanosti, tehnologije, kulture in drugih dejavnosti v družbi. Zato je nujno, da se začno problemi izobraževanja reševati znanstveno korektno in strokovno poglobljeno. V ta proces se mora vključiti pedagoška stroka kot celota pa tudi mejne stroke (znanosti) in druge stroke, ki se tudi ukvarjajo z izobraževanjem. Še več. Vse to delo bi morali povezati in uskladiti z delom in prizadevanji enakih ali sorodnih strok v drugih naših republikah in pokrajinah, pa tudi v svetu. Le to in takšno delo in sodelovanje nas lahko popelje iz krize izobraževanja, ki pa jo seveda povzroča tudi kriza v drugih delih družbe.

FERDO REČNIK

aktualno

Vsak narod mora najti v vzgoji in izobraževanju svoje mesto

Stališča SZDL Slovenije do skupnih programskih jeder

Svet za vzgojo in izobraževanje pri predsedstvu Republiške konference SZDL je 27. novembra t.l. sprejel na novo opredeljena in razčlenjena stališča do skupnih programskih jeder; s tem naj bi pomagal odpraviti nekatere nesporazume in nejasnosti, ki se v teh vprašanih še v zadnjem času pojavljajo tako pri nas kot v drugih republikah in pokrajinah. Pri nastajanju skupnih programskih jeder se je namreč že od začetka pojavila nesporemljiva težnja po pohenotanju vsebine in učnih načrtov za osnovne in srednje šole, ki bi jim v republikah in pokrajinah lahko kvečjemu dodali nekaj posebnosti. Nekateri so hoteli, naj bi ta jedra postala vnaprejšnja obvezna sestavina sestavina programov, ne glede na pristojnosti republik in pokrajin — nekaj »nacionalni program«. Po nekajletnih, včasih tudi vročih razpravah, so slovenska stališča zdaj bolj dorečena in — trdna.

Strokovni organi, ki so jih iz SR Slovenije pritegnili k oblikovanju skupnih programskih jeder, niso soglašali z zasnovo jeder kot nadnacionalnega učnega načrta, ki bi v takšni obliki obšla ustavno pristojnost republik in pokrajin ter prizadela vzgojo in izobraževanje kot nenadomestljivi prvini narodove samobitnosti, pri samem uresničevanju pa bi zato, ker so preveč podrobna in vseobsežna, tudi zanimala ustvarjalno vlogo šol in učiteljev. Tako utemeljeno nasprotovanje se je še posebno zaostrojilo pri zasnovi skupnega programskega jedra za materinščino. Stališča do jeder so se oblikovala v Republiškem svetu za vzgojo in izobraževanje, Strokovnem svetu SRS za vzgojo in izobraževanje in v Predsedstvu RK SZDL Slovenije. Posebno dejavno je bilo Društvo slovenskih pisateljev. Sprejeta je bila enotna usmeritev, naj programska jedra opredeljujejo za posamezno vzgojno-izobraževalno področje le temeljne smotre in bistvene vsebine, ki zagotavljajo najnujnejšo skupno raven zahtevnosti znanja v posameznem programu ter isto skupno vedenje, s katerim se tudi v vzgojno-izobraževalnem delu krepi enotnost in skupna hotenja narodov in narodnosti v SFRJ.

Javna razprava v SR Sloveniji je tako izostrila stališča, ki so jih predstavniki SR Slovenije uveljavili pri usklajevanju v medrepubliški-pokrajinski komisiji za reformo vzgoje in izobraževanja, pomembno pa je, da so podobna stališča o vlogi jeder prevladala tudi v strokovnih krogih nekaterih drugih republik in pokrajin.

Pri programskih vsebinah narodnega pomena, zlasti na jezikovnem in kulturno-umetniškem področju je bilo v Sloveniji enotno ugotovljeno, da lahko le vsak narod in narodnost zase objektivno in stvarno odmeri težo in pomen posameznih dejstev v družbeno-zgodovinskem razvoju ali osebnosti s področja književnosti, glasbenega ustvarjanja ali drugih področij kulture in umetnosti. Ob izsiljenem odstotkovnem ali neke vrste paritetnem odmerjanju vsebine učnih vsebin na tem področju nastane možnost za stalno pritoževanje o zapostavljenosti posameznih nacionalnih avtorjev in osebnosti iz literature, s tem pa tudi veliko priložnosti za nacionalistične pobude in načine reševanja tega vprašanja. Tak prijem tudi zanika nacionalno osnovo, na kateri temeljita vzgoja in izobraževanje v sleherni demokratični družbi.

Pri nadaljnjem strokovnem dopolnjevanju skupnih programskih jeder so bila slovenska stališča toliko upoštevana, da se je njihova vloga zožila na iste temeljne vsebine, ki naj bi jih v vsaki republici in pokrajini po svoji odločitvi uvrstili v svoje programe kot enoten minimalni standard. Bistveno ostaja, da se uresničijo skupni cilji, smotri in naloge vzgoje in izobraževanja,

drugotno pa je, kako, v katerem predmetu, razredu ali organizacijski obliki pouka se to doseže. Pri tem je treba spoštovati kulturno in pedagoško tradicijo ter mesto izobraževanja v družbenem razvoju. Dopolnjevanje v taki smeri je bilo mogoče med drugim tudi zato, ker so tudi predstavniki strok iz drugih SR in SAP začeli spoznavati, da bi bila zamisel o jedrih kot enotnih učnih načrtih v praksi domata neizvedljiva, po učinkih škodljiva, s slovenskega stališča pa celo proti sami naravi vzgoje in izobraževanja. Nadaljnje spremembe programskih jeder v smeri, ki ne krni narodne samostojnosti, bi lahko v resnici pripomogle h kakovostnejšemu oblikovanju vzgojno-izobraževalnih programov tudi v naši republici. Danes smo pri strokovnem usklajevanju na točki, ko se je bistveno spremenil temeljni odnos do jeder in njihove vloge strokovne opredeljevalne enotnih minimalnih standardov znanj in nujnih skupnih vsebin, ki jih pristojni organi SR in SAP po samostojni presoji upoštevajo pri oblikovanju svojih tovrstnih programov in učnih načrtov; to se ujema s stališči, sprejetimi v naši republici. Tako opredeljene skupne vsebine pa po večini ne presegajo več tistega obsega znanj in informacij, ki smo ga v Sloveniji vedno imeli za potrebnega in smo ga že doslej včlenjevali v učne načrte.

Zato tudi naših učnih načrtov, ki v nacionalnih predmetih (slovenski jezik, književnost, zgodovina, umetnostna vzgoja) temeljijo na jeziku, kulturi in zgodovini slovenskega naroda, ne bomo spreminjali. Nihče pa se v javnih razpravah v naši republici ni zavzemal za zoževanje obsega informacij in znanja o kulturi in zgodovini drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti, ki jih vsebujejo naši vzgojno-izobraževalni programi in ki po vsestranski presoji že uresničujejo cilje in smotre, dogovorjene v skupnih programskih jedrih.

Nove predstave o programskih jedrih utegnejo biti mnogo koristnejše od dozdajšnjih, saj so dobra strokovna podlaga tako glede na ustavno veljavnost šolskih spričeval, pridobljenih kjerkoli v Jugoslaviji; to pomeni njihovo enakovrednost, pa tudi kot sredstvo za uveljavljanje smotne recipročnosti pri uvrščanju znanj in informacij o Sloveniji ter o njenem zgodovinskem in kulturnem razvoju v učne načrte drugih socialističnih republik in socialističnih avtonomnih pokrajin. Vsako drugačno vlogo in obseg skupnih programskih jeder pa bomo tudi v naprej dosledno zavračali.

Res je, da opisani razvoj pojmovanja skupnih programskih jeder ni značilen za vsa okolja, kjer se o njih razpravlja. Zlasti v političnih krogih še marsikje prevladuje poenostavljeno mnenje, da so potrebni kar enotni učni načrti, kar bi bilo tudi v interesu nadaljevanje na 4. str.

Iz prakse za prakso

Razmišljanja in študije o prihodnjem razvoju neprenehnega izobraževanja kažejo, da učenje in izobraževanje ne bosta potekala več pretežno v šolah, niti ne tako kot nekdanje — tradicionalno predavateljsko. Potekala bosta po različnih medijih, obsegala bosta različna področja in imela pestrejšje organizacijske oblike. Značilnost jutrišnjega izobraževanja bosta torej pestrost načinov izobraževanja in večja dejavnost učencev, mlajših in starejših.

O teh in podobnih vprašanjih, ki jih postavljata sodobno izobraževanje in učna tehnologija, so razpravljali na posvetu o učni tehnologiji in multimedijskem izobraževanju odraslih, ki sta ga konec oktobra pripravila v Mariboru Andragoško društvo Slovenije in Skupnost izobraževalnih centrov Slovenije. Iz predstavitev in razprav povzemamo nekaj zanimivosti za naše bralce.

KAJ JE MULTIMEDIJSKO IZOBRAŽEVANJE?

Psihološke raziskave kažejo, da spominsko dojamemo deset odstotkov prebranega, dvajset odstotkov slišane, trideset odstotkov vidno opazovanega, petdeset odstotkov slišane in vidnega, sedemdeset odstotkov rečenega (kadar ponovimo informacijo) in devetdeset odstotkov tega, kar naredimo (o čemer smo informirani). Te, verjetno dovolj prepričljive številke potrjujejo, da kreda in tabla ne zadoščata za uspešno učenje in da moramo v korak z multimedijskim izobraževanjem.

Multimedijsko izobraževanje ni le združitev različnih medijev, temveč gre za novo, drugačno uporabo medijev, takšno, da z njihovo združitvijo dobimo najboljše dosežke. En sam vir znanja težko zadosti vsem potrebam učenja, psihološko pa je tudi dognano, da s prepletano uporabo živih in neživih virov učenja dosežemo boljše učinke. Ko še ni bilo psihologije in pedagogije z njunimi spoznanji, je multimedijsko ponudbo virov znanja

predstavljalo življenje samo. Učenje je bilo tedaj pretežno izkušensko, bilo je toliko boljše, kolikor kakovostnejše izkušnje si je posameznik nabral. Temu naravnemu procesu učenja smo se odtujili, ker smo se zaprli med šolske zidove, kasneje pa smo se začeli zavedati, kako enosmeren in osiromašen je naš pouk. V šole smo uvajali novo tehnologijo in sredstva, vse do danes pa utečnega načina šolskega in izobraževalnega dela nismo zmogli koreniteje spremeniti, saj nam je »zlezlo pod kožo«; v nas živi kot tradicija, s katero smo obremenjeni.

Poleg učbenikov, knjig, revij in časopisov je televizija dragocen vir znanja in je skoraj vsakemu dostopna. Približati zna resničnost, gledalcem daje možnost, da si vidno in slušno ustvarijo predstave in pojme o predmetih, pojavih, dogodkih in procesih. Njena neposrednost in aktualnost spodbujata in zagotavljata daljše trajanje pridobljenega znanja. Če se posreči ustvarjalcem televizijske oddaje skladno povezati zvočne in vidne

Nove poti do znanja

Sodobno izobraževanje in učna tehnologija

signale, se ob tem izrazi posebnost tega medija, ki lahko pomembno obogati in skrajša učenje.

Izobraževalna televizija je vstopila v naše učilnice hrupno, kakršne bi morala. Ker smo jo uporabliali premalo domiselne, so jo marsikje zožili le na pomožni kinoprojektor, zanemarili pa so bogastvo živega, neposrednega televizijskega medija.

Tako kot je nekoč prodirala televizija, tako si danes vse bolj utira pot v naše življenje video. Le-ta ni namenjen le razvedrilu in sprostitvi, pač pa postaja nepogrešljiv tudi pri učenju. Ne bomo naštevati njegovih tehničnih vrednosti, predstavili bomo le drobce izobraževanja v Ljubljanski banki, kjer video že uspešno uporabljajo.

Strokovnjaki, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, dobro poznajo Izobraževalni center ljubljanske banke, saj je zglede podobnim ustanovam. Seveda brez dvajsetih zagnanih delavcev ne bi bilo nič, tudi ne zanimivega vodenja poslovnih pogovorov z uporabo videa. Posebno so se obnesli pri usposabljanju pripravnikov in spopolnjevanju bančnih delavcev za komuniciranje s strankami. Cilj vodenja je usposobiti bančnega delavca, da bo znal ponuditi bančne storitve in da bo strokoven, komunikativen, diskreten in posloven. Vodenje poslovnih pogovorov ponavadi pripravijo ob koncu večdnevni seminarji (po poslušanju in že pridobljenem znanju iz poslovne politike banke, psihologije osebnosti, govorne in slušne komunikacije) ali pa jih organizirajo kot samostojne tečaje.

In kako uvajajo v takšno vodenje video? Delavci si v parih izbirajo vloge bančnih delavcev in strank, dogovorijo se za poslovni dogodek in ga zaigrajo pred kamero. Potem si ogledajo posnetek vsi udeleženci seminarja in ga vnaprej določenih merilnih ocenijo. Pri ponovni vadbi izbranega poslovnega dogodka skušajo odpraviti pomanjkljivosti. Takšna metoda dela je nazorna, udeleženci si jo lahko večkrat ogledajo in jo natančno ocenijo. Zelo priljubljena je, saj omogoča resnično, ustvarjalno sodelovanje, hitro vrniti informacijo, odpravljajo

strokovne vrzeli, hkrati pa omogoča spoznanje o osebnostnih lastnostih. Prav to pa so odlike kakovostnega izobraževanja.

Izobraževalni center ljubljanske banke skrbi za delavce po vsej Jugoslaviji, zato potekajo izobraževalne akcije velikokrat na terenu, čeprav ne vedno v najbolj razmerah. Organizator izobraževalne akcije se mora znajti v najrazličnejših okoliščinah in mora obvladati osnovno učno tehnologijo, saj je nemalokrat prepuščen sam sebi.

PROTI RAČUNALNIŠKI NEPISMENOSTI

Uvajanje računalništva pri nas sega v konec šestdesetih let, ko so na Inštitutu Jožef Stefan priključili prvi računalnik. Ob uvajanju računalniške tehnologije na vsa področja našega gospodarstva in drugam, se je pojavila potreba po širšem opismenjevanju. Po oceni Izvršnega sveta je bilo leta 1984 v SR Sloveniji le dva odstotka računalniško pismenih. Spoznanje, da naša družba potrebuje ljudi, ki bodo znali upravljati novo tehnologijo, je spodbudila prve korake v računalniškem opismenjevanju v zadnjih treh letih. Takšno računalniško opismenjevanje poteka od leta 1984 organizirajo pa ga delavske univerze, Zveza organizacij za tehnično kulturo in fakultete v sodelovanju s srednjimi šolami in pomembnejšimi izdelovalci računalniške opreme, zadnja leta pa sta k računalniškemu opismenjevanju veliko pripomogla tudi radio in televizija s tujimi in domačimi oddajami in kvizi. Ob uvedbi reforme v srednje izobraževanje so bile leta 1979 ustanovljene štiri srednje šole za računalništvo (v Ljubljani, Kranju, Mariboru, Titovem Velenju), danes pa si je računalništvo utrla pot tudi v druge srednje in osnovne šole.

Zavod SRS za šolstvo je že leta 1973 začel načrtno izobraževati srednješolske učitelje za pouk računalništva in informatike, leta 1984 pa so na mariborski Pedagoški akademiji in ljubljanski Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo začeli načrtno izobraževati osnovnošolske učitelje za fakultativni pouk računalništva.

Zavod SRS za šolstvo je presodil, da je računalniška oprema, ki jo Iskra Delta ponuja šolam (izdelki, uporabni za frontalni in

Ob vseh prednostih televizije se vendarle sprašujemo, zakaj gre mimo človeka, ki veliko gleda televizijo, toliko informacij, v njegovi zavesti pa jih ostaja le majhen del. Pri programih množičnih medijev je poglavitna skrb strokovnjakov, da oddajo čim več informacij, da so le-te sveže, pestre in vsestranske. Pozornost je namenjena oddajanju informacij v pedagoško-andragoškem procesu, k sprejemanju le-teh in k njihovega povezovanju v zaokroženo celoto, ki je hkrati povezana s poprejšnjimi spoznanji. Tu govorimo o znanju, ne pa o informacijah.

(Marija Vogrič, vodja sekcije za učno tehnologijo pri Andragoškem društvu Slovenije.)

individualni pouk in za različne delovne naloge), zelo primerna.

Strokovnjaki Iskre Delte in Inštituta Jožef Stefan so pripravili že številne računalniške programe, vestno skrbijo tudi za računalniško opismenjevanje. Poleg seminarjev za odrasle organizirajo na inštitutu tudi računalniške krožke za otroke v mali šoli in šoloobvezne otroke. Na tečajih želijo vsaj približati računalnik udeležencem, da bi ga ti lahko uporabljali kot pripomoček pri delu.

In čemu sploh lahko rabi računalniška oprema na šoli?

Glavni namen je poučevanje informatike in računalništva,

razpravljanja, kakršnega smo vajeni, temveč za oblikovanje novih možnosti komunikacije v skupini. Tradicionalno izobraževanje je usmerjeno predvsem v pridobivanje znanja, ko učitelj sistematično podaja snov. To je marsičem slabo, zato so začeli načrtno iskati možnosti za razvijanje spretnosti z učenjem v majhnih skupinah, s krajšim in pospešenim izkušenskim učenjem.

Znanja in izkušnje se postopoma mezniki ne zaveda povsem. Tudi ni rečeno, da so vedno ustrezni, vseeno uravnavajo naše ravnanje v določenih okoliščinah, zato moramo razkrivati slabosti

Učni projekti odraslih odpirajo multimedijskemu izobraževanju odraslih nove možnosti. Popolnoma spreminjajo položaj »učenca« v vzgojno-izobraževalnem procesu. Pojem označuje postopek, v katerem posameznik odlikava svoje zanimanje za učenje in s tem sam določa svojo izobraževalno dejavnost in svoje delovanje. Njegovo učno in izobraževalno dejavnost opredeljuje kot učni projekt, saj je namerna in programirana, omogoča uresničitev njegovega zanimanja za izobraževanje. S projektom zajema vse medije in učne vire, ki so mu dosegljivi, in iz njih črpa vsebine. To je zelo integrirano multimedijsko izobraževanje, ki ga bolj ali povsem načrtuje posameznik. Prav to daje učenju novo razsežnost in ta bo najbrž odločilno vplivala na razvoj izobraževanja odraslih v prihodnosti.

(Zoran Jelenc, predsednik Andragoškega društva Slovenije.)

privajanje delu z računalnikom, učenje računalniških jezikov in programiranja. Mikroručunalnik lahko odlično uporabimo tudi za poučevanje drugih predmetov učnega programa, seveda z ustreznimi opremo. (Zdaj pripravljajo šolske programe za gradbeništvo, kemijo, strojništvo in kmetijstvo.) Omogoča simulacijo raznih procesov, interaktivno učenje, komuniciranje učitelja — učenec, samostojno delo učencev z računalniki in sprotne objektivno ocenjevanje učencev. Šolsko mikroručunalniško opremo lahko uporabimo tudi za avtomatizacijo šolskega poslovanja, npr. razvida učiteljev in učencev, izdelavo urnikov, samodejno izpisovanje učnih uspehov in pisarniško poslovanje.

IZKUŠNJE UČIJO

Ko govorimo o multimedijskem izobraževanju, preveč mislimo le na tehnične medije in sredstva informiranja, premalo pa na možnosti, ki jih imenujemo izkušensko učenje. S tem medijem, ki ga sestavlja naše delovanje, že ima nekaj izkušenj Svetovni center za otroke, mladostnike in starše v Ljubljani.

Ne gre le za nekaj, kar je boljše od klasičnih predavanj in

ravnanju, se jih zavedati in spreminjati. Postopke takšnega usposabljanja opredeljuje dr. Barica Marentič Požarnik kot »postopek problematizacije ali odtajanja, sledi rekonstrukcija ali objektivizacija in končno integracija«.

Tudi to je multimedijsko izobraževanje, čeprav ni videti takšno na prvi pogled. To je multimedijsko učenje, kjer sredstva niso namenjena množičnemu izobraževanju, temveč ožji skupini; mediji pa so lepak, delovna sredstva učni projekti, igra idr.

Uresničevanje multimedijskih modelov zahteva spremenjeno organizacijo izobraževanja, drugačno medioteko, spremenjena učna sredstva, informacijsko-svetovne in razvojno-pospeševalne službe. Zanj je treba ljudi posebej pripraviti, zlasti pa odpraviti njihove predsodke in se ogniti zastarelim vzorcem izobraževanja kot edinim uspešnim potem. Verjetno je to vprašanje treba postaviti na prvo mesto, šele potem pa razmišljati o težavah, ki jih povzroča pomanjkanje denarja. Prav na to zadnje pa se včasih kar preradi sklicujemo — pa če je potrebno ali ne.

LUČKA LEŠNIK

Nove tehnologije — novi izzivi

Mednarodna konferenca sindikata laboratorijskih delavcev — FISTAV — natančneje — konferenca sindikata delavcev, zaposlenih pri avdiovizualnih sredstvih ali množičnih občilih, je bila ustanovljena leta 1974 v Londonu — in tam je bila leta 1980 tudi njena prva konferenca. V statutu te mednarodne zveze je zapisano, da se ukvarja z vprašanji uvajanja novih tehnologij v množična občila (posebno z videom) ter z njihovim vplivom na življenjske in delovne razmere zaposlenih. Zavzema se za varstvo, ohranjanje in razvijanje nacionalnih kultur — po načelih UNESCO.

Čeprav je bila Jugoslavija med ustanoviteljki konference, ima položaj opazovalke. Druge konference, ki je bila letos od 17. do 20. novembra v Moskvi sta se v imenu Zveznega odbora Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju, znanosti in kulturi udeležila dr. Boris Buklijaš, predsednik republiškega odbora Sindikata prosvetnih in kulturnih delavcev Hrvaške in Ante Selak, glavni in odgovorni urednik Školskih novin. Na konferenci se je zbralo 107 sindikalnih funkcionarjev iz 44 dežel ali iz 60 sindikalnih organizacij.

Udeleženci so tri dni namenili pozornost trem temam: uvajanje novih tehnologij v avdiovizualna sredstva in njihovem vplivu na zaposlenost, delovnim

razmeram zaposlenih in (ne) možnosti za njihovo prekvalifikacijo, ter sklopu vprašanj, povezanih s pospeševanjem mednarodne solidarnosti delavcev, zaposlenih v teh dejavnostih. Večina udeležencev je poročala in razpravljala o izkušnjah in težavah, ki se pojavljajo v njihovih deželah, vsi pa so zatrjevali, da uvajanje novih tehnologij, predvsem videa, hudo vpliva na zaposlenost, posebno v filmski dejavnosti.

Hiter razvoj računalništva v avdiovizualni dejavnosti in naglo širjenje videa povzročata po eni strani, da je delavcev preveč, po drugi strani pa ne zboljšujeta kaj prida gmotnega položaja in delovnih razmer zaposlenih. Čeprav so okoliščine v vsaki deželi drugačne, nekoliko bolj pa se razlikujejo v neuvršenih deželah in deželah s tržnim ali planskim gospodarstvom, pa imajo povsod enake težave; da bi se prekvalificirali, obenem pa ohraniti kulturno-umetniško razsežnost filma ter kako izboljšati delovne, s tem pa tudi življenjske razmere zaposlenih v tej dejavnosti. Kar zadeva prvo vprašanje, so izkušnje v posameznih deželah dokaj različne — odvisne so od kulturno-zgodovinske tradicije ter družbenogospodarskega in političnega položaja dežele, kar zadeva drugo, pa je FISTAV pravkar izdal knjigo Priročnik (Laboratory chemicals hazard

handbook) s taksonomijo zaščitnih ukrepov in opozoril, koristnih za bolj stalno zaposlitev v teh organizacijah.

Večina razpravljalcev je poudarjala, da je nujno bolj zavarovati kulturno-zgodovinsko in narodno identiteto pred ideološkimi pritiski, ki so jim izpostavljeni z uvajanjem novih tehnologij.

Ob temah, ki so obravnavale vprašanja o problemih mednarodne solidarnosti delavskega razreda, se je uveljavila teza, da je treba delavce v mednarodnem merilu združevati po njihovih življenjskih interesih, saj se bodo le tako lahko učinkovito upirali izkoriščevanju velikega kapitala in drugim monopolističnim težnjam.

Člani naše delegacije so seznanili udeležence z nekaterimi jugoslovanskimi izkušnjami pri delu z videom in tudi s posledicami, ki utegnejo nastati, ker se je video v zadnjem desetletju zelo razširil tudi v Jugoslaviji. Poudarili so tudi tole: Čeprav ima dandanes videorekorder kar 500 tisoč Jugoslovancev, težko govorimo o neki vodeni družbeni in kulturni politiki na tem področju. Kljub temu da ni uradne državne politike, ki bi usmerjala proizvodnjo in distribucijo, pa je na tem področju nastal enoten trg, ki deluje po svoji logiki bolj nezakonito kot zakonito. Pri tem pa se pojav-

ljajo številni problemi — od gospodarsko-razvojnih (odnos domače industrije do industrije videa, možnosti za izdelavo ali koprodukcijo), pravnih, (to področje bo treba zakonsko urediti), idejnopolitičnih (vsaka nova tehnologija prinaša tudi novo ideologijo ali pa relativizira staro), kulturološko-estetskih (novo sredstvo, čeprav izvira iz starega, zahteva tudi svojo estetiko) do organizacijsko-tehničnih, izobraževalnih in denarnih vprašanj.

Informacijski, izobraževalni in kulturološki izzivi, pred katerimi nas postavlja novo sredstvo, so takšni, da vseh njihovih posledic ni mogoče presoditi na prvi pogled. Kot sestavina družbenega obveščanja tudi video temeljito spreminja organizacijo dela, organizacijo prostega časa, s tem pa oblikuje tudi novo civilizacijsko zavest.

Tako kot druge dežele v razvoju, obremenjene z gospodarskimi težavami in dolgotrajni, se tudi Jugoslavija spoprijema z negotovostjo na tem področju, obenem pa skuša dohitevati izzive tretje tehnološke revolucije. Razumljivo je, da na tem področju ne moremo v korak z najrazvitejšimi deželami, lahko pa rečemo, da si zlasti v zadnjih letih prizadevamo, da bi se tretji tehnološki revoluciji vsaj malo približali.

ANTE SELAK

Stališča SZDL Slovenije do skupnih programskih jeder

nadaljevanje s 3. str.

črti oziroma največja uniformnost vsebinskih in organizacijskih rešitev, češ da bi to samo po sebi odpravilo veliko nasprotij, ki obremenjujejo zdajšnje jugoslovanske razmere. Pri takšnih pogledih slovenska stališča o skupnih programskih jedrih niso mogla naleteji na konstruktiven odziv. Poudarjeno zaostrovanje, ki je značilnost razpravljanja o skupnih programskih jedrih, nima podlage v resničnem stanju šolsiva, ki zahteva predvsem samokritično presojo kakovosti uresničevanja sprejetih vzgojno-

izobraževalnih ciljev in smotrov. Očitno je, da prihajajo v polemikah v ospredje tudi drugi problemi naših medsebojnih odnosov, ki ne izhajajo iz poslanstva šole, vendar je treba najti takšne rešitve, ki bodo v prid uspešni preobrazbi vzgoje in izobraževanja na podlagi izhodišč, ki so za vse SR in SAP v SFR Jugoslaviji sprejemljiva in ne prizadevajo nikogar. Nasprotno: vsak narod in narodnost morata najti v vzgoji in izobraževanju svoje avtentično mesto ter v njej uresničevati svojo zgodovinsko in človeško kontinuiteto in dostojanstvo.

POSEBNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST ZA PEDAGOŠKO USMERITEV

objave

VSEBINA

- Visokošolski vzgojno-izobraževalni program enopredmetne pedagoške smeri Defektologija — predlog programa
- Visokošolski vzgojno-izobraževalni program Vzgojitelj defektolog za motnje vedenja in osebnosti — predlog programa
- Delovanje in organiziranost skupščine in njenih odborov ter strokovnega sveta Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev

Sklicujem 2. redno sejo SKUPŠČINE POSEBNE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI ZA PEDAGOŠKO USMERITEV, ki bo 25. decembra 1986 ob 9.30 v prostorih Pedagoške akademije v Ljubljani, Kardeljeva ploščad 16, soba 48 — pritličje.

Za dnevni red predlagam:

1. Začetek seje skupščine, izvolitev verifikacijske komisije in potrditev predloga dnevnega reda
2. Potrditev in uresničitev sklepov 1. seje skupščine
3. Organizacija praktičnega pedagoškega dela študentov v programih pedagoške usmeritve (gradivo je objavljeno v Objavah Prosvetnega delavca z dne 24. novembra 1986)
4. Sprejem predloga programa UČITELJ RAZREDNEGA POUKA VIS (predlog je objavljen v časopisu Prosvetni delavec, dne 24. novembra 1986)
5. Sprejem predloga programa PRAKTIČNI POUK — VŠ — Strojništvo (predlog je objavljen v časopisu Prosvetni delavec, dne 24. novembra 1986)
6. Sprejem predloga programa DEFEKTOLOGIJA in DOMSKA VZGOJA (predlog je objavljen v časopisu Prosvetni delavec, dne 15. decembra, 1986)
7. Uvajanje druge faze dinamike ob novih VIS pedagoških programih

8. Obravnava Poročila o preobrazbi vzgoje in izobraževanja (poročilo je objavljeno v Poročevalcu Skupščine SRS z dne 4. 11. 1986, št. 27)
9. Oblikovanje pripomb Skupnosti k osnutku Zakona o pedagoški službi
10. a) Predlog rebalansa planske bilance sredstev za usmerjeno izobraževanje v letu 1986
b) Predlog rebalansa plana Izobraževalne skupnosti Slovenije za leto 1986
11. Predlog sklepa o višini prispevne stopnje Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev za leto 1987
12. Pobude delegatov
13. Razno

Delegat konferenc delegacij prosim, da se udeležijo seje Skupščine.

V naših Objavah smo v skladu s statutom ponovno ponatisnili sezname vseh uporabnikov in njihovo organiziranje v konference delegacij.

Sklicatelje konferenc prosimo, da skličejo konference in zavzamejo stališča do posameznih točk dnevnega reda.

**PREDSEDNIK SKUPŠČINE PIS
ZA PEDAGOŠKO USMERITEV
Boris Feldin, s. r.**

Visokošolski vzgojno-izobraževalni program enopredmetne pedagoške smeri Defektologija

Pojasnilo k VIS Defektologija

V okviru programa VIS VIP Defektologija, če ga primerjamo s prejšnjim, višješolskim, je novost: Združen program Defektolog za MVO (motnje vedenja in osebnosti), ki je bil že prej sestavni del višješolskega programa defektologije (prej specialne pedagogike) in pa program Domske vzgojitelj, ki je bil v prenovljenih visokošolskih programih prvotno pripravljen v okviru VIS VIP Defektologija.

Program za Domske vzgojitelja je bil pripravljen in se je leta 1969 začel izvajati v okviru tedanje specialne pedagogike na Pedagoški akademiji v Ljubljani, kot posebna študijska smer. Domska pedagogika pa je bila uvrščena leta 1977 tudi v visoko-

šolski program pedagogike na filozofski fakulteti, in sicer kot usmeritev v tretjem letniku, poleg šolske in dragoške usmeritve.

Po preimenovanju specialne pedagogike v defektologijo pri pripravi novih visokošolskih vzgojno-izobraževalnih programov na PA programa domskega vzgojitelja niso več predvideli, zato pa je bil ta program pripravljen kot posebna samostojna smer v okviru VIS VIP Defektologija, ki pa je v svojem temeljnem programu kljub temu predvidel vse tri usmeritve in sicer šolsko, domsko in andragoško.

V letošnjem koledarskem letu, že skoraj ob preimenovanju VIS VIP Defektologija iz osnutka v

predlog, smo si po temeljiti presoji in dolgotrajnem poprejšnjem dogovarjanju odločili za združen VIS VIP defektolog za DMVO in VIS VIP Domske vzgojitelj, in sicer tako, da smo združen program uvrstili v VIS VIP Defektologija.

Tako odločitev utemeljujemo takole:

1. Proces vzgoje in prevzgoje ni deljiv. Pedagoški delavci v vzgojnih zavodih, pa tudi v domovih učencev, morajo biti najprej vzgojitelji. Obvladati morajo celoten vzgojni proces, usposobljeni pa morajo biti tudi (morda prvi bolj kot drugi) za obravnavanje vedenjsko in osebnostno motenih otrok in mladostnikov. Nedeljivost

vzgojnega in prevzgojnega procesa bi bilo mogoče utemeljiti ne le z dokazi iz prakse, temveč tudi s samo naravo pedagoškega procesa in z zgodovinsko tradicijo in samim izvorom institucionalne vzgoje. Zato ni naključje, da sta se oba programa, ki sta zdaj združena, podvajala. To je bilo mogoče razbrati iz lika diplomanta v enem in v drugem programu, iz predmetnika in najbolj iz učnih načrtov. Številne stične točke obeh programov zato ne opravičujejo in ne terjajo le skupnega pedagoškega nastopanja, temveč tudi skupno znanstveno raziskovanje in razvijanje stroke.

2. Ni smotno uporabljati diplomante za ozko specializirano področje pedagoškega delova-

nja, še posebno, če je takšno delo psihično obremenjujoče. Iz mentalno higienjskih razlogov je bolj utemeljen širok profil vzgojitelja, ki omogoča veliko prehodnost — na različnih področjih vzgojnega in prevzgojnega delovanja — od penoloških ustanov in vzgojnih zavodov, do delovanja v domovih za učence, v podaljšanem bivanju in celodnev- nem varstvu.

3. Težko bi bilo opravičiti in uveljaviti VIS VIP z zelo majhnim zaledjem v praksi, z zaledjem, ki bi lahko sprejelo le dva ali tri diplomante na leto. Združen program pa odpira diplomantom bistveno širše možnosti za zaposlitev in pa izbor dela,

skladnejši z osebnim zanimanjem in potrebami prakse.

4. Na Slovenskem je smotno združiti razmeroma skromne strokovne kadrovske zmogljivosti, ne pa da bi jih delili v dva programa in celo med dve visokošolski organizaciji.

Zaradi navedenih utemeljitvenimimo, da je združen ob programov razumno in potrebna membno dejanje, saj presega ožje interese dveh visokošolskih organizacij v prid kakovosti našega programa, obenem pa kot prvi razvojni korak v slovenskem.

VINKO SKALAR

1. UVOD

1.1 Namen

Oddelek za specialne pedagoge Pedagoške akademije v Ljubljani že več let opozarja, da na območju Socialistične federativne republike Jugoslavije samo še v Socialistični republici Sloveniji izobražujemo specialne pedagoge le na višji stopnji. Pripravljeni programi za izobraževanje na visoki stopnji pomenijo izenačevanje izobrazbene ravni jugoslovanskih defektologov.

Področje dejavnosti specialnih pedagogov se je od nekdanjega ozko pojmovanega dela v razredu ali vzgojni skupini širilo. Zdjaj obsega delo:

- a) v šolstvu:
 - v vzgojno-varstvenih organizacijah, osnovni šoli, šoli s prilagojenim učnim programom, podaljšanem bivanju, celodnevni osnovni šoli, vzgojni posvetovalnici, oddelkih za delovno usposabljanje, vzgojnih domovih, sprejemnih centrih, v zaporih;
 - b) v zdravstvu:
 - ambulantah za predšolske otroke, oddelki za mentalno higieno, šolskih dispanzerjih, specialističnih avdiološko-foniatričnih, pedopsihiatričnih ambulantah, klinikah, bolnišnicah, zavodih za rehabilitacijo;
 - c) v družbenih in socialnih službah:
 - v samoupravnih interesnih skupnostih za zaposlovanje, centrih za socialno delo, socialnih zavodih, delavnicah pod posebnimi pogoji, zavodih za varstvo in nego; v krajevnih skupnostih, v stanovanjskih soseskah itd.;
 - č) v drugih organizacijah:
 - raziskovalnih organizacijah, kadrovskih šolah, zavodih za šolstvo, družbenopolitičnih organizacijah in skupnostih, humanitarnih organizacijah in društvih.

Za tako razvejeno, široko in zahtevno področje dela morajo potrebna znanja defektologije izhajati iz družboslovnih, medicinskih in tehničnih znanosti.

- Vrste dela:
- preventivno
 - diagnostika
 - defektološka obravnava — vzgoja in izobraževanje
 - svetovanje
 - zaposlovanje
 - spremljanje oseb z različnimi motnjami.
- Oblike dela:
- individualno v ustanovi ali v družini (mobilno) glede na težavnost motnje
 - skupinsko v ustanovi.
- Specialni pedagog deluje kot:
- vzgojitelj
 - učitelj v razredu, v podaljšanem bivanju, oddelku za delovno usposabljanje
 - svetovalni delavec
 - strokovni sodelavec v preventivi, diagnostiki in terapiji.

Osnutke programov pošlje svet Pedagoške akademije Strokovnemu svetu. Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev v sprejem. Osnutki učnih načrtov posameznih predmetov so v prilogi osnutka programa.

Strokovni del programa za defektologijo so sestavili: Silva Bezjak, viš. pred., Leopold Bregant, viš. pred., dr. Franc Brinc, viš. pred., mag. Janez Bečaj, viš. pred., Emil Cesar, viš. pred., dr. Smilja Černelc, viš. pred., Marjana Kobe, viš. pred., dr. Anton Kotar, viš. pred., mag. Božidara Kremžar, viš. pred., dr. Miklavž Kušej, viš. pred., dr. Marija Lipužič, viš. pred., Ivo Mršnik, viš. pred., dr. Egidija Novljan, viš. pred., dr. Vinko Skalar, izr. prof., dr. Ratko Ščepanovič, viš. pred., dr. Zora Radšel-Burger, docentka, Ivan Škoflek, viš. pred., dr. Maks Tušak, docent, Antonija Zupančič, strok. sodelavka in Sonja Wissiak, predavateljica.

1.2 Lik diplomanta

Diplomant defektolog je delavec, katerega naloge so opredeljene s potrebami samoupravne socialistične družbe, z nalogami organizacij za usposabljanje in z zahtevami defektološke znanosti. Njegova temeljna naloga je odkrivati, preprečevati, blažiti in odpravljati razvojne motnje ter razvijati svobodno, ustvarjalno in samostojno osebnost vsakega prizadetega otroka in mladostnika.

- Ta smoter uresničuje tako, da
- sodeluje v skupini strokovnjakov za odkrivanje in preprečevanje motenosti na organskem in psihosocialnem področju
 - organizira in vodi delo s starši razvojno motenih oseb;
 - načrtuje, organizira in izvaja usposabljanje;
 - spoznava individualne lastnosti in posebnosti otrok in mladostnikov ter jim prilagaja metode in postopke rehabilitacije;
 - deluje v širšem družbenem okolju, kjer usklajuje delo z drugimi strokovnimi delavci, učitelji, zdravstvenimi službami, društvi, družbenopolitičnimi organizacijami, ozdi in s krajevnimi skupnostmi;
 - s svojim delom in ravnanjem predstavlja in prenaša družno-moralne norme in kulturne vrednote socialistične samoupravne družbe.

Za uresničevanje teh nalog si diplomant med dodiplomskim študijem pridobi temeljno splošno strokovno in praktično znanje, si oblikuje potrebne osebnostne lastnosti ter se tako razvija v defektologa, ki s svojo usposobljenostjo in družbeno-politično razgledanostjo zmora uresničevati smotre organizacij za usposabljanje.

- Diplomanti sodelujejo v organiziranih oblikah študijskega dela. Pri tem:
- spoznajo organsko in psihosocialno etiopatogeno prizadetosti;
 - razumejo značilnosti razvoja zdravega in prizadetega otroka ter spoznajo metode in načine za prilagajanje postopkov razvojnimi značilnostim;
 - se usposobijo za učinkovito individualizacijo in notranjo diferenciacijo pouka in vseh drugih rehabilitacijskih dejavnosti;
 - spoznajo zakonitosti vzgojnega procesa, razumejo idejno določeno ter razredno usmerjenost vzgojno-izobraževalnih sistemov in pedagoških idej, v zvezi z njimi pa tudi defektoloških idej ter določeno le-teh z vsakokratnim družbenim dogajanjem; razumejo marksistično zasnovanost vzgojno-izobraževalnega procesa, spoznavajo razloge in proces, ki terjajo nenehno posodabljanje učno-vzgojnega in rehabilitacijskega procesa;
 - spoznavajo in obvladujejo teorijo, načela, metode, tehnike in sredstva vzgojanja, izobraževanja in usposabljanja v samoupravni socialistični družbi;
 - si oblikujejo pozitiven odnos do prizadetih oseb, do svojega poklica, do

dožnosti in odgovornosti poklicnega dela ter spoznajo, da morajo svoje znanje nenehno spopolnjevati;

- razumejo značilnosti in posebnosti otrokove duševnosti, znajo temu prilagojeno ukrepati, so usposobljeni za učinkovito individualizacijo in notranjo diferenciacijo pouka in vseh rehabilitacijskih dejavnosti;
- znajo izrabiti in oblikovati učne vsebine, uporabljati metode in oblike dela skladno z razvojnimi in individualnimi posebnostmi učencev glede na kategorijo prizadetosti in tako, da kar najbolj razvijajo samostojnost, kritičnost, iniciativnost in ustvarjalnost prizadetih oseb;
- spoznajo sestavine vzgojno-izobraževalnega procesa in usposabljanja ter njihovo medsebojno povezanost;
- se usposobijo za sistematično opazovanje dogajanja ter znajo razčlenjevati vzročno-posledične odnose v njem; v praksi preskušajo uveljavljene zakonitosti in načela, so sposobni kritično ovrednotiti svoje praktične poskuse ter prenesti pozitivne izkušnje v nadaljnje praktično delo;
- znajo uporabljati sodobno učno in rehabilitacijsko tehnologijo ter posebne pripomočke za razvoj in korekcijo sluha, govora, motorike ter diagnostične in terapevtske tehnike;
- se usposobijo za vodenje vzgojnih dejavnosti kot možnosti za uveljavljanje, kompenzacijo in poklicno usmerjanje prizadetih;
- znajo organizirati in voditi učence in mladostnike pri samostojnem delu, s svojimi načini dela oblikujejo in utrjujejo prizadetim učne in delovne navade, znajo motivirati učence pri šolskih in vseh drugih dejavnostih;
- znajo oblikovati kolektiv, v njem razvijati samoupravne in demokratične odnose ter s kolektivom in v njem oblikovati posameznika ter strpno in humanost reševati kritične vzgojne položaje;
- si razvijati občutljivost za probleme in stike otrok in mladostnikov;
- spoznajo zakonitosti družinske vzgoje, znajo navezati stik s starši, si pridobiti njihovo zaupanje ter skupaj z njimi izbirati najučinkovitejše načine za reševanje težav;
- se usposobijo za kritično razčlenitev svojega vzgojno-izobraževalnega dela ter na podlagi te razčlenitve z nenehnim samoizobraževanjem zboljšujejo svoje delo;
- se usposobijo za sodelovanje pri raziskavah o usposabljanju in znajo prenašati raziskovalne dosežke v rehabilitacijsko prakso;
- teoretično in praktično spoznajo teamsko delo kot načelo in metodo dela z razvojno prizadetimi osebami.

2. SPLOŠNI PODATKI O PROGRAMU

2.1 PIS: za pedagoško usmeritev

- 2.2 Usmeritev: pedagoška
- 2.3 Ime in vrsta programa: Ime VIP: Defektologija
- Vrsta: VIS
- 2.4 Smer: Pedagoška VIS, enopredmetna
- Smeri:
 - a) defektologija za duševno prizadete
 - b) defektologija za slušno in govorno motene
 - c) defektologija za slepe in slabovidne
 - č) defektologija za telesno invalidno in dolgotrajno bolne
 - d) defektologija za otroke in mladostnike z motnjami vedenja in osebnosti
- 2.5 Ime poprejšnjega programa: Družboslovno-jezikovni in pedagoški program (SR)
- 2.6 Naslov, ki ga dobi udeleženec po končanem izobraževanju: profesor z navedbo smeri. Značilna dela in naloge: poučevanje, vzgojanje, usposabljanje, svetovanje, diagnosticiranje oseb s posebnimi potrebami v razvoju, vodenje interesnih dejavnosti, mentorstvo študentom defektologije.
- 2.7 Trajanje izobraževanja: 4 leta

3. POGOJI ZA VKLJUČITEV V PROGRAM

3.1 Poprejšnji program in smeri, ki so ustrezne za vključitev, ter dosežki srednje šole, ki so ustrezne za vključitev. V program se lahko vpišejo kandidati, ki so uspešno končali izobraževanje po družboslovnem, jezikovnem in pedagoškem programu smeri razredni učitelj in vzgojitelj predšolskih otrok.

3.2 Kandidati, ki so uspešno končali drugi štiriletni program srednjega usmerjenega izobraževanja, morajo opraviti preskus znanja iz pedagoške psihologije in slovenskega jezika v obsegu, ki predstavlja razliko med absolutnim programom in programom družboslovne jezikovne in pedagoške usmeritve smeri razredni učitelj ali vzgojitelj.

3.3 Kandidati, ki niso končali štiri letnega programa srednjega usmerjenega izobraževanja, morajo opraviti preskus znanja iz vseh predmetov po programu družboslovne jezikovne in pedagoške usmeritve smeri razredni učitelj ali vzgojitelj.

3.4 Posebna nadarjenost ali psihofizična sposobnost. Vsi kandidati morajo biti telesno in duševno zdravi. Za kandidate smeri defektologija za slušno in govorno motene je obvezen preskus sluha in govora.

4 PREGLEDNICA PREDMETOV

4.1 Predmetnik

4.1.1 Predmetnik za skupne predmete

A SKUPNI SPLOŠNI PREDMETI

	1. letnik	2. letnik	3. letnik	4. letnik	SKUPAJ
TSLO in DS SFRJ	45	60	—	—	105
Sodobna filozofija	—	—	60	—	60
Sociologija s politologijo	—	—	60	—	60
Politična ekonomija	—	—	—	30	30
Naravoslovje in tehnologija	—	—	—	45	45
Tuji jeziki	—	—	—	45	45
Razvojna psihologija	60	—	—	—	60
Pedagoška psihologija	—	—	60	—	60
Didaktika	—	60	—	—	60
Teorija vzgoje	—	75	—	—	75
Izobraževalna tehnologija	—	45	—	—	45
Pedagoška metodologija z osnovami pedagoške statistike	60	—	—	—	60
SKUPAJ A:	165	240	180	120	705

4.1.2 Predmetnik za defektologijo

B. SKUPNI DEFEKTOLOŠKI PREDMETI

PREDMET	1. letnik			2. letnik			3. letnik			4. letnik			SKUPAJ
	p	s	v	p	s	v	p	s	v	p	s	v	
Defektološka pedagogika RPO	30	—	—	—	15	15	—	—	—	—	—	—	60
Defektološka psihologija z osnovami psihodiagnostike	30	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
Osnove defektološke diagnostike	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	10	—	30
Defektološka sociologija	—	—	—	—	—	—	45	—	—	—	—	—	45
Anatomija, fiziologija, patologija CZS	—	—	—	45	—	15	—	—	—	—	—	—	60
Psihijatrija s psihopatologijo otroške dobe	—	—	—	—	—	—	45	—	15	15	—	15	90
Osnove humane genetike	20	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
Pravno varstvo RMO	—	—	—	—	45	15	—	—	—	—	—	—	60
Motorika	—	—	—	—	—	—	15	15	15	—	—	—	45
Osnove obravnave večplastno prizadetih	—	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	—	60
Kultura ustnega in pisnega izražanja	30	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
SKUPAJ B	180	—	—	150	—	—	210	—	60	—	—	—	600
SKUPAJ A + B	345	—	—	390	—	—	390	—	180	—	—	—	1305

a) Strokovni predmeti izbrane smeri: DEFEKTologija ZA DUŠEVNO PRIZADETE

SKUPAJ A + B	1. letnik			2. letnik			3. letnik			4. letnik			SKUPAJ
	p	s	v	p	s	v	p	s	v	p	s	v	
SKUPAJ A + B	345			390			390			180			1305
PREDMET	1. letnik			2. letnik			3. letnik			4. letnik			Skupaj ur
Pedagogika duševno prizadetih	—	—	—	60	—	—	15	15	—	—	—	—	
Psihologija duševno prizadetih	—	—	—	60	—	—	15	15	—	—	—	—	90
Osnove o topedije in fizioterapije	30	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
Profesionalno usposabljanje duševno prizadetih	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	15	15	60
Specialna didaktika	—	—	—	30	—	30	—	—	—	—	—	—	60
Metodika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— predšolske stopnje	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	—	30	75
— zmerno in teže prizadetih	—	—	—	30	—	15	30	—	30	—	—	—	105
— slovenskega jezika	—	—	—	30	—	30	30	—	30	—	—	—	120
— spoznavanja narave in družbe,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— spoznavanja narave, spoznavanja družbe	—	—	—	30	—	30	30	—	30	—	—	—	120
— matematike	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	30	60
— vzgojnega dela	—	—	—	30	—	30	—	—	—	—	—	—	60
— praktičnih znanj	—	—	—	—	—	—	35	—	25	—	—	—	60
Osnove iz logopedije	30	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
Gibalna vzgoja in šport	60	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120
Praktikum iz oblikovanja	15	—	75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90
Osnove iz glasbene vzgoje	30	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90
Praktična vzgoja področja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— tehnična vzgoja	—	—	—	—	—	—	45°	30°	45°	45°	30	45°	240
— likovna vzgoja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— kultura	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— razvedrilne igre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strnjena delovna praksa	—	—	—	60	—	—	120	—	—	240	—	—	420
SKUPAJ a	405			465			540			555			1965
SKUPAJ A + B + a	750			855			930			735			3270

° študent izbere dvoje interesnih področij

b) Strokovni predmeti izbrane smeri: DEFEKTologija ZA SLUŠNO IN GOVORNO MOTENE

SKUPAJ A + B	1. letnik			2. letnik			3. letnik			4. letnik			Skupaj
	p	s	v	p	s	v	p	s	v	p	s	v	
SKUPAJ A + B	345			390			390			180			1305
PREDMET	1. letnik			2. letnik			3. letnik			4. letnik			Skupaj ur
Osnove logopedije	30	—	30	30	—	30	—	—	—	—	—	—	
Logopedija II.	—	—	—	—	—	—	30	30	—	30	30	—	120
Metodika logopedijskega dela	—	—	—	45	—	45	30	—	90	15	—	30	255
Fonetika	30	—	30	30	—	30	—	—	—	—	—	—	120
Osnove surdo avdio pedagogike	45	—	15	15	30	30	—	—	—	—	—	—	135
Anatomija, fiziologija in patologija sluha in govora	45	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
Avdiologija z avdioprotetiko	—	—	—	—	—	—	15	—	15	30	—	30	90
Psihologija govorno in slušno prizadetih	—	—	—	—	—	—	15	15	—	30	15	—	75
Surdodidaktika	—	—	—	30	—	30	—	—	—	—	—	—	60
Surdometodika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) za predšolsko stopnjo	—	—	—	—	—	—	30	—	30	15	—	15	90
b) za osnovno šolo	—	—	—	30	—	30	30	—	30	30	—	30	180
c) za gibalno vzgojo in šport	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	30	60
d) vzgojnega dela	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	15	30
Praktična vzgojna področja	45°	30°	45°	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120
a) tehnična vzgoja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) glasbena vzgoja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) kultura	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Postiranje glasu	15	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
Strnjena delovna praksa	—	—	—	60	—	—	120	—	—	240	—	—	420
Skupaj b	390			465			480			630			1965
SKUPAJ A + B + b	735			855			870			810			3270

° 1 izbrano področje izmed treh predlaganih

4.1.3 Telesne in zdravstvene vzgoje je v 1. in 2. letniku po 60 ur (vaje).

c) STROKOVNI PREDMETI SMERI: DEFEKTolog ZA MOTNJE VEDENJA IN OSEBNOSTI (MVO) — VZGOJITELJ

SKUPAJ A + B	1. letnik			2. letnik			3. letnik			4. letnik			Skupaj
	p	s	v	p	s	v	p	s	v	p	s	v	
SKUPAJ A + B	345			390			390			180			1305
PREDMET:	1. letnik			2. letnik			3. letnik			4. letnik			Skupaj ur
Teorija institucionalne vzgoje in prevzgoje	—	—	—	—	—	—	30	30	—	60	60	—	
Psihologija osebnosti s psihodinamiko	—	—	—	30	30	—	—	—	—	—	—	—	60
Socialna psihologija	—	—	—	—	—	—	30	30	—	—	—	—	60
Teorija motenj vedenja in osebnosti (MVO)	—	—	—	90	60	—	—	30	—	—	—	—	180
Metodologija pedagoškega in defektološkega raziskovanja	—	—	—	15	—	15	30	—	30	—	—	—	90
Diagnostika MVO	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	30	60
Didaktika in metodika domske vzgoje	60	30	30	—	30	30	—	—	—	—	—	—	180
Pedagoško-andragoško svetovanje	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	15	—	60
Delo s skupinami in skupinska dinamika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	30	60	120
Vzgoja za prosti čas	45	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
Teoretične osnove obravnavanja MVO	—	—	—	45	15	—	—	—	—	—	—	—	60
Didaktika in metodika prevzgojnega dela	—	—	—	30	15	15	60	15	45	—	—	—	180
Penologija in penološka andragogika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	15	—	60
Osnove kriminologije z osnovami kazenskega prava in kazenskim postopkom	—	—	—	30	—	—	30	30	—	—	—	—	90
Terapevtski postopki in tehnike obravnavanja MVO	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	75	75	180
Praktikumi:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	180
— Gibalna vzgoja in športi (obvezen)	30	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90
— Kultura (izbirno)	30	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90
— Oblikovanje (izbirno)	30	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90
— Tehnika (izbirno)	30	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90
— Družbeno-politična dejavnost (izbirno)	30	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90
Delovna praksa	—	—	—	60	—	—	120	—	—	120	—	—	300
Skupaj c	360			510			510			720			2100
SKUPAJ A + B + c	705			900			900			900			3405

° Poleg obveznega praktikuma (gibalna vzgoja in športi) izbere študent po svojih interesih in nagnjenjih še en izbirni praktikum.

4.2 Navodila za uresničevanje predmetnika

4.2.1 Skupni predmeti (A) oblikujejo splošno pedagoško, psihološko in družbeno usposobljenost vseh prihodnjih diplomantov PA. V tem delu predmetnika študent spozna tudi izobraževalno tehnologijo in pedagoško metodologijo ter statistiko.

4.2.2 Skupni defektološki predmeti (B) podajajo defektologijo kot sistem, načela, metode in sistematiko motenj. Študenti spoznajo psihološke značilnosti motenih oseb, uvajajo se v razumevanje psihodiagnostike, pri psihiatru pa tudi v spoznavanje psihopatoloških procesov in mentalne higiene. Razumevanju pravnega statusa sta namenjena predmeta pravno varstvo razvojno motenih otrok ter anatomija, fiziologija in patologija centralnega živčnega sistema. Motorika uvaja študente v vrednotenje, prepoznavanje gibalnih motenj in v ravnanje, ki blaži in odpravlja motnje. Kultura ustnega in pisnega izražanja zvišuje splošno jezikovno raven specialnih pedagoških predmetov.

4.2.3 V izbrani usmeritvi je namenjeno največ pozornosti didaktično-metodičnemu uvajanju študentov v delo s posamezno kategorijo prizadetih. V prikazanih urah metodik so poleg predavanj vaje, hospitacije in samostojni praktični nastopi.

Hospitacije in praktične nastope opravljajo tudi študenti ob delu, in sicer: polovico obveznosti študenti, ki nimajo najmanj dveletne prakse pri usposabljanju izbrane kategorije prizadetih in četrtino obveznosti študenti, ki imajo navedeno prakso.

Študent spozna v svoji usmeritvi tudi organski vzrok prizadetosti in specialno pedagoško izbrane smeri. Praktikum pripomorejo k celostnosti učno-vzgojnega procesa in usposabljanju študenta za vodenje interesnih dejavnosti in delovno vzgojo.

Študentje opravljajo strnjeno pedagoško delovno prakso, in sicer: v drugem letniku hospitacije v organizacijah za usposabljanje, diagnostičnih, svetovniških in rehabilitacijskih oddelkih ipd.; v tretjem in četrtem letniku obsega praksa samostojno rehabilitacijsko delo s prizadeto mladino ustrezne kategorije.

Vzgojno-izobraževalni program se uresničuje v naslednjih oblikah: predavanja, seminarji, vaje, hospitacije in nastopi. Ure so razvrščene po posameznih oblikah tako, da je omogočeno nepretrgano delo v okviru posameznega predmeta. Tudi predmeti so razvrščeni tako, da je med njimi mogoča največja korelacija.

4.2.4 Študent ob delu je oproščen delovne prakse, če ima ustrezne delovne izkušnje. Kot ustrezne delovne izkušnje vrednotimo tisto delo pri usposabljanju razvojno prizadetih otrok, ki ga je kandidat opravljal najmanj dve leti s kategorijo prizadetih izbrane študijske smeri.

4.2.5 Vsak študent mora obiskovati telesno in zdravstveno vzgojo. Ta poteka po 2 uri na teden v prvem in drugem letniku. Te ure ne spadajo v 3600-urno obveznost.

4.2.6 Študij ob delu

Skupinam študentov ob delu prilagodimo vzgojno-izobraževalni proces količinsko tako, da izvedemo do 1/3 ur predavanj in 1/2 ur seminarjev in vaj. Če je v skupini manj kot 10 študentov, poteka delo s konzultacijami.

Študij ob delu poteka ob koncu tedna (petek popoldne, sobota), v dogovoru s študenti pa lahko strnjeno.

4.2.7 Programa smeri defektologija za slepe in slabovidne (č) ter defektologija za telesno in dolgotrajno bolne (d) se razpisujeta le občasno, ko se pokaže potreba po teh kadrih.

5. OBVEZNOSTI ŠTUDENTOV, USMERJANJE IN DOKONČANJE ŠTUDIJA

5.1 Pogoji za napredovanje iz letnika v letnik

Študentove obveznosti pri posameznih predmetih so nadrobno opredeljene z učnimi načrti predmetov.

Za prehod v višji letnik je treba opraviti obveznosti pri vseh predmetih, ki se končajo v prejšnjem letniku.

Študenti morajo za vpis v drugi, tretji oziroma četrti letnik opraviti delovno prakso.

5.2 Pogoji za ponavljanje letnika

Pogoji za ponavljanje letnika ali podaljševanje statusa študenta so opredeljeni s statutom visokošolske organizacije. Študent, ki ponavlja letnik, mora obiskovati predavanja in opravljati obveznosti pri predmetih, ki jih ni uspešno končal. Študentu, ki ni opravil vseh obveznosti zadnjega letnika, tega letnika ni treba ponavljati, morajo pa pred diplomno pozitivno opraviti vse obveznosti tega letnika.

5.3 Svetovanje in usmerjanje med študijem

Ustrezni organi šole sprejmejo za posamezno študijsko leto načrt, v katerem natančneje določijo roke, nosilce in njihove naloge pri usmerjanju.

5.4 Študent konča izobraževanje, ko opravi vse obveznosti po vzgojno-izobraževalnem programu pri posameznih predmetih in drugih sestavnih programov, izdela diplomsko nalogo in opravi diplomski izpit. Diplomski izpit obsega zagovor pozitivno ocenjene diplomske naloge.

6. POGOJI ZA URESNIČEVANJE PREDMETNIKA

6.1 Kadrovske pogoje

Program uresničujejo habilitirani visokošolski učitelji, navedeni pri posameznih predmetih.

č) Strokovni predmeti izbrane smeri: DEFEKTOLOGIJA ZA SLEPE IN SLABOVIDNE (TIFLO)

PREDMET	1. letnik			2. letnik			3. letnik			4. letnik			Skupaj ur
	p	s	v	p	s	v	p	s	v	p	s	v	
Tiflogija	60	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90
Tiflopedagogika	—	—	—	60	—	—	15	15	—	—	—	—	90
Psihologija slepih in slabovidnih	—	—	—	60	—	—	15	15	—	—	—	—	90
Medicinske osnove motenj vida	30	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
Profesionalno usposabljanje slepih in slabovidnih	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	15	30	105
Specialna didaktika	—	—	—	30	—	30	—	—	—	—	—	—	60
Metodika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	—	30	75
— predšolska	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	—	30	75
— razrednega pouka	—	—	—	60	—	60	90	—	60	90	30	60	450
— vzgojnega dela	—	—	60	15	—	30	30	—	15	—	—	—	150
Osnove logopedije	30	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90
Gibalna vzgoja in šport	30	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90
Glasbena vzgoja	30	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90
Ortooptika-pleooptika	—	—	—	—	—	—	60	—	—	—	—	30	90
Praktična vzgojna področja	—	—	—	—	—	—	45°	30°	45°	45°	30°	45°	240
— telesna vzgoja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— kultura	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— razvedrilne igre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— glasbena vzgoja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strnjena delovna praksa	—	—	—	60	—	—	120	—	—	—	—	—	420
SKUPAJ č	480	—	—	405	—	—	555	—	—	—	—	—	2190
Skupaj A + B + č	825	—	—	795	—	—	945	—	—	—	—	—	3495

d) Strokovni predmeti izbrane smeri: DEFEKTOLOGIJA ZA TELESNO IN DOLGOTRAJNO BOLNE (FIBO)

PREDMET	1. letnik			2. letnik			3. letnik			4. letnik			Skupaj ur
	p	s	v	p	s	v	p	s	v	p	s	v	
Pedagogika telesno invalidnih in dolgotrajno bolnih	—	—	—	60	—	—	15	15	—	—	—	—	90
Psihologija telesno invalidnih in dolgotrajno bolnih	—	—	—	60	—	—	15	15	—	—	—	—	90
Medicinske osnove (anatomija lokomotorne aparata)	30	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
Osnove ortopedije in fizioterapije	—	—	—	30	—	15	—	—	—	—	—	—	45
Prof. usposabljanje telesnih invalidov	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	15	30	105
Specialna didaktika	—	—	—	30	—	30	—	—	—	—	—	—	60
Metodike	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	—	30	75
— predšolske stopnje	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	—	30	75
— razrednega pouka	—	—	—	60	—	60	90	—	60	90	30	60	450
— vzgojnega dela	—	—	60	15	—	30	30	—	15	—	—	—	150
Osnove logopedije	30	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90
Glasbena vzgoja	30	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90
Praktična vzgojna področja	—	—	—	—	—	—	45°	30°	45°	45°	30°	45°	240
— tehnična vzgoja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— likovna vzgoja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— telesna vzgoja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— kultura	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— razvedrilne igre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strnjena delovna praksa	—	—	—	60	—	—	120	—	—	—	—	—	420
Skupaj d	300	—	—	450	—	—	495	—	—	—	—	—	1965
Skupaj A + B + d	645	—	—	840	—	—	885	—	—	—	—	—	3270

° Študent izbere dvoje interesnih področij.

Visokošolski vzgojno-izobraževalni program Vzgojitelj — defektolog za motnje vedenja in osebnosti

1. UVOD

VIS — VIP Vzgojitelj — defektolog za MVO, v okviru VIS — VIP Defektologija je sinteza programa VIS — VIP Domske vzgojitelj, ki je bil pripravljen v okviru VIS — VIP Pedagogika, in programa VIS — VIP Defektolog za MVO iz VIS — VIP Defektologija.

Program naj bi usposabljal študente za pedagoško delo v vzgojnih in prevzgojnih ustanovah, ki niso namenjene predvsem izobraževanju, temveč vzgoji in prevzgoji, kot npr. za domove učencev v srednjem usmerjenem izobraževanju, v študentskih domovih, v vzgojnih zavodih in v prevzgojnem domu, v kazenskih ustanovah za mladostnike in odrasle, pa tudi povsod drugod, kjer morajo pedagog sodelovati v vzgojnem ali v prevzgojnem procesu; to velja npr. za celodnevno varstvo, za delovanje v pionirskih in mladinskih delovnih brigadah, zdravstvenih in počitniških kolonijah in v zavodih za posebne kategorije motenih in prizadetih.

Oba programa, njuna sinteza je program, ki ga tokrat predstavljamo, sta se podvajala in sta bila dvotirno in neusklajeno namenjena usposabljanju kadrov za ista področja. Njuno sintezo opravičujejo številne strokovno-teoretične, pa tudi praktične izvedbene in kadrovske utemeljitve, pa tudi utemeljitve ekonomičnosti.

VIS — VIP Vzgojitelj — defektolog za MVO je zamišljen kot enopredmetni visokošolski program. Spada v okvir VIS — VIP Defektologija, vendar ga zaradi posebnosti predstavljamo samostojno, z vsemi sestavinami, s katerimi mora biti opremljen vsak VIS — VIP.

Pri sestavljanju programa (strokovni predmeti smeri) VIS — VIP Vzgojitelj — defektolog za MVO so sodelovali: mag. Janez Bečaj, višji predavatelj; Leopold Bregant, višji predavatelj; dr. Franc Brinc, višji predavatelj; Marija Japornik, prof. pedagogike in nemškega jezika; Mojca Peček, prof. pedagogike in sociologije; dr. Vinko Skalar, izredni profesor; Mojca Šebart, prof. pedagogike in sociologije; Ivan Škoflek, višji predavatelj in dr. Maks Tušak, docent.

1.1 Lik Vzgojitelja-defektologa za motnje vedenja in osebnosti

Za oblikovanje in predstavitev lika vzgojitelja-defektologa za MVO je treba poiskati področje njegovega delovanja. Področje delovanja je nedvomno vzgojno področje, ki obsega številne pojave, odnose in zakonitosti, ki vladajo med posamezniki in družbo. V zvezi s tem govori tudi V. Schmidt (Socialistična pedagogika med etatizmom in samoupravljanjem, DDU Univerzum, Ljubljana 1982) o dveh vrstah zakonitosti vzgojnega področja. Prve so zakonitosti, ki potekajo med vzgojo, družbo in posamezniki, druge pa so zakonitosti samega vzgojnega procesa. Prav širina področja, ki ga vzgoja obsega, zahteva uporabo več znanstvenih panog. Pedagogika, kot najsplošnejša znanost o vzgoji, je po tradiciji najbolj povezana s psihologijo, in sicer prav zaradi osebnosti, ki se v procesu vzgoje oblikuje. V. Schmidt pa poudarja, da bi bilo potrebno, da bi pedagogika razglasila za svojo najpomembnejšo pomožno vedo sociologijo, da bi ugotovila družbene možnosti vsaj za učinkovitost namernega vzgojnega vplivanja. Tako bomo pri usposabljanju vzgojitelja — defektologa za MVO uporabljali dosežke več znanstvenih disciplin, kajti le z interdisciplinarno obravnavo, in sicer s pomočjo sociologije, psihologije, antropologije, pedagogike ter znanstvenih disciplin, ki se ukvarjajo z defektološko problematiko ter z motnjami vedenja in osebnosti, kamor spadajo defektologija, psihiatrija, psihoanaliza, teorija vedenjskih in duševnih posebnosti in motenj, kriminologija in mnoge druge, lahko spoznamo zahtevno in obsežno problematiko, ki jo zajemajo odnosi med vzgojo, posameznikom in družbo.

Ker želimo po programu usposabljal vzgojitelja — defektologa za MVO, se je treba nadalje vprašati, katero je njegovo konkretno področje delovanja ter kakšno znanje in katere spretnosti potrebuje za svoje delo.

Program je usmerjen k usposabljanju za praktično dejavnost, področje delovanja pa je predvsem vzgoja v domovih učencev, vzgojnih zavodih, prevzgojnih domovih, kazensko-poboljševalnih domovih, pa tudi v počitniških kolonijah, zdravstvenih kolonijah, pionirskih in mladinskih delovnih brigadah, v mladinskih klubih, v podaljšanem bivanju v osnovni šoli, v celodnevem varstvu ...

Tako bi se moral diplomant smeri vzgojitelj — defektolog za MVO usposobiti za nosilca in izvajalca pedagoškega procesa v ustanovah, kjer je dana prednost vzgojnemu in prevzgojnemu posegom pred izobraževanjem (omeniti pa je treba, da sprejemamo stališča, po katerih gledamo na pojma vzgoje in izobraževanja enotno — oba sta povezana — precej se namreč prekrivata in ujemata, zato se morata razvijati povezano. Vzgoje ne moremo obravnavati ločeno od izobraževanja, kajti samo z dejavnostmi, ki potekajo med vzgojno-izobraževalnim procesom, si pridobi posameznik temeljno znanje, spretnosti in navade, ter razvija umske, fizične, moralne, estetske in druge sposobnosti in lastnosti osebnosti).

Da bi zmožol uresničevati navedene naloge, si diplomant pridobi ustrezno teoretično znanje ter temeljno splošno in praktično znanje, spretnosti in lastnosti.

Tej zasnovi ustreza tudi program usposabljanja, ki je oblikovan tako, da študent spozna najsplošnejša znanja s področja vzgoje, nadalje pa je oblikovan nekako v treh sklopih, ki obsegajo znanja za teoretično usposabljanje, znanja, ki imajo praktično vrednost in praktične.

V prvem sklopu se študent seznanja s teoretičnimi osnovami področja svojega delovanja, v tej zvezi spozna celotno teorijo osebnosti, bistvo le-te pa lahko izrazimo in opredelimo z Marxovim pojmovanjem osebnosti. Zavedamo se, da iz njegove zapuščine sicer ni mogoče izluščiti same definicije osebnosti, menimo pa, da bi ta definicija, če bi obstajala, gotovo vsebovala: »... prvič, pojem generičnega bistva kot potencialne in progresivno uresničuje se neotranje narave človeka, in drugič, materialno in družbeno zgodovinsko utemeljenost te narave.« (J. Musck: Osebnost, DDU Univerzum, Ljubljana 1982, str. 41.) Iz tega izhaja potreba po celostni obravnavi osebnosti, ne le po obravnavi psiholoških dimenzij osebnosti ter njenega oblikovanja in razvoja, temveč je vsebina in oblika vsake individualne osebnosti odvisna od družbe kot strukture, ki ima svoje zakonitosti, odnosa med obema ni mogoče določiti enkrat za vselej, temveč z razčlenitvijo konkretnih družbenih odnosov in konkretnega obličja individuuma, ki ga dobi ta v teh odnosih.

Študent tudi spozna, kako poteka vzgoja v družbenih ustanovah, ki se razmeroma trajne celote tistih vlog, odnosov in norm, v katerih zadovoljujejo ljudje individualne in družbene potrebe. Tako se osredotočimo na odnose med posameznikom, družbo in vzgojo, ki smo jih nakazali že pri teoriji osebnosti s psihodinamiko. Pri tem ugotavljamo, da ima človek, ko pride na svet, dane le nekatere sposobnosti, ki jih mora, da bi človek postal, šele razviti. Sposobnosti, ki jih razvija, pa ne določa sam, temveč je njihov razvoj odvisen od družbe, v kateri ta posameznik živi, saj je to pogoj za obnavljanje vsake družbe. Razvoja teh lastnosti pa seveda ni mogoče zagotoviti zunaj vzgoje kot razvojnega procesa posameznikove osebnosti. Tako vidimo, da je vzgoja bipolaren proces, v katerem se uresničuje razvoj posameznikove osebnosti in reprodukcija družbe, sam proces pa se uresničuje prav v ustanovah.

Logično nadaljevanje tega je teorija o vzgoji v domovih učencev, ki so organizacije posebnega družbenega pomena: v njih se prepletata težnja in skrb za razvoj posameznikov, ki so v teh domovih, ter težnja in skrb družbe, da bi se ti posamezniki razvijali v skladu z družbenimi težnjami in zahtevami. To pa vzgojitelj, ki v domovih vzgaja, pogosto postavi v začaran krog, iz katerega ne vidi izhoda, saj želijo na eni strani razvijati posameznikovo osebnost, na drugi strani pa so vezani na te organizacije in družbena pričakovanja. To je mogoče razložiti tako, da imajo vsi ti domovi progresivno in represivno vlogo. Prvo zato, ker so prostor, v katerem se človek kot družbeno bitje sploh lahko uresničuje, drugo pa, ker posamezniku postavljajo meje, ki jih ta med vzgojnimi procesom ne more premagati. Teh mej ne moremo in ne smemo pojmovati mehanično, temveč kot utjeto, ki v nekem posebnem pomenu posamezniku šele omogoči, da te meje lahko premagi.

V nadaljnji predstavitvi teoretičnega sklopa je treba pokazati tudi na problematiko področja, ki zajema populacijo z različnimi oblikami vedenjskih in duševnih posebnosti in motenj, ki imajo različne vzroke in so različno močni. Tudi tukaj ponovno izhajamo iz vzgoje kot procesa družbene reprodukcije in procesa razvoja posameznikove osebnosti, saj so izhodišča za obnavljanje te populacije načeloma enaka tistim, ki jih razglamo za vzgojo vseh posameznikov v družbi. Populacijo z vedenjskimi in duševnimi posebnostmi in motnjami naj bi obravnavali najprej tako, da bi ugotavljali, kako neko okolje v nekem času in v vzgojo stigmatizira nekatere individualne vedenjske ali osebnostne variacije, ki motijo dani vrednosti in normativni sistem neke družbe.

ko motnje, nato pa bi za to obravnavanje izhajali tudi iz posameznikove biopsihične strukture (motnje so lahko posledica intelektualnega primanjkljaja, poškodb osrednjega živčnega sistema, ali pa gre za duševne bolezni, ki so posledica različnih motenj življenjskih procesov ipd.). Šele s takšnim prijemom lahko uresničujemo razvojni proces posameznikov z vedenjskimi in duševnimi posebnostmi in motnjami ter jih lahko vzgajamo v skladu z družbenimi zahtevami, saj vemo, da se posameznik lahko razvija in vključuje v družbo samo glede na lastnosti, ki jih vsebuje model človeka, katerega si je neka družba ustvarila. To je toliko bolj razumljivo, če vemo, da je posameznik družbeno bitje, ki zadovoljuje svoje potrebe samo z družbeno dejavnostjo, in sicer tako, da pri zadovoljevanju teh potreb vstopa v določene družbene odnose, pri tem pa vstopa v te odnose kot nosilec določenih družbenih vlog. Celote družbenih odnosov in vlog, o katerih govorimo, pa so tudi družbeno priznane in varovane. Osebe z vedenjskimi in duševnimi posebnostmi in motnjami, ki jih označujemo kot izjemne, motene in moteče, včasih tudi kot bolne ali prizadete, se torej ne morejo brez težav vključevati v družbeno okolje. Pri tem se kažejo nekatere motnje v blažji obliki in jih socialno okolje nekako absorbira, ob hujših motnjah pa je indicirana posebna obravnavata teh posameznikov, saj se ti vključujejo v družbo kot nosilci družbenih vlog, te vloge pa zahtevajo v konkretnih družbenih okoliščinah določeno obravnavo, ki je odvisna od motenj samega posameznika, kakor tudi od družbenega okolja, v katerem je tak posameznik.

Vse to, o čemer smo govorili, je toliko bolj razvidno pri pojavu kriminalitete, kjer storilec krši odnose, vrednote in norme, ki so izredno pomembni za obstoj in razvoj konkretne družbe. Gre torej za ravnanje in dejanja ljudi, ki ogrožajo družbeni red, ki motijo in ogrožajo družbene odnose in razmerja med ljudmi, in ki jih imenujemo kriminalna dejanja. Pri tem je treba poudariti, da enaka kriminalna dejanja niso v vsaki družbi in v vseh časih družbi nevarna ali vsaj enako nevarna.

Proti vsem kriminalnim dejanjem se odziva družba represivno in preventivno. Represivno tako, da uporabljajo različne kazenske sankcije zoper storilca kaznivega dejanja. To dejavnost opravljajo organi kazenskega pravosodja. Končajo pa se tako, »da sodišče storilca obsodi ali, z drugimi besedami, da izreče v imenu vse družbe svojo grojo in negativno moralno in socialno sodbo o storjenem dejanju in storilcu. Kot posledica tega pa pride na koncu praviloma izvršitev kazni.« (L. Bavcon: V: Problemi socialne patologije in socialno delo (izbor člankov in razprav), VSSD (za interno uporabo), Ljubljana 1973, str. 28). Preventivna oblika pa se kaže v različnih oblikah resocializacije storilcev kaznivih dejanj, in sicer v najrazličnejših nepenalnih, pa tudi prisilnih ukrepih za preprečevanje vzrokov kriminalitete in za preprečevanje tega, da bi posameznik zašel na kriv pot. V zvezi s tem se študent seznanja tudi z ustanovami za izvrševanje kazenskih sankcij, z njihovo vlogo, zgodovinskim razvojem in pomenom, ki ga imajo za družbo in posameznika. To so ustanove posebnega družbenega promena, za katere so otroci, mladostniki ali odrasle osebe ne odločajo prostovoljno. Oddaja v vzgojni zavod, prevzgojni dom ali odvzem prostosti so radikalni družbeni ukrepi, katerih namen je posameznika resocializirati ter mu dodeliti določeno družbeno vlogo in imajo tako za posameznika in družbo določene posledice.

Ob koncu teoretičnega sklopa omenjamo tudi vzgojo za prosti čas, ki je pomemben dejavnik razvoja posameznikove osebnosti.

Tako smo nekako končali predstavitev sklopa znanj, ki jih dobi diplomant smeri vzgojitelj — defektolog za MVO kot teoretsko osnovo za svoje delo v vzgojnem procesu.

Pri predmetih, ki usposablajo za praktično dejavnost, se študent seznanja s pomembnostjo načrtovanja vzgojnega dela. Spozna metode, vsebine in oblike za načrtovanje, uresničevanje in vrednotenje vzgojnega in prevzgojnega procesa. Ponovno obravnava nekatera področja, ki jih je spoznal že pri predmetih teoretičnega dela in morda se na prvi pogled zazdi, da se problematika in področje obravnavanja prekrivata s predmeti teoretičnega dela (npr. obravnava posameznih ustanov, posameznika v vzgojnem procesu...), vendar ni tako. Področja so seveda enaka, sam način obravnavanja te problematike pa je povsem drugačen. Gre namreč za konkretne praktične naloge, skozi katere

poteka vzgoja kot proces razvoja posameznikove osebnosti in kot proces obnavljanja družbe.

Študent se seznanja tudi s terapevtskimi postopki in tehnikami obravnave oseb z vedenjskimi in duševnimi motnjami, kamor spada tudi svetovanje, ki je ena izmed najbolj popularnih in široko uporabnih metod za obravnavanje in reševanje težav, stisk in problemov pri mladini in pri odraslih. Popularno je pri socialnem delu, pri poklicnem usmerjanju, pri reševanju medsebojnih težav, uveljavilo se je v psihiatriji in klinični psihologiji. V pedagogiki je uporabno pri izobraževalnem procesu mladih in odraslih, še bolj široko uporabno pa je na področju vzgoje in prevzgoje.

Ostane nam še prikaz tretjega sklopa programa za usposabljanje vzgojitelja — defektologa za MVO. Sem spadajo predmeti, ki smo jih poimenovali s skupnim imenom praktikumi; ti usposablajo vzgojitelja — defektologa za MVO za različna področja vzgojne in prevzgojne dejavnosti in ki se naslanjajo predvsem na teoretične osnove predmetov vzgoja za prosti čas in tehnike obravnavanja oseb z vedenjskimi in duševnimi motnjami.

Tako smo zaokrožili znanja, ki usposablajo študenta smeri vzgojitelj — defektolog za MVO za izvajanje vzgojnega procesa, kam spada seveda tudi prevzgojna in resocializacijska dejavnost.

Vzgojno-izobraževalni smotri:

Študentje:

— se seznanijo s fenomenom vzgoje in z družbenimi ter individualnimi — osebnostnimi zakonitostmi vzgojnega procesa, spoznavajo teoretične osnove in zakonitosti institucionalne vzgoje;

— se seznanijo s celotno teorijo osebnosti, posebno z vzgojo kot procesom razvoja posameznikove osebnosti;

— spoznavajo zakonitosti in teoretične osnove vedenjskih in duševnih posebnosti in motenj. Posebej se seznanijo s kriminaliteto in delinkvenco in z družbenim odzivanjem na kriminalno in delinkventno vedenje;

— spoznavajo metode, postopke in tehnike vzgojnega delovanja;

— spoznavajo metode, postopke, tehnike, programe in modele prevzgojnega delovanja. Seznanijo se tudi s preventivno politiko in s preventivnimi družbenimi in institucionalnimi ukrepi;

— se usposablajo za vzgojno delovanje, za določene preventivne in korektivne metode in tehnike, za pedagoško-andragoško svetovanje in za delo s skupinami, za diagnosticiranje, in sicer za tiste diagnostične prijeme, ki jih ne morejo zagotoviti druge stroke, pač pa so imanentne pedagoški in defektološki stroki;

— spoznavajo sisteme usmerjenosti, vedenjskih vzorcev in ravnanj pri vzgojnem, preventivnem in korektivno-terapevtskem delovanju.

2. SPLOŠNI PODATKI O PROGRAMU

2.1 Posebna izobraževalna skupnost: Pis za pedagoško usmeritev

2.2 Usmeritev: pedagoška

2.3 Ime programa: VIP Vzgojitelj — defektolog za MVO

2.4 Vrsta programa: VIP (visokošolski program)

2.5 Ime poprejšnjih programov: Družboslovno — jezikovni, pedagoški

2.6 Naslov, ki ga pridobi študent po opravljeni diplomi: profesor domske pedagogike — defektolog za MVO

2.7 Trajanje izobraževanja: 4 leta.

3. POGOJI ZA VKLJUČITEV V PROGRAM

V prvi letnik se lahko vpišejo kandidati, ki so končali štiriletni program v srednjem izobraževanju, in sicer po programih Učitelj, Vzgojitelj predšolskih otrok in po Družboslovno-jezikovnem programu.

Kandidati, ki so končali kateri koli drugi program v srednjem izobraževanju, ki je trajalo 4 leta, se lahko vpišejo v prvi letnik, če opravijo uspešno sprejemni izpit iz psihologije, pedagogike in iz slovenskega jezika.

Kandidati, ki niso končali štiriletnega programa srednjega izobraževanja, morajo opraviti preskus znanja iz vseh predmetov po programu družboslovne, jezikovne in pedagoške usmeritve, smeri razredni učitelj ali vzgojitelj.

PREGLEDNICA PREDMETOV STROKOVNI PREDMETI SMERI: VZGOJITELJ — DEFEKTOLOG ZA MOTNJE VEDENJA IN OSEBNOSTI

Predmet	1. letnik	2. letnik	3. letnik	4. letnik	Skupaj
Teorija institucionalne vzgoje	2	2	1		150
Teorija osebnosti s psihodinamiko (vzgoja kot proces razvoja posameznikove osebnosti)	2	2	1		150
Teorija o vzgoji v domovih učencev	1	2	1		120
Pedagoška sociologija	2				60
Metodika vzgoje v domovih učencev	1	2	2	3	240
Vzgoja za prosti čas	2				60
Teorija vedenjskih in duševnih posebnosti in motenj	1	2	2		150
Osnove kriminologije z osnovami kazenskega prava in kazenskimi postopki		2	1		90
Penologija		2	2	1	90
Socialna psihologija s skupinsko dinamiko		2	2	1	90
Metodika prevzgojnega dela	1	2	2	3	240
Terapevtski postopki in tehnike obravnavanja		3			90
Pedagoško-andragoško svetovanje		3			90
Metodologija pedagoškega raziskovanja in metodologija defektološkega raziskovanja		2			60
Pedagoška in defektološka diagnostika			2		60
Praktikumi:		3	3		180
— gibalna vzgoja in športi					
— kultura in umetnost					
— oblikovanje					
— tehnika					
— družbeno-politična dejavnost					
Praksa					240
Skupaj					2160

5. OBVEZNOSTI ŠTUDENTOV, USMERJANJE IN DOKONČANJE ŠTUDIJA

Pogoji za napredovanje po programu in za dokončanje izobraževanja

5.1 Pogoji za napredovanje iz letnika v letnik

Študentove obveznosti pri posameznih predmetih so navedene v preglednici z učnimi načrti predmetov.

Za prehod v višji letnik je treba opraviti obveznosti pri vseh predmetih, ki se končajo v prejšnjem letniku.

Študenti morajo za vpis v drugi, tretji ali četrti letnik opraviti delovno prakso.

5.2 Pogoji za ponavljanje letnika

Pogoji za ponavljanje letnika ali podaljševanje statusa študenta so opredeljeni s statutom visokošolske organizacije. Študent, ki ponavlja letnik, mora obiskovati predavanja in opravljati obveznosti pri predmetih, ki jih ni uspešno končal. Študentu, ki ni opravil vseh obveznosti zadnjega letnika, tega letnika ni treba ponavljati, mora pa pred diplomno pozitivno opraviti vse obveznosti tega letnika.

5.3 Svetovanje in usmerjanje med študijem

Ustrezen organ šole sprejme za posamezno študijsko leto načrt, v katerem natančneje določi roke, nosilce in njihove naloge pri usmerjanju.

Študent konča izobraževanje, ko opravi vse obveznosti po vzgojnoizobraževalnem programu pri posameznih predmetih in drugih sestavinah programa, izdelala diplomsko nalogo ter opravi diplomski izpit. Diplomski izpit obsega zagovor pozitivno ocenjene diplomske naloge. Zato, da konča izobraževanje po programu, mora študent izdelati pisno diplomsko nalogo, ki je tematsko vezana na enega izmed teoretičnih predmetov iz programa.

Prilagoditev programa za izobraževanje ob delu

Za udeležence, ki se izobražujejo ob delu, se program uresničuje po enakem predmetniku kot za redne študente, uresničevanje posameznih predmetov pa prilagaja delovnim in drugim obveznostim teh udeležencev. Izobraževanje se lahko uresničuje v strnjениh tečajnih oblikah tudi ne glede na letnik in temu se prilagodijo tudi pogoji za uspešen študij. V organizirane oblike študija spadajo tudi navodila in usmeritve za samostojnejše pridobivanje znanja.

Obseg organiziranih študijskih oblik znaša za udeležence ob delu najmanj polovico ur, predvidenih s predmetnikom za redni študij.

Delovanje in organiziranost skupščine in njenih odborov ter strokovnega sveta Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev

Na zadnjem zasedanju Skupščine Pisa za pedagoško usmeritev je bil sprejet sklep, da se seznanijo vse uporabniki in izvajalci te skupnosti z organizacijo in delovanjem te skupnosti. V Odboru za kadrovska vprašanja skupnosti smo se odločili, da bomo ponovno objavili shemo delovanja delegatskega sistema (sestavo skupščine, seznam vseh uporabnikov in njihovo združevanje v konferencijah uporabnikov ter delovanje in sestavo zbora izvajalcev). S to informacijo želimo spodbuditi zlasti uporabnike, da bodo nekatere njihove konference delegacij ponovno zaživele in pripomogle h kakovostnemu delu tako skupščine kot izvajalcev. Ker smo v zadnjem času zaradi reševanja in pripravljavanja novih visokošolskih vzgojno-izobraževalnih programov nekoliko zanemarili delo z delegati, smo se odločili, da bomo znova namenili pozornost vprašanju kakovosti dela v skupščini, vsebinskim vprašanjem in takšnim, ki so povezana z odločanjem, samoupravnim dogovarjanjem in z uresničevanjem Samoupravnega sporazuma o temeljnih plana Pisa za pedagoško usmeritev.

Nekaj informacij o odborih

Skupščina ima po statutu skupnosti tri odbore, in sicer: Odbor za mrežo šol, usmerjanje in štipendiranje, Odbor za planiranje in programiranje in Odbor za kadrovska vprašanja. Prvi odbor se vsako leto ukvarja predvsem z vprašanji in odločitvami o mreži, vpisu učencev in študentov v programe, z vprašanji usmerjanja učencev in študentov ter z razpisovanjem in podeljevanjem kadrovskega štipendij za pedagoške poklice na srednji in visoki stopnji. Odbor za planiranje in programiranje bdi na d finančnih načrtih, pripravlja pobude in po pooblastilih skupščine in statuta sprejema dokončne odločitve o planskih in programskih vprašanjih. Tako skrbi tudi za uresničevanje letnih finančnih načrtov in srednjeročnega samoupravnega sporazuma

o temeljnih plana skupnosti. Odbor za kadrovska vprašanja skrbi za zbiranje podatkov o kadrih, za samoupravne akte, razlaganje statuta, za delovanje delegatskega sistema, obveščanje delegatov skupnosti v svetih vzgojno-izobraževalnih organizacij ter za izobraževanje delegatov. Vsi ti odbori lahko po pooblastilih, dobljenih v skupščini, odločajo o nekaterih vprašanjih sami, skupščini pa morajo poročati o uresničevanju posameznih sklepov, ki jim jih skupščina naloži. V nekaterih primerih, kar krši npr. razpis, podeljevanje štipendij, odobranje posameznih manjših vlog, informiranje, evidentiranje v razne organe in podobno, odločajo na svojo pobudo, vendar v skladu z izhodiščami Samoupravnega sporazuma o temeljnih planov skupnosti in dogovori, sprejetimi v skupščini. V sestavi skupščine je tudi Odbor za samoupravno delavsko

kontrolno, le-tega so izvolili v osnovnih delovnih okoljih uporabniki neposredno, skupščina pa je sprejela sklep o njihovi izvolitvi. Ta odbor je glavni nadzorni organ, ki opravlja svoje delo v skladu s posebnim zakonom.

Strokovni svet je organ skupščine, ki je imenovan. V njem so zastopani uporabniki in izvajalci vseh strok, ki so s programi povezani v Pisu za pedagoško usmeritev. Zdej je v strokovnem svetu 25 članov. Ukvarja se z vprašanji strok, z vzgojno-izobraževalnimi programi na srednji in visoki stopnji pedagoških smeri, pridobiva druga strokovna mnenja ter oblikuje posamezne strokovne komisije, sestavljene iz članov in drugih priznanih strokovnjakov pedagoške, naravoslovne, družboslovne, telesnovzgojne, psihološke in drugih znanosti. Pri tem svetu deluje še 8 komisij, ki se ukvarjajo s posameznimi strokovnimi vprašanji. O svojih opažanjih in ugotovitvah obveščajo strokovni svet. Pri pripravi novih visokošolskih programov je na primer sodelovalo več kot 260 strokovnjakov različnih strokovnih področij. Strokovni svet daje svoje sklepe, ugotovitve in predloge programov skupščini v sprejem, skupščina pa dokončno odloča o programih in drugih pomembnih vprašanjih po statutu in zakonu.

Predsedstvo skupnosti

Predsedstvo je usklajevalo telo celotne skupnosti. Predstavlja skupnost in prenaša pobude skupnosti do Izobraževalne skupnosti Slovenije, Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo in do drugih republiških organov, ki se ukvarjajo s problematiko vzgoje in izobraževanja. Predsedstvo se dogovarja tudi s Skupnostjo otroškega varstva in s Telesnokulturno skupnostjo, z društvi in revijami, ki objavljajo pedagoško tematiko.

Sestava skupščine

Skupščino naše skupnosti sestavlja zbor uporabnikov, v njem je 36 delegatov, in zbor izvajalcev z 28 delegati.

Zbor uporabnikov je sestavljen iz sedmih konferenc delegacij za posamezne dele vzgoje in izobraževanja (predšolsko vzgojo, osnovnošolsko vzgojo in izobraževanje, usmerjeno izobraževanje, izobraževanje odraslih, telesnokulturno dejavnost, glasbeno šolstvo in usposabljanje otrok in mladostnikov). Za boljše razumevanje sestave tega zbora smo pripravili seznam, ki ga objavljamo. Posamezno konferenco delegacij oblikujejo uporabniki po načelu stroke in območja. Na vsakem območju (tega sestavlja nekaj sosednjih občin) se uporabniki dogovorijo za eno od organizacij, ki je pooblaščen za sklicatelja te konference; to pomeni, da pred vsako sejo skupščine Pisa za pedagoško

usmeritev skliče delovne organizacije, da razpravljajo in zavzamejo stališča do posameznih točk dnevnega reda skupščine. Na takšni konferenci izvolijo delegata, da se udeleži seje skupščine Pisa za pedagoško usmeritev in prenese dogovorjena stališča na sejo skupščine. Poseben sporazum o oblikovanju konferenc delegacij in njihovemu delu je bil objavljen leta 1983, prejeli so ga vsi uporabniki. V prilogi objavljamo tudi celoten seznam uporabnikov po konferencah delegacij, ki je podlaga za delo in združevanje posameznih konferenc ter za delegiranje delegatov v zbor uporabnikov skupnosti.

Delegati skupščine v svetih vzgojno-izobraževalnih organizacij

Skupščina je ob zadnjih volitvah imenovala delegate v svete vseh izvajalskih organizacij naše skupnosti. Delegate smo imenovali po statutih vzgojno-izobraževalnih organizacij in zastopajo stališča skupnosti v teh svetih. Naloga, ki jo delegati opravljajo, je določena s statuti posameznih vzgojno-izobraževalnih organizacij in težnjami Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev. Podobno kot za sklicatelj konference delegacij bomo pripravili tudi s temi delegati pogovore in jih na njih seznanili s stališči Pisa za pedagoško usmeritev pri odločanju v svetih šol.

Tako smo želeli vsem uporabnikom in izvajalcem ter širši javnosti na kratko prikazati delo

Za normalno delo konferenc delegacij uporabnikov bomo v Pisu za pedagoško usmeritev pripravili poseben pogovor z nosilci konferenc ter se dogovorili o delu.

Zbor izvajalcev je sestavljen iz 27 izvajalcev, ki izobražujejo učence in študente po pedagoških vzgojno-izobraževalnih programih. Vsakemu zboru predseduje predsednik zbora ali pa ga nadomešča podpredsednik zbora. Zbori lahko zasedajo tudi posamično, če je problematika takšna in če je potrebno. Doslej se je pokazalo, da je bilo mogoče o vseh vprašanih sklicevati skupščine v sestavi obeh zborov.

Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev ter se tako izogniti ponovnemu ponatovanju celotnega statuta skupnosti in Samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Pisa za pedagoško usmeritev. Za obveščanje izvajalcev in uporabnikov uporabljamo tudi naše glasilo Prosvetni delavec, ki po dogovoru objavlja nekatere splošne akte, programe, razpise, stališča in sklepe, ki se nanašajo na delo Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev.

PRESEDSTVO IN ODBOR ZA KADROVSKA IN ORGANIZACIJSKA VPRAŠANJA POSEBNE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI ZA PEDAGOŠKO USMERITEV

POSEBNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST ZA PEDAGOŠKO USMERITEV

DELEGATSKI SISTEM

PREDSEDSTVO SKUPNOSTI: predsednik skupščine, podpredsednik skupščine, predsednik strokovnega sveta, predsedniki zborov, podpredsedniki zborov in predsedniki odborov.

PREDSEDNIK IN PODPREDSEDNIK SKUPŠČINE

ODBORI: odbor za mrežo šol in štipendiranje, odbor za planiranje in programiranje, odbor za kadrovska vprašanja

ODBOR ZA SAMOUPRAVNO DELAVSKO KONTROLO STROKOVNI SVET:

predsednik, podpredsednik in člani

ZBOR IZVAJALCEV

- ZBOR IZVAJALCEV:** predsednik in podpredsednik zbora izvajalcev
1. Srednja pedagoška šola Ljubljana — 1 delegat
 2. Srednja pedagoška in kulturološka šola Maribor — 1 delegat
 3. Srednja pedagoška šola Celje — 1 delegat
 4. Srednja šola tehniške, naravoslovne in pedagoške usmeritve Ravne na Koroškem — 1 delegat
 5. Šolski center »Vojvodina« Tolmin in DE v Idriji — 1 delegat
 6. Srednja šola pedagoške, računalniške in naravoslovno-matematične usmeritve ... — 1 delegat
 7. Srednja šola pedagoške in tehniško-naravoslovne usmeritve Novo mesto — 1 delegat
 8. Srednja ekonomska, naravoslovno-matematična in pedagoška šola Brežice — 1 delegat
 9. Srednja pedagoška in naravoslovno-matematična šola Koper — 1 delegat
 10. Srednješolski center tehniško-pedagoške usmeritve Murska Sobota — 1 delegat
 11. Srednja šola kovinarske, pedagoške in ekonomske usmeritve Lendava — 1 delegat
 12. Srednja vzgojiteljska šola Ljubljana — 1 delegat
 13. Pedagoška akademija Ljubljana (programi razredni pouk in vzgojitelj predšolskih otrok) — 1 delegat
 14. Pedagoška akademija Ljubljana (drugi programi) — 1 delegat
 15. Pedagoška fakulteta Maribor (razredni pouk in vzgojitelj predšolskih otrok) — 1 delegat
 16. Pedagoška fakulteta Maribor (drugi program) — 1 delegat
 17. Filozofska fakulteta Ljubljana (jezikoslovje: romanistika, germanistika, slavistika, orientalistika) — 1 delegat
 18. Filozofska fakulteta Ljubljana (družboslovje: sociologija, filozofija, zgodovina, geografija, primerjalna književnost) — 1 delegat
 19. Filozofska fakulteta Ljubljana (pedagogika in psihologija) — 1 delegat
 20. Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo Ljubljana — Tozd Matematika in mehanika (pedagoška usmeritev) — 1 delegat
 21. Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo Ljubljana — Tozd Fizika (pedagoška usmeritev) — 1 delegat
 22. Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo Ljubljana — Tozd Kemija in kemijska tehnologija (pedagoška usmeritev) — 1 delegat
 23. Biotehniška fakulteta Ljubljana — Tozd Biološki oddelek (pedagoška usmeritev) — 1 delegat
 24. Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo Ljubljana — smer splošna ljudska obramba in smer samoupravljanje s temelji marksizma (pedagoška usmeritev) 2 delegata
 25. Visoka šola za telesno kulturo Ljubljana — 1 delegat
 26. Družbene organizacije in društva s področja pedagoških dejavnosti — 1 delegat
 27. Delegacija domov Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev (Dom učencev Niko Pimat, Dom učencev Majde Vrhovnik, Dom učencev Majde Šilc, Dom učencev Svetozar Markovič) — 1 delegat

ZBOR UPORABNIKOV

ZBOR UPORABNIKOV: predsednik in podpredsednik zbora uporabnikov

I. KONFERENCE DELEGACIJ ZA PREDŠOLSKO VZGOJO IN VARSTVO

- sestavljajo po občinah:
1. Celje, Žalec, Šmarje, Šentjur pri Celju in Laško — 1 delegat
 2. Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Titovo Velenje — 1 delegat
 3. Idrija, Tolmin, Nova Gorica, Ajdovščina — 1 delegat
 4. Ljubljana, Logatec, Kočevje, Ribnica, Grosuplje, Vrhnika, Trebnje, Litija, Zagorje, Hrastnik, Trbovlje, Domžale — 1 delegat
 5. Kamnik, Kranj, Jesenice, Radovljica, Škofja Loka, Tržič — 1 delegat
 6. Maribor, Ormož, Ptuj, Lenart, Slovenska Bistrica, Radlje, Slovenske Konjice, Dravograd — 1 delegat
 7. Koper, Postojna, Ilirska Bistrica, Piran, Izola, Sežana — 1 delegat
 8. Novo mesto, Brežice, Sevnica, Metlika, Krško, Črnomelj — 1 delegat
 9. Murska Sobota, Lendava, Ljutomer, Radgona — 1 delegat

II. KONFERENCA DELEGACIJ OSNOVNIH ŠOL

10. Ljubljana Vič-Rudnik, Ljubljana Center, Logatec, Kočevje, Ribnica, Grosuplje, Vrhnika, Trebnje, Cerklja — 1 delegat
11. Ljubljana Bežigrad, Ljubljana Moste-Polje, Ljubljana Šiška, Litija, Zagorje, Hrastnik, Trbovlje, Domžale — 1 delegat
12. Maribor, Ormož, Ptuj, Lenart, Slovenska Bistrica, Radlje, Slovenske Konjice — 1 delegat
13. Celje, Žalec, Šentjur, Šmarje, Laško — 1 delegat
14. Koper, Sežana, Izola, Piran, Il. Bistrica, Postojna — 1 delegat
15. Nova Gorica in Ajdovščina — 1 delegat
16. Novo mesto, Brežice, Sevnica, Metlika, Krško, Črnomelj, Trebnje — 1 delegat
17. Kranj, Radovljica, Jesenice, Kamnik, Škofja Loka, Tržič — 1 delegat
18. Ravne, T. Velenje, Slovenj Gradec, Dravograd — 1 delegat
19. Murska Sobota, Lendava, Ljutomer, Radgona — 1 delegat
20. Tolmin in Idrija — 1 delegat

III. DELEGACIJE ORGANIZACIJ ZA USMERJENO IZOBRAŽEVANJE, KI SO ZDRUŽENE V POSEBNIH IZOBRAŽEVALNIH SKUPNOSTIH

21. Konferenca delegacij izvajalcev: gozdarstva in lesarstva — 1 delegat
22. Konferenca delegacij izvajalcev: agroživilstva in delavcev gostinsko-turističnih poklicev — 1 delegat
23. Konferenca delegacij izvajalcev: prometa in zvez in ekonomske usmeritve — 1 delegat
24. Konferenca delegacij izvajalcev: elektro stroke, kovinarsko-predelovalne industrije, metalurgije, rudarstva, geologije in gradbeništva — 1 delegat
25. Konferenca delegacij izvajalcev: kulture, tiska in papirja — 1 delegat
26. Konferenca delegacij izvajalcev: tekstilne in usnjarske stroke — 1 delegat
27. Konferenca delegacij izvajalcev: kemije, farmacije, nekovin in zdravstvenega varstva — 1 delegat
28. Konferenca delegacij izvajalcev: družboslovnih usmeritev — 1 delegat
29. Konferenca delegacij izvajalcev: v izobraževalni skupnosti Slovenije organizacij za usposabljanje in druge izobraževalne organizacije, ki v njej izmenjujejo delo — 1 delegat

IV. DELEGACIJE ORGANIZACIJ ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

30. DELEGACIJE ORGANIZACIJ ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH — 1 delegat

V. DELEGACIJE TEMELJNIH ORGANIZACIJ IN DELOVNIH SKUPNOSTI, KI OPRAVLJAJO TELESNOKULTURNO DEJAVNOST

31. Ljubljana — Zveza telesnokulturnih organizacij Ljubljana — 1 delegat
32. Celje — Zveza telesnokulturnih organizacij Celje — 1 delegat
33. Maribor — Zveza telesnokulturnih organizacij Maribor — 1 delegat
34. Koper — Zveza telesnokulturnih organizacij Koper — 1 delegat

VI. DELEGACIJA NIŽJIH GLASBENIH ŠOL SLOVENIJE

35. DELEGACIJA NIŽJIH GLASBENIH ŠOL SLOVENIJE — 1 delegat

VII. ZAVODI ZA USPOSABLJANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV Z MOTNJIAMI V TELESNEM IN DUŠEVNEM RAZVOJU

36. ZAVODI ZA USPOSABLJANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV Z MOTNJIAMI V TELESNEM IN DUŠEVNEM RAZVOJU — 1 delegat

KONFERENCE DELEGACIJ UPORABNIKOV

Konferenca delegacije 1: Vzgojno-varstvena organizacija Šentjur, Ulica Dušana Kvedra 25, 63230 Šentjur pri Celju; Vzgojno-varstveni zavod Žalec, Ulica talcev 1 63310 Žalec; VIO Laško Tozd Vzgojno-varstveni zavod Laško, Cesta na Svetino, 63270 Laško; VIO Šmarje Tozd Vzgojno-varstveni zavod Rogaška Slatina, Ulica XIV. divizije 21, 63250 Rogaška Slatina; Vzgojno-varstvena organizacija Mozirje, 63330 Mozirje; Vzgojno-varstvena organizacija Tončke Čecve, Mariborska 43, 63000 Celje; Vzgojno-varstveni zavod Anice Čemejeve, Kajuhova 5, 63000 Celje; Vzgojno-varstveni zavod Zarja, Zagajškova 8, 63000 Celje; Pionirski dom Cilke Jerinove, Ulica 29. novembra 14, 63000 Celje.

Konferenca delegacije 2: Vzgojno-varstvena organizacija, Čecovje 7A, 62390 Ravne na Koroškem; Vzgojno-varstveni zavod, Cankarjeva 5, 62380 Slovenj Gradec; Vzgojno-varstveni zavod, Prešernova 3, 63320 Titovo Velenje; Vzgojno-varstveni zavod, Koroška 13, 63325 Šoštanj.

Konferenca delegacije 3: Dom in šola Vzgojno-varstveni zavod Ajdovščina, Idrijska 1, 65270 Ajdovščina; Vzgojno-varstvena organizacija Marinka Ribičič, Kidričeva 34, 65000 Nova Gorica; Vzgojno-varstvena organizacija, Cerklja 43, 65282 Cerklja; Vzgojno-varstveni zavod Štefke Majnik, Kapetana Mihevcva 2, 65280 Idrija.

Konferenca delegacije 4: Skupnost vzgojno-varstvenih organizacij SRS, Rimska 6, 61000 Ljubljana; UKC Tozd Vzgojno-varstvena organizacija, Bohoričeva 36, 61000 Ljubljana; VIO Trebnje, Tozd Vzgojno-varstvena organizacija Ulica heroja Slaka 5, 68210 Trebnje; VIZ Tozd Otroško vzgojno varstvo Regancin Zorka Ružka, Cesta zmage 7A, 61410 Zagorje ob Savi; Vzgojno-varstvena organizacija, Novi dom 4, 61430 Hrastnik; Vzgojno-varstvena organizacija Jarše, Rožičeva 10, 61000 Ljubljana; Vzgojno-varstvena organizacija Jelka, Glavarjeva 18A, 61000 Ljubljana; Vzgojno-varstvena organizacija Koseze, Levičnikova 11, 61000 Ljubljana; Vzgojno-varstvena organizacija Ljubljana Center, Čufarjeva 14, 61000 Ljubljana; Vzgojno-varstvena organizacija Najdihojca, Gorazdova 6, 61000 Ljubljana; Vzgojno-varstvena organizacija Otona Župančiča, Parnska b. št., 61000 Ljubljana; Vzgojno-varstvena organizacija Pedenjped Zalog, Cerutova 6, 61260 Ljubljana-Polje; Vzgojno-varstvena organizacija Rezke Dragarjeve, Ulica pregnancev 6, 61000 Ljubljana; Vzgojno-varstvena organizacija Stojan Šuligoj, Trubarjeva 15, 61290 Grosuplje; Vzgojno-varstvena organizacija narodne junakinje

Rezke Dragarjeve, Titova 312 A, 61231 Ljubljana-Cmuc; Vzgojno-varstveni zavod Andersen, Rašiška 7, 61000 Ljubljana; Vzgojno-varstveni zavod Angele Ocepke, Zvezna 24, 61000 Ljubljana; Vzgojno-varstvena organizacija Ciciban, Sarhova 29, 61000 Ljubljana; Vzgojno-varstvena organizacija, Cesta na stadion 3, 61330 Kočevje; Vzgojno-varstvena organizacija, Rozmanov trg 8, 61270 Litija; Vzgojno-varstvena organizacija Lj. Vič-Rudnik, Tržaška 79, 61000 Ljubljana; Vzgojno-varstvena organizacija Majde Silc, Majničkova n. h., 61310 Ribnica na Dolenjskem; Vzgojno-varstvena organizacija Mladi rod, Crtomirova 14, 61000 Ljubljana; Vzgojno-varstvena organizacija, Rudarska cesta 10 A, 62420 Trbovlje; Vzgojno-varstvena organizacija občine Domžale, Savska 3, 61230 Domžale; Vzgojno-varstveni zavod Kurirček, Notranjska 7 A, 61370 Logatec; Vzgojno-varstveni zavod, Tržaška cesta 70, 61360 Vrhnika.

Konferenca delegacije 5: VIZ Jesenice Tozd Vzgojno-varstvena organizacija, Kurliška 2, 64270 Jesenice; Vzgojno-varstvena organizacija, Kopaliska 10, 64240 Radovljica; Vzgojno-varstvena organizacija Antona Medveda, Kidričeva 23, 61240 Kamnik; Vzgojno-varstvena organizacija Tenčke Mokorelove, Koroška cesta 24, 64290 Trzin; Vzgojno-varstveni zavod, Cesta Staneta Zagarja 19, 64000 Kranj; Vzgojno-varstveni zavod, Podlubnik 1D, 64220 Škofja Loka.

Konferenca delegacije 6: Vzgojno-varstvena organizacija Jadviha Golež, Betnavska 100, 62000 Maribor; Vzgojno-varstvena organizacija Oton Župančič, Oblakova ulica, 62000 Maribor; Vzgojno-varstvena organizacija Oton Župančič, Tomšičeva 1, 62310 Slovenska Bistrica; VIZ Slov. Konjice Tozd Vzgojno-varstvena organizacija Slovenske Konjice, Liptovska ulica, 62310 Slovenske Konjice; Vzgojno-varstvena organizacija Mladi rod, Pod gradom 2, 62370 Dravograd; Vzgojno-varstvena organizacija Boris Peče, Tomšičeva 32, 62000 Maribor; Vzgojno-varstvena organizacija Ivan Glišček, Gledališka 6, 62000 Maribor; Vzgojno-varstvena organizacija Jožice Flander, Fochova 51, 62000 Maribor; Vzgojno-varstvena organizacija Koroška vrata, Smetanova 34 A, 62000 Maribor; Vzgojno-varstvena organizacija Ljuban Vodeb, Kosarjeva 41, 62000 Maribor; Vzgojno-varstvena organizacija Maribor Tezno, Dogoška 20, 62000 Maribor; Vzgojno-varstvena organizacija Marice Krenčič, Ptujška cesta 22, 62230 Lenart v Slov. gorah; Vzgojno-varstvena organizacija Pobrežje, Ulica XIV. divizije 48 A, 62000 Maribor; Vzgojno-varstvena organizacija Pohorski bataljon Limbuš, Šolska ulica 1, 62341 Pekre Limbuš; Vzgojno-varstvena organizacija Studenci, Groharjeva, 62000 Maribor; Vzgojno-varstvena organizacija Vanček Sarh, Moše Pijade 30, 62000 Maribor; Vzgojno-varstveni zavod, Zigrova 6, 62270 Ormož; Vzgojno-varstveni zavod, Prešernova 29, 62250 Ptuj.

Konferenca delegacije 7: VIZ Piran Tozd Vzgojno-varstveni zavod Lucija, Fazan 1, 66320 Portorož; VIZ Piran, Tozd Vzgojno-varstveni zavod Piran, IX. korpusa 40 A, 66330 Piran; Vzgojno-varstvena organizacija, Oktobrske revolucije 11 A, 66310 Izola; Vzgojno-varstvena organizacija Semečela, Pot v Gaj 1, 66000 Koper Capodistria; Vzgojno-varstvena organizacija, Za vrtovi 1, 61380 Cerklja; Vzgojno-varstvena organizacija Jožeta Maslo, Vilharjeva 13 A, 66250 Ilirska Bistrica; Vzgojno-varstvena organizacija, Kettejeva ulica 13, 66000 Koper; Vzgojno-varstvena organizacija, Pot na Kremenco 4, 66230 Postojna; Vzgojno-varstvena organizacija, Jožeta Pahorja 1, 66210 Sežana; Vzgojno-varstvena organizacija z italijanskim jezikom, Vojkova 1, 66330 Piran.

Konferenca delegacije 8: VIO Brežice Tozd Vzgojno-varstvena organizacija Brežice, Tomšičeva 5, 68250 Brežice; Vzgojno-varstveni zavod Otroški vrt, Župančičeva 1, 68330 Metlika; Vzgojno-varstvena organizacija Oton Župančič, Kidričeva 18 B, 68340 Črnomelj; Vzgojno-varstvena organizacija Ciciban, Naselje heroja Maroka 22, 68290 Sevnica; Vzgojno-varstveni zavod, Šolska ulica 1 A, 68270 Krško; Vzgojno-varstveni zavod, Ragovska 18, 68000 Novo mesto.

Konferenca delegacije 9: VIZ Tozd Vzgojno-varstvena organizacija Lendava, Mohorjeva 1, 69220 Lendava; Vzgojno-varstvena organizacija Radenci 226, 69252 Radenci; Vzgojno-varstvena organizacija, Trate 15, 69250 Gornja Radgona; Vzgojno-varstvena organizacija, Ormoška 15 A, 69240 Ljutomer; Vzgojno-varstvena organizacija, Talanyjeva 6, 69000 Murska Sobota.

Konferenca delegacije 10: Osnovna šola F. Leskošek Luka, Splitska 13, 61000 Ljubljana; Osnovna šola Prežihovega Voranca, Prežihova 8, 61000 Ljubljana; Osnovna šola, Brezovica 183, 61351 Brezovica pri Ljubljani; Osnovna šola Krimski odred, Preserje 51, 61352 Preserje; Osnovna šola Vas Fara, Vas 4, 61336 Vas; Osnovna šola 7. maja, Cesta 7. maja 20, 61356 Dobrova pri Ljubljani; Osnovna šola 8 talcev, Notranjska 8, 61370 Logatec; Osnovna šola Dolomitski odred, Polhov gradec 95, 61355 Polhov gradec; Osnovna šola Edvarda Kardelja, Tržaška cesta 150, 61370 Logatec; Osnovna šola Ferdo Vesel, Šentvid 46, 61296 Šentvid pri Stični; Osnovna šola Ivan Cankar, Tržaška 3, 61360 Vrhnika; Osnovna šola I. SPUB Toneta Tomšiča, Videm Dobrepolje 35, 61312 Videm Dobrepolje; Osnovna šola I. bataljona Dolomitskega odreda, Horjul 198, 61354 Horjul; Osnovna šola Jožeta Krajca, Partizanska 33, 61381 Rakek; Osnovna šola Louis Adamič, Tovarniška 14, 61290 Grosuplje; Osnovna šola Ledina, Komenskega 19, 61000 Ljubljana; Osnovna šola Levstikove brigade, Klanec 5, 61291 Škofljica; Osnovna šola Lj. Vič, Nanoska 2, 61000 Ljubljana; Osnovna šola Ljubo Sercer, Ig 50, 61292 Ig; Osnovna šola Log Dragomer, 61351 Brezovica pri Ljubljani; Osnovna šola Majde Vrhovnik, Gregorčičeva 16, 61000 Ljubljana; Osnovna šola Notranjski odred, Cesta 4. maja, 61380 Cerklja; Osnovna šola Oskar Kovačič, Dolenjska cesta 20, 61000 Ljubljana; Osnovna šola Primoža Trubarja, Velike Lašče 123, 61315 Velike Lašče; Osnovna šola Toneta Seliskarja Prule, Prule 13, 61000 Ljubljana; Osnovna šola Tone Šraj Aljoša, Nova vas 29, 61385 Nova vas; Osnovna šola Toneta Čufarja Čufarjeva 11, 61000 Ljubljana; Osnovna šola Vlado Miklavč Vrhovci, Cesta na Bokale 1, 61000 Ljubljana; Osnovna šola X. SNOUB Ljubljanske, Karunova 14 A, 61000 Ljubljana; Osnovna šola Zbora odposlancev, Trg Zbora odposlancev 28, 61330 Kočevje; Osnovna šola dr. A. Debeljak, 61318 Loški potok; Osnovna šola dr. Prijatelj, Sodražica 158, 61317 Sodražica; Osnovna šola dr. Jože Potrč, Potrčeva 1, 61000 Ljubljana; Osnovna šola dr. France Prešeren, Šolska ulica 2, 61310 Ribnica; Osnovna šola dr. Ivana Koroška, Paplerjeva 15, 61353 Borovnica; Osnovna šola heroja Janeza Hribarja, 61386 Stari trg pri Ložu; Osnovna šola NH Toneta Tomšiča, Šaranovičeva 7, Skupnost izobraževalnih centrov v SR Sloveniji, Askerčeva 9, 61000 Ljubljana; ŠC osnovnega in srednjega izobraževanja J. Jurčič — Delovna skupnost, Ivančna gorica n. h., 61295 Ivančna Gorica; ŠC osnovnega in srednjega izobraževanja J. Jurčič — Tozd Osnovna šola Stična, Ivančna gorica n. h., 61295 Ivančna gorica.

Konferenca delegacije 11: Osnovna šola Milan Šuštaršič, Štembalova 2 A, 61000 Ljubljana; Osnovna šola Narodnega heroja Rajka, Log 19, 61430 Hrastnik; Osnovna šola Danile Kumar, Godeževa 11, 61000 Ljubljana; Osnovna šola Edvard Kardelj, Trzin, Mengeska 7 B, 61234 Mengeska; Osnovna šola II. grupe odredov, Gasperšičeva 10, 61000 Ljubljana; Osnovna šola Miška Kranjca, Kamnogišnica 35, 61000 Ljubljana; Osnovna šola, Leninov trg 6, 61420 Trbovlje; Osnovna šola Adolfa Jakhla Zalog, Cerutova 7, 61260 Ljubljana-Polje; Osnovna šola Alojz Kebe, Prušnikova 98, 61210 Ljubljana-Sentvid; Osnovna šola Borisa Kidriča, Matjaževa 4, 61000 Ljubljana; Osnovna šola Borisa Zihlerla, Crtomirova b. š., 61000 Ljubljana; Osnovna šola Dušan Kveder Tomaž, Bevkova 3, 61270 Litija; Osnovna šola Edvarda Kardelja, Polje 358, 61260 Ljubljana-Polje; Osnovna šola Franc Marn Vodice, Ob šoli 2, 61217 Vodice; Osnovna šola Franc Rozman-Stane, Prušnikova 85, 61000 Ljubljana; Osnovna šola Franc Rozman Stane, Smartno pri Litiji 108, 61275 Smartno pri Litiji; VIZ Zagorje — Tozd Osnovna šola Tone Okrogar, Šolska 1, 61410 Zagorje.

Konferenca delegacije 12: Osnovna šola Ludvika Pliberška, Lackova 4, 62000 Maribor; Osnovna šola NH Jožeta Kerenciča, Miklavž 19, 62275 Miklavž pri Ormožu; Osnovna šola NH Vinko Megla, Tomaž 11, 62258 Tomaž pri Ormožu; Osnovna šola, Ptujška c. 6, 62270 Ormož; Osnovna šola »Borci za severno mejo«, Nasipna 19, 62000 Maribor; Osnovna šola, Benedikt 15, 62234 Benedikt; Osnovna šola, Cerkvenjak 33, 62236 Cerkvenjak; Osnovna šola, Cirkovec 47, 62326 Cirkovec; Osnovna šola Djakovič Hečimović, Mariborska 30, 62352 Selnica ob Dravi; Osnovna šola, Sp. Jakobski dol 4, 62222 Jakobski dol; Osnovna šola, Jareninski dol 16, 62221 Jarenina; Osnovna šola, Jurovski dol 13, 62223 Jurovski dol; Osnovna šola, Trg osvoboditve 12, 62230 Lenart v Slov. gorah; Osnovna šola Leskovec pri Ptuj, 62285 Zgornji Leskovec; Osnovna šola, Majšperk 39, 62322 Majšperk; Osnovna šola Muta, Muta 112, 62366 Muta; Osnovna šola, Radlje ob Dravi 46, 62360 Radlje ob Dravi; Osnovna šola Sladki Vrh, Vranji vrh 3, 62213 Zgornja Velka; Osnovna šola, Spodnja Polskava 45, 62331 Pragersko; Osnovna šola Središče ob Dravi, Slovenska c. 22, 62277 Središče ob Dravi; Osnovna šola Tinje, Veliko Tinje 1, 62316 Zgornja Ložnica; Osnovna šola, Velika Nedelja 13, 62274 Velika Nedelja; Osnovna šola Videm pri Ptuj, Videm 47, 62284 Videm pri Ptuj; Osnovna šola, Vitanje 96, 63205 Vitanje; Osnovna šola, Vuzenica 111, 62367 Vuzenica; Osnovna šola Zgornja Kungota, Plintovec 10 C, 62201 Zgornja Kungota; Osnovna šola, Šmartno na Pohorju 4, 62315 Šmartno na Pohorju; Osnovna šola Brata Greif, Sp. Duplek 92 A, 62241 Spodnji Duplek, Osnovna šola Lackova četa, Grajski trg 1, 62327 Rače; Osnovna šola »25. maj«, Starše 5, 62205 Starše; Osnovna šola Angel Besednjak, Celjska 11, 62000 Maribor; Osnovna šola Anica Černež, Makole 5, 62321 Makole; Osnovna šola Boris Kidrič, Kajuhova 10, 62325 Kidričevo; Osnovna šola Bogdan Tušek Miklavž, Dobrovec 85, 62311 Hoče; Osnovna šola Bojan Ilich, Mladinska 13, 62000 Maribor; Osnovna šola Boris Kidrič, Zolgerjeva 4, 62000 Maribor; Osnovna šola Borisa Kraigherja, Gradišče v Sl. Gorah 32, 62235 Gradišče v Sl. gorah; Osnovna šola Bratje Reš, Janževski vrh 45, 62253 Desternik; Osnovna šola Bračičeva brigada, Fram 56, 62313 Fram; Osnovna šola Draga Kobala, Tolstojeva 3, 62000 Maribor; Osnovna šola Dušan Flis, Šolska ulica 10, 62311 Hoče; Osnovna šola E. Kardelj, 62319 Poljčane; Osnovna šola Ela Kristl Korena, Zg. Korena 32, 62242 Zg. Korena; Osnovna šola F. Belšak, Gorišnica 42, 62272 Gorišnica; Osnovna šola F. Osojnik, Župančičeva 10, 62250 Ptuj; Osnovna šola Franc Lešnik Vuk, Slivnica 13, 62312 Orehova vas-Slivnica; Osnovna šola Franc Rozman Stane, Kersnikova 10, 62000 Maribor; Osnovna šola Gustava Šilih, Laporje 23, 62318 Laporje; Osnovna šola, Sp. Hajdina 24, 62288 Hajdina; Osnovna šola I. Spolenaka, Rogaška c. 6, 62250 Ptuj; Osnovna šola Ivan Cankar, Cankarjeva 5, 62000 Maribor; Osnovna šola Janko Glazer, Lesjakova 4, 62342 Ruše; Osnovna šola Janko Padežnik, Iztokova 6, 62000 Maribor; Osnovna šola Kerencičevih, Pecnica 44, 62211 Pecnica pri Mariboru; Osnovna šola Lackov odred, Vrbska 93, 62351 Kamnica; Osnovna šola Mirka Bračiča, Cirkulane 24, 62282 Cirkulane; Osnovna šola Maks Durjava, Ruška 15 A, 62000 Maribor; Osnovna šola, Malečnik 14, 62000 Maribor; Osnovna šola Martin Konšak, Prekmurska 67, 62000 Maribor; Osnovna šola Martin Kores, Podlehnik 5 A, 62286 Podlehnik; Osnovna šola Olga Meglič, Prešernova 31, 62250 Ptuj; Osnovna šola P. Voranc, Gosposvet-ska 10, 62000 Maribor; Osnovna šola Pohorskega bataljona, Oplotnica 60, 62317 Oplotnica; Osnovna šola Pohorski odred, Kopaliska 1, 62310 Slovenska Bistrica; Osnovna šola Prve pohorske čete, Ribnica na Pohorju 29, 62364 Ribnica na Pohorju; Osnovna šola Rado Robič Limbuš, Limbuška c. 62, 62341 Pekre-Limbuš; Osnovna šola Rudolfa Maistra, Šentilj v Slov. Gorah 55, 62212 Šentilj v Slov. gorah; Osnovna šola Slava Klavora, Strekljeva 31, 62000 Maribor; Osnovna šola Slavka Slandra, Zolgerjeva 2, 62000 Maribor; Osnovna šola Slovenjgoriške čete, Juršinci 19, 62256 Juršinci; Osnovna šola Srečko Rojs Niko, Voličina 82, 62232 Voličina; Osnovna šola Tone Znidarič, Znidaričev nabrežje 1, 62250 Ptuj; Osnovna šola Tone Čufar, Zrkovska 67, 62000 Maribor; Osnovna šola V. Vlahovič, Črešnjevce 5, 62318 Laporje; Osnovna šola Veljko Vlahovič, Arnolda Tomovika, 62000 Maribor; Osnovna šola Vlado Majhen, Kremberk 37, 62233 Zgornja Ščavnica; Osnovna šola Šerčerje brigade, Šolska 6, 62344 Lovrenc na Pohorju; Osnovna šola Borcev Lackovega odreda Brezno-Podvelka, Podvelka 5, 62363 Podvelka; Osnovna šola Bratov Polančičev, Krekova 1, 62000 Maribor; Osnovna šola Bratov Trafela, Markovci 33 A, 62281 Markovci pri Ptuj; Osnovna šola Dr. Franja Zgeča, Dornava 136 A, 62252 Dornava; Strokovne službe SIS z računovodstvom osnovnih šol in DU Lenart, Nikova 9, 62230 Lenart v Slov. gorah; VIZ Tozd Osnovna šola Ljubo Sercer Loče, Loče pri Poljčanah 49, 63215 Loče pri Poljčanah; VIZ Slovenske Konjice — DSSS Slov. Konjice, Skalska 7, 63210 Slovenske Konjice; VIZ Slovenske Konjice Tozd Osnovna šola B. Vinter Slov. Konjice, Zreče 97, 63214 Zreče; VIZ Slovenske Konjice Tozd Osnovna šola D. Jereba, Ul. Dušana Jereba 1, 63210 Slovenske Konjice; VIZ Slovenske konjice Tozd Osnovna šola E. Kardelj, Šolska 3, 63210 Slovenske Konjice.

Konferenca delegacije 13: COŠ Fran Roš (v ustanavljanju), Cesta na Dobrovo 114, 63000 Celje; DO VIZ DSSS Šentjur, Ul. skladateljev Ipavec 2, 63230 Šentjur pri Celju; DO VIZ Tozd Osnovna šola Blaža Kocena Ponikva, 63232 Ponikva; DO VIZ Tozd Osnovna šola Kozjanski odred Planina pri Sevnici, 63225 Planina pri Sevnici; DO VIZ Tozd Osnovna šola, Dramlje 7, 63222 Dramlje; DO VIZ Tozd Osnovna šola Slivnica, Gorica pri Slivnici 61, 63263 Gorica pri Slivnici; DO VIZ Tozd Osnovna šola F. Malgaja, Ul. skladateljev Ipavec 2, 63230 Šentjur pri Celju; Osnovna šola, Mozirje 346, 63330 Mozirje; Osnovna šola Boris Kidrič, Kidričeva 24, 63250 Rogaška Slatina; Osnovna šola Blaža Amiča, Luče ob Savinji 77, 63334 Luče ob Savinji; Osnovna šola Fran Kocbek, Gornji grad 15, 63342 Gornji grad; Osnovna šola Marija Broz Bistrica ob Sotli 63, 63256 Bistrica ob Sotli; Osnovna šola Tončke Čečeve, Lesično 5 B, 63261 Lesično; Osnovna šola Šlandrove brigade, Ljubno ob Savinji 54, 63333 Ljubno ob Savinji; VIO Tozd Osnovna šola M. Sirca, Petrovče 7, 63301 Petrovče; VIO Tozd Osnovna šola S. Šlander, Prebold 12, 63312 Prebold; VIO Žalec Tozd Osnovna šola Bratje Juhart, Šempeter 29, 63311 Šempeter v Savinjski dolini; VIO Žalec Tozd Osnovna šola N. Cilenšek, Griže 3, 63302 Griže; VIO Žalec Tozd Osnovna šola P. Šprajc, Šilhova 1, 63310 Žalec; VIO Žalec Tozd Osnovna šola V. Bagat, Braslovce 22, 63314 Braslovce; VIO Žalec Tozd Osnovna šola Ivan Farčnik Buč, Vranksko 24, 63305 Vranksko; VIO Laško DSSS Laško, Kraigherjeva 2 B, 63270 Laško; VIO Laško Tozd Osnovna šola A. Askerca, Šmarjeta n. h., 63272 Rimske Toplice; VIO Laško Tozd Osnovna šola P. Trubarja, Titova 20, 63270 Laško; VIO Šmarje pri Jelšah Tozd Osnovna šola Edvarda Kardelja, Rogatec 1 B, 63252 Rogatec; VIO Šmarje pri Jelšah Tozd Osnovna šola Kozje, Kozje 131, 63260 Kozje; VIO Šmarje pri Jelšah Tozd Osnovna šola Podčetrtek, Podčetrtek 27, 63254 Podčetrtek; VIO Šmarje pri Jelšah Tozd Osnovna šola Šmarje pri Jelšah, Šmarje 63, 63240 Šmarje pri Jelšah; VIO DSSS Šmarje pri Jelšah, Šmarje pri Jelšah 4, 63240 Šmarje pri Jelšah; VIO DSSS Žalec, Šilhova 1, 63310 Žalec; ZOŠ Tozd Osnovna šola 1. celjske čete, Vodnikova 4, 63000 Celje; ZOŠ Tozd Osnovna šola Franja Vrunča Hudinja, Mariborska 125, 63000 Celje; ZOŠ Tozd Osnovna šola, Frankolovo 11, 63213 Frankolovo; ZOŠ Tozd Osnovna šola S. Šlander, Ljubljanska 46, 63000 Celje; ZOŠ Tozd Osnovna šola XIV. divizije, Dobrna 1, 63204 Dobrna; ZOŠ Tozd Osnovna šola B. Dobrotinšek, Ulica žrtve fašizma 14, 63312 Vojnik; ZOŠ Tozd Osnovna šola I. Kovačič Efenka, Cesta na Dobrovo 11, 63000 Celje; ZOŠ Tozd Osnovna šola F. Kranjca, Hrasovčeva 1, 63000 Celje; ZOŠ Tozd Osnovna šola V. Vlahovič, Pucova 7, 63000 Celje; ZOŠ Tozd Osnovna šola, Store 128, 63220 Store; ZOŠ Tozd Prva osnovna šola, Vrhunčeva 13, 63000 Celje; ZOŠ Celje DSSS Celje, Vodnikova 10 A, 63000 Celje.

Konferenca delegacije 14: Osnovna šola Ivan Brozina Slovan Jelšane, 66254 Jelšane; Osnovna šola, Dekani 32, 66271 Dekani; Osnovna šola Gračišče, Slovensko Gračišče 5, 66272 Slovensko Gračišče; Osnovna šola, Hrvatin 137, 66280 Ankar; Osnovna šola, Cesta na Kremenco, 66230 Postojna; Osnovna šola, Šmarje pri Kopru 1, 66274 Šmarje pri Kopru; Osnovna šola Rudolf Ukovič, Podgrad 16, 66244 Podgrad; Osnovna šola 25. maj, Ulica 25. maj 14, 66258 Prestranek; Osnovna šola Antona Ukmarija, Pot v gaj 2, 66000 Koper Capodistria; Osnovna šola Antona Šibelja Stjenka Komen, 66223 Komen; Osnovna šola B. Magajna, B. Magajne 4, 66215 Divača; Osnovna šola D. Beničič, Hrpelje 23, 66240 Kozina; Osnovna šola D. Kette, Župančičeva 7, 66250 Ilirska Bistrica; Osnovna šola Dušana Bordona Semečela, Rozmanova 21 A, 66000 Koper Capodistria; Osnovna šola E. Kardelja, Dutovlje 135, 66221 Dutovlje; Osnovna šola Elvira Vatovec Prade Bertoki, Pobeška c. 52, 66000 Koper Capodistria; Osnovna šola Ivan Babič-Jager, Marezje 35, 66273 Marezje; Osnovna šola Janka Premrla Vojka, Muzejski trg 5, 66000 Koper Capodistria; Osnovna šola Oskarja Kovačiča Škofije, Sp. Škofije 206, 66281 Škofije; Osnovna šola Pinko Tomažič Koper, Ljubljanska c 10, 66000 Koper Capodistria; Osnovna šola Podgora Kutežev, Kuteževa 18, 66250 Ilirska Bistrica; Osnovna šola R. Mahnič Brkine, Pregarje 18, 66243 Obrov; Osnovna šola Srečka Kosovela, Kosovelova 6, 66210 Sežana; Osnovna šola Tone Tomšič, Knežak 147 A, 66253 Knežak; Osnovna šola Vojka Šmuc, Prešernova 4, 66310 Izola; Osnovna šola bratov Vodopivec, Prečna 3, 66257 Pivka; Osnovna šola heroja Zafreda Košana, Dolnja Košana 5, 66256 Košana; Osnovna šola z italijanskim jezikom, Gimnazijski trg 7, 66000 Koper Capodistria; Osnovna šola z italijanskim učnim jezikom, Vojkova 1, 66330 Piran; Osnovna šola z italijanskim učnim jezikom D. Alighieri, Gregorčičeva 21, 66310 Izola; VIZ Piran DSSS Piran, Rozmanova 7, 66330 Piran; VIZ Piran Tozd Osnovna šola Ciril Kosmač, Bolniška 11, 66330 Piran; VIZ Piran Tozd Osnovna šola, Sečovlje 78, 66333 Sečovlje; VIZ Piran Tozd Osnovna šola E. Kardelja Lucija, Fazan 1, 66320 Portorož.

Konferenca delegacije 15: Osnovna šola Lucijana Bratkoviča, Renče 24, 65292 Renče; Osnovna šola Anton Velušček-Matevž, Gradnikov trg 14, 65213 Kanal; Osnovna šola, Col 35, 65273 Col; Osnovna šola, Dobravlj 1, 65263 Dobravlj; Osnovna šola Dobrovo v Brdih, Dobrovo 12, 65212 Dobrovo v Brdih; Osnovna šola Dobrovo v Brdih, Dobrovo 12, 65212 Dobrovo v Brdih; Osnovna šola, Gregorčičeva 44, 65294 Dornberk; Osnovna šola Mi-

lojka Štrukelj, Delpinova 7, 65000 Nova Gorica; Osnovna šola, Miren 140, 65291 Miren; Osnovna šola Solkan, Šolska 25, 65000 Nova Gorica; Osnovna šola Šempas 136, 65261 Šempas; Osnovna šola Šempeter, A. Gabrščka 1, 65290 Šempeter pri Gorici; Osnovna šola, Čepovan 87, 65253 Čepovan; Osnovna šola Angel Besednjak, Branik 31, 65295 Branik; Osnovna šola B. Kidrič, Cesta 5. maja 9, 65270 Ajdovščina; Osnovna šola Drago Bajc, Vipava 253, 65271 Vipava; Osnovna šola IX. korpus NOVJ, Kidričeva 36, 65000 Nova Gorica; Osnovna šola Jože Srebrnič Deskle, Srebrničeva 10, 65210 Anžovo; Osnovna šola Narodni heroj Ivan Bizjak, Otlica 48, 65270 Ajdovščina

Konferenca delegacije 16: COS Adam Bohorič, Brestanica 20, 68280 Brestanica, Osnovna šola Belokranjskega odreda, Semič 42, 68333 Semič; Osnovna šola, Boštanj 15, 68294 Boštanj; Osnovna šola Koprivnica pri Brestanici, 68282 Koprivnica pri Brestanici; Osnovna šola Otočec, Otočec ob Krki 2, 68222 Otočec ob Krki; Osnovna šola, Podbočje 1, 68312 Podbočje; Osnovna šola, Prevole 32, 68360 Žužemberk; Osnovna šola, Raka 36, 68274 Raka; Osnovna šola, Vavta vas 1, 68351 Straža pri Novem mestu; Osnovna šola, Vinica 50, 68344 Vinica pri Črnomlju; Osnovna šola, Škocjan 51, 68275 Škocjan; Osnovna šola Baza 20 Dolenjske Toplice, 68350 Dolenjske Toplice; Osnovna šola Mirana Jarca, Otona Župančiča 8, 68340 Črnomelj; Osnovna šola 29. oktober, Šmarjeta 1, 68220 Šmarješke Toplice; Osnovna šola 7. korpus, Žužemberk 41, 68360 Žužemberk; Osnovna šola Jurij Dalmatin, Šolska ulica 1, 68270 Krško; Osnovna šola Jančka Mevžlja, Mokronog 104, 68230 Mokronog.

Konferenca delegacije 16: Osnovna šola Jože Gorjup, Gorjanska c. 2, 68311 Kostanjevica na Krki; Osnovna šola Komandanta Staneta Dragataš 68343 Dragataš; Osnovna šola Martina Kotarja, Šentjerneje 136, 68310 Šentjerneje; Osnovna šola Milan Majcen, Šentjanž 58, 68297 Šentjanž; Osnovna šola Novo mesto Tozd Osnovna šola Janez Trdina, Stopiče 37, 68000 Novo mesto; Osnovna šola Novo mesto Tozd Osnovna šola XII. SNOUB Novo mesto, Kurirska pot 19, 68000 Novo mesto; Osnovna šola Stari trg ob Kolpi, Stari trg 7, 68342 Stari trg ob Kolpi; Osnovna šola Vinko Paderšič Brusnice, Velike Brusnice 101, 68321 Brusnice; Osnovna šola XIV. divizije, Trg XIV. divizije 3, 68281 Senovo; Osnovna šola XV. SNOUB Belokranjska, Šolska ulica 7, 68330 Metlika; Osnovna šola heroine M. Kerin Leskovec, 68273 Leskovec pri Krškem; Osnovna šola inž. J. Marentiča, Podzemelj 4, 68332 Gradac v Beli krajini; Osnovna šola NH Ivana Kovačič Efenke, Mirna peč 82, 68216 Mirna peč; Osnovna šola Novo mesto Tozd Osnovna šola Grm, Trdinova 7, 68000 Novo mesto; Osnovna šola Novo mesto Tozd Osnovna šola Katja Rupena, Cesta herojev 3, 68000 Novo mesto; Osnovna šola Novo mesto Tozd Osnovna šola Milka Šobar Nataša, Šmihel 2, 68000 Novo mesto; Srednja tekstilna šola, Savska cesta 2, 68290 Sevnica; VIO Brežice DSSS Brežice, Cesta prvih borcev 17, 68250 Brežice; VIO Brežice Tozd Osnovna šola, Artiče 39, 68253 Artiče; VIO Brežice TOZD Osnovna šola Dobova, Cesta bratov Gerjčevič 57, 68257 Dobova; VIO Brežice Tozd Osnovna šola Edvard Kardelj Bizelska cesta 78, 68259 Bizelsko, VIO Brežice Tozd Osnovna šola, Globoko 9, 68254 Globoko; VIO Brežice Tozd Osnovna šola Maks Pleteršnik, Pišec 34, 68255 Pišec; VIO Brežice Tozd Osnovna šola Tone Seliskar, Cerklje ob Krki 3, 68263 Cerklje ob Krki; VIO Brežice Tozd Osnovna šola, Velika dolina 30, 68261 Jesenice na Dolenjskem; VIO Brežice Tozd Osnovna šola Bratov Ribarjev, Levstikova 18, 68250 Brežice; VIO Osnovna šola Novo mesto DSSS Novo mesto, Valantičeva 2, 68000 Novo mesto; VIO Trebnje DSSS Trebnje, Kidričeva 2, 68210 Trebnje; VIO Trebnje Tozd Osnovna šola, Mirm 159, 68233 Mirma; VIO Trebnje Tozd Osnovna šola Jože Slak Silvo, Kidričeva 2, 68210 Trebnje; VIO Trebnje Tozd Osnovna šola dr. Pavla Lunačka, Šentrupert 57, 68232 Šentrupert; VIO Trebnje Tozd Osnovna šola Dr. Petra Držaja, Veliki Gaber 41, 68213 Veliki Gaber; Šolski center DS skupnih služb Sevnica, Trg svobode 42, 68290 Sevnica; Šolski center Sevnica Tozd Osnovna šola, Blanca 13, 68283 Blanca; Šolski center Sevnica, tozd osnovna šola, Krmelj 104, 68296 Krmelj; Šolski center Sevnica Tozd Osnovna šola, Tržišče 35, 68295 Tržišče; Šolski center Sevnica Tozd Osnovna šola Ana Gale, Cesta na Dobrovo 28, 68290 Sevnica; Šolski center Sevnica Tozd Osnovna šola Savc Kladnik, Trg svobode 42, 68290 Sevnica.

Konferenca delegacije 17: Osnovna šola Padlih prvoborcev, Žiri 99, 64226 Žiri; Osnovna šola Janko in Stanko Mlakar Šenčur, Pipanova 43, 64208 Šenčur; Osnovna šola A. T. Linhart, Kranjska cesta 27, 64240 Radovljica; Osnovna šola Bratisvo in enotnost, Ulica Tpnčka Dežmana 1, 64000 Kranj; Osnovna šola Cvetko Golar, Frankovo naselje 51, 64220 Škofja Loka; Osnovna šola Davorin Jenko, Cerklje 63, 64207 Cerklje na Gorenjskem Osnovna šola France Prešeren, Kidričeva 49, 64000 Kranj; Osnovna šola F. S. Finžgar, Begunjska 7, 64248 Lesce; Osnovna šola Frana Albrehta, Šutna 7, 61240 Kamnik; Osnovna šola Ivan Tavčar, 64224 Gorenja vas; Osnovna šola Josip Broz Tito, Predoslje 17 A, 64000 Kranj; Osnovna šola Kamniška bataljona Stranje, Zg. Stranje 22, 61242 Stahovica; Osnovna šola Karavanskih kurirjev NOB, Cesta talcev 2, 64270 Jesenice; Osnovna šola Kokrškega odreda Križe 30, 64290 Trzin; Osnovna šola Komenda-Moste, Moste 40, 61218 Komenda; Osnovna šola Lucijan Seljak, Seljakova ulica 3, 64000 Kranj Osnovna šola Matija Valjavec, Predvor 95, 64205 Predvor; Osnovna šola Peter Kavčič, Šolska ulica 1, 6

Grad; Osnovnošolski vzgojno-izobraževalni zavod, Trstenjakova 39, 69000 Murska Sobota, SIS družbenih dejavnosti Skupna strokovna služba, Partizanska 15, 69250 Gornja Radgona; VIZ Tozd Osnovna šola Drago Lugarič, Kranjčeva 44, 69220 Lendava; VIZ Tozd Osnovna šola Štefan Kovač, Turnišče 152 a, 69224 Turnišče; VIZ Lendava Tozd Osnovna šola J. Talanyanc, Dobrovnik 266 a, 69223 Dobrovnik v Prekmurju; VIZ Lendava Tozd Osnovna šola Vinko Megla, Odranci 101, 69232 Črenšovci; VIZ Lendava Tozd Osnovna šola E. Kardelj, Kobilje 32 a, 69223 Dobrovnik v Prekmurju; VIZ Lendava Tozd Osnovna šola Prežihov Voranc, Bistrica 49 a, 69232 Črenšovci; VIZ Lendava Tozd Osnovna šola V. Lajoš, Genterovci 31 a, 69223 Dobrovnik v Prekmurju; Vzgojno-izobraževalni zavod DSSS Lendava, Kidričeva 1, 69220 Lendava; VIZ Lendava Tozd Osnovna šola F. Prešeren, Črenšovci 7b, 69232 Črenšovci.

Konferenca delegacije 20: Osnovna šola Spomenik NOB Cerkno, Cerkno 49, 65282 Cerkno; Osnovna šola Dušan Munih, Most 18, 65216 Most na Soči; Osnovna šola J. Mihevc, Prelovcova 2, 65280 Idrija; Osnovna šola J. Premrl Vojka, Črni vrh 95, 65274 Črni vrh nad Idrijo; Osnovna šola Simon Gregorčič, Gregorčičeva 18 a, 65222 Kobarid; Osnovna šola Simon Kos, Podbrdo 32, 65243 Podbrdo; Osnovna šola Vladimir Nazor, Bovec 248, 65230 Bovec; Osnovna šola Vojkove brigade, Sp. Idrija 20, 65281 Spodnja Idrija; Šolski center Vojvodina Tolmin, Dijaška 20, 65220 Tolmin.

Konferenca delegacije 21: Gozdarska srednja šola, Tržaška 36, 66230 Postojna; Srednja lesarska šola Jože Srebrnič, Cankarjeva 8, 65000 Nova Gorica; Srednja lesarska šola, Aškerčeva 7, 61000 Ljubljana; Srednja lesarska šola, Lesarska 2, 62000 Maribor; Srednja lesarska šola, Kidričeva 59, 64220 Škofja Loka; Univerza E. Kardelja VDO Biotehniška fakulteta VTOZD Gozdarska Ljubljana, Večna pot 83, 61111 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO Biotehniška fakulteta VTOZD za lesarstvo Ljubljana, Večna pot 2, 6111 Ljubljana.

Konferenca delegacije 22: Poklicna strojna kmetijska šola, Vrbanska 30, 62000 Maribor; Srednja agroživilska šola DSSS Maribor, Vrbanska 30, 62000 Maribor; Srednja agroživilska šola Ljubljana, Cesta v Mestni log 47, 61000 Ljubljana; Srednja agroživilska šola Tozd Živilska šola Maribor, Vodovodna 28, 62000 Maribor; Srednja agroživilska šola Tozd Kmetijska šola Maribor, Vrbanska 20, 62000 Maribor; Srednja gostinska in turistična šola, Prekomorske brigade 7, 66310 Izola; Srednja kmetijska šola Rakičan, Rakičan 3, 69000 Murska Sobota; Srednja kmetijska šola Grm, Sevno na Trški gori 13, 68000 Novo mesto; Srednja kmetijska živilska šola, Ljubljanska 97, 63000 Celje; Srednja mlekarška in kmetijska šola, Smedniška 3, 64000 Kranj; Srednja šola za gostinstvo in turizem, Prešernova 32, 64260 Bled; Srednja šola za gostinstvo in turizem, Ulica 29. novembra 12, 63000 Celje; Srednja šola za gostinstvo in turizem, Poljska 28 a, 61000 Ljubljana; Srednja šola za gostinstvo in turizem, Mladinska 14, 62000 Maribor; Srednja šola za gostinstvo in turizem, Društveni trg 1, 68000 Novo mesto; Srednja šola za gostinstvo in turizem, Radenci 175, 69252 Radenci; Univerza E. Kardelja Inštitut za biologijo, Aškerčeva 12, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO Biotehniška fakulteta VTOZD Agrominija, Jamnikarjeva 101, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO Biotehniška fakulteta VTOZD za živilorejo Rodica, Groblje 3, 61230 Domžale; Univerza v Mariboru Višja agronomska šola, Vrbanska 30, 62000 Maribor; Zoološki vrt Ljubljana, Večna pot 7, 61000 Ljubljana.

Konferenca delegacije 23: ZB ZGC Tozd Železniška srednja šola, Aljaževa 32, 61000 Ljubljana; ŽG ZGC DSSS Ljubljana, Aljaževa 32, 61000 Ljubljana; ŽG ZGC Ljubljana Tozd Železniška srednja šola Maribor, Preradovičeva 33, 62000 Maribor; Družboslovna in ekonomska srednja šola, Ulica talcev 3 a, 68000 Novo mesto; Zoran DSSS Ljubljana, Štekljeva 6, 61000 Ljubljana; Istrainvest Zagreb DO Gradbeni inženiring Ljubljana, Titova 36-XII, 61000 Ljubljana; Letalska šola Ljubljana, Titova 48, 61000 Ljubljana; PTT Srednješolski center, Celjska 16, 61000 Ljubljana; Srednja družboslovna in ekonomska šola, Erjavčeva 8, 65000 Nova Gorica; Srednja družboslovna in ekonomska šola, Titova 4, 69000 Murska Sobota; Srednja družboslovna in ekonomska šola, Titova 4, 69000 Murska Sobota; Srednja ekonomska in naravoslovna šola R. Maistra, Novi trg 41 a, 61240 Kamnik; Srednja ekonomska in družboslovna šola, Telovadniški trg 3, 66000 Koper Capodistria; Srednja ekonomska in kovinarska šola z italijanskim učnim jezikom, Gregorčičeva 21, 66310 Izola; Srednja ekonomska šola Boris Kidrič, Prešernova 6, 61000 Ljubljana; Srednja ekonomska šola, Kidričev trg 3, 62000 Maribor; Srednja ekonomska in naravoslovno-matematična in pedagoška šola, Trg. dr. I. Ribarja 14, 68250 Brežice; Srednja kovinarska in cestnoprometna šola, Šolska ulica 1, 64220 Škofja Loka; Srednja kovinarska in prometna šola, Izolska vrata 2, 66000 Koper Capodistria; Srednja kovinarska in prometna šola, Izolska vrata 2, 66000 Koper Capodistria; Srednja pomorska in prometna šola Piran, Pot pomorščakov 4, 66320 Portorž; Srednja šola Boris Kidrič, Ljubljanska 17, 63000 Celje; Srednja šola E. Kardelj ekonomske, zdravstvene, družboslovne in gostinske usmeritve, Koroška 11, 62380 Slovenj Gradec; Srednja šola ekonomske in družboslovne usmeritve, Komenskega 4, 64000 Kranj; Srednja šola kovinarske, pedagoške in ekonomske usmeritve, Partizanska 82, 69220 Lendava; Srednja šola ekonomske usmeritve Tone Grčar, Vodnikova 10, 63000 Celje; Srednja šola za trgovinsko dejavnost, Ulica 29. novembra 4, 63000 Celje; Srednja šola za trgovinsko dejavnost, Župančičeva 22, 64000 Kranj; Srednja šola za trgovinsko dejavnost, Poljanska 28 a, 61000 Ljubljana; Srednja šola za trgovinsko dejavnost, Mladinska 14, 62000 Maribor; Univerza E. Kardelja Ekonomska fakulteta B. Kidrič Ljubljana, Kardeljeva ploščad 17, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja Višja pomorska šola Piran, Pot pomorščakov 4, 66320 Portorž; Univerza v Mariboru Visoka ekonomsko-komercialna šola Maribor, Razlagova 14, 62000 Maribor; ZŠC Tozd Srednja šola naravoslovno-matematične in ekonomske usmeritve, Gimnazijska 10, 61420 Trbovlje.

Konferenca delegacije 24: CSUI metalurške, kovinarske, družboslovne in zdravstvene usmeritve Jesenice, Bratov Ruparjev 2, 64270 Jesenice; CSŠ Titovo Velenje DSSS Titovo Velenje, Trg mladosti 3, 63320 Titovo Velenje; CSŠ Titovo Velenje Tozd Srednja družboslovna šola, Vodnikova 2, 63320 Titovo Velenje; CSŠ Titovo Velenje Tozd Srednja kovinarska šola, Muta 112, 62366 Muta; CSŠ Titovo Velenje Tozd Srednja rudarska šola, Trg mladosti 5, 63320 Titovo Velenje; CSŠ Titovo Velenje Tozd Srednja elektrokovinarska in računalniška šola, Trg mladosti 3, 63320 Titovo Velenje; Elektroinštitut Milan Vidmar Ljubljana, Hajdrihova 2, 61000 Ljubljana; Gradbena srednja šola Borisa Kraigherja, Smetanova 35, 62000 Maribor; ISKRA Srednja šola elektrotehniške in kovinsko-predelovalne usmeritve, Savska Loka 2, 64000 Kranj; ISKRA široka potrošnja Tozd Raziskovalni inštitut Ljubljana, Tržaška 2, 61000 Ljubljana; Inštitut za varstvo pri delu in varstvo okolja, Ulica Štravčevih 2, 62000 Maribor; Iskra Telematika Kranj Tozd Raziskave in razvoj, Ljubljanska c. 24, 64000 Kranj; Novum Ljubljana, Celovška 73, 61000 Ljubljana; RC Celje Tozd Inštitut za raziskave in razvoj inženir., Ulica XIV. divizije 14, 63000 Celje; REK EK DO Rudniki rjavega premoga Tozd Rudarski šolski center Trbovlje, Cesta zmage 5, 61410 Zagorje ob Savi; REK Rudnik lignita Tozd Izobraževanje, Prešernova 10, 63320 Titovo Velenje; SŠC Dušana Kvedra Ptuj Tozd Srednja kovinarska, metalurška in kmetijska šola, Volkmerjeva 19, 62250 Ptuj; Srednja elektrotehniška šola, Vegova 4, 61000 Ljubljana; Srednja gradbena in naravoslovna šola Veno Pilon, Cesta 5. maja 12; Srednja gradbena šola Ivana Kavčiča, Kardeljeva ploščad 2, 61000 Ljubljana; Srednja gradbena šola, Cankarjeva 2, 64000 Kranj; Srednja kovinarska in unjarska šola, Ljubljanska 105, 61230 Domžale; Srednja kovinarska strojna šola TAM Maribor, Zolajeva 12, 62000 Maribor; Srednja kovinarska, strojna in metalurška šola, Smetanova 18, 62000 Maribor; Srednja kovinarsko-strojna in metalurška šola, Štore 61, 63220 Štore; Srednja tehniška in naravoslovna šola, Cesta v Staro vas, 2, 66230 Postojna; Srednja tehniška šola, Pot na Lavo 22, 63000 Celje; Srednja tehniška šola, Pot na Lavo 2, 63000 Celje; Srednja šola družboslovne in kovinarske usmeritve E. Kardelj, Kidričeva 18 a, 68340 Črnomelj; Srednja šola družboslovne in kovinarske usmeritve E. Kardelj, Kidričeva 18 a, 68340 Črnomelj; Srednja šola elektrotehniške in računalniške usmeritve, Smetanova 6, 62000 Maribor; Srednja šola kovinarske in elektrotehniške usmeritve, Hočevarjev trg 1, 68270 Krško; Srednja šola pedagoško-računalniške in naravoslovno-matematične usmeritve Koroška c. 13, 64000 Kranj; Srednja šola tehniških in zdravstvene usmeritve B. Kidrič, Ulica talcev 3, 68000 Novo mesto; Srednja šola tehniških usmeritve in družboslovne. Trg Zbora odposlancev 22, 61330 Kočevje; Srednja šola tehniško-naravoslovne in pedagoške usmeritve, Koroška c. 10, 62390 Ravne na Koroškem; Srednja šola za elektroenergetiko, Zaloška 49, 61000 Ljubljana; Srednja šola za elektroniko, Prušnikova 98, 61210 Ljubljana-Sentvid; Srednja šola za računalništvo, Tržaška 72, 61000 Ljubljana; Srednja šola za strojništvo, Aškerčeva 7, 61000 Ljubljana; Tehniški srednješolski center Branko Brelih, Cankarjeva 10, 65000 Nova Gorica; Tehniški srednješolski center Branko Brelih, Cankarjeva 10, 65000 Nova Gorica; Titovi zavodi Litostroj Tozd Srednja šola tehniških strok Franc Leskošek-Luka, Djakovičeva 53, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja Fakulteta za strojništvo, Murnikova 2, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO Biotehniška fakulteta DSSS Krekov trg 1, 61000 Ljubljana;

Univerza E. Kardelja VDO Biotehniška fakulteta VTOZD Živilska tehnologija, Jamnikarjeva 101, 61111 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO Biotehniška fakulteta VTOZD Biologija, Aškerčeva 12, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO Biotehniška fakulteta VTOZD za veterinarstvo, Gerbičeva 60, 61111 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO FAGG DSSS, Jamova 2, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO FAGG VTOZD Arhitektura, Cobjova 5, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO FAGG VTOZD Gradbeništvo in geodezija, Jamova 2, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO FAGG VTOZD Gradbeništvo in geodezija, Jamova 2, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo VTOZD Montanistika, Aškerčeva 20, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO Fakulteta za elektrotehniko, Tržaška 25, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja Višja tehniška varnostna šola, Gorazdova 15, 61000 Ljubljana; Univerza v Mariboru Računalniški center DS Maribor, Smetanova 17, 62000 Maribor; Univerza v Mariboru, Tehniška fakulteta DSSS, Smetanova 17, 62000 Maribor; Univerza v Mariboru Tehniška fakulteta VTO Elektrotehnika, računalništvo in informatika, Smetanova 17, 62000 Maribor; Univerza v Mariboru Tehniška fakulteta VTO Gradbeništvo, Smetanova 17, 62000 Maribor; Univerza v Mariboru Tehniška fakulteta VTO Kemijska tehnologija, Smetanova 17, 62000 Maribor; Univerza v Mariboru Tehniška fakulteta VTO Strojništvo, Smetanova 17, 62000 Maribor; Univerza v Mariboru Tehniška fakulteta VTO Strojništvo, Smetanova 17, 62000 Maribor; Vodnogospodarski inštitut, Hajdrihova 28, 61000 Ljubljana; ZRMK Ljubljana DSSS Ljubljana, Dimičeva 12, 61000 Ljubljana; ZRMK Ljubljana TOZD Geotehnika, Dimičeva 12, 61000 Ljubljana; ZRMK Ljubljana TOZD Inštitut za gradbeno fiziko in sanacije, Dimičeva 12, 61000 Ljubljana; ZRMK Ljubljana, TOZD Inštitut za ceste, Dimičeva 12, 61000 Ljubljana; ZRMK Ljubljana TOZD Inštitut za konstrukcije, Dimičeva 12, 61000 Ljubljana; ZRMK Ljubljana TOZD Inštitut za materiale, Dimičeva 12, 61000 Ljubljana; ZSC Miha Marinko TOZD Srednja šola elektrotehniške usmeritve, Cesta zmage 3 a, 61410 Zagorje ob Savi; ZSC Miha Marinko TOZD Srednja šola rudarske usmeritve, Cesta zmage 5 a, 61410 Zagorje ob Savi; ZSC TOZD Srednja šola kovinsko strojne usmeritve, Novi dom 60, 61420 Trbovlje; ZSC Trbovlje DSSS Trbovlje, Novi dom 60, 61420 Trbovlje; Zvezni center za izobraževanje gradbenih inštruktorjev, Kardeljeva ploščad 27, 61000 Ljubljana; ŠC Osnovnega in srednjega izobraževanja J. Jurčič TOZD Srednja šola družboslovne in kovinske usmeritve, Ivančna gorica n. h., 61295 Ivančna gorica; ŠC osnovnega in srednjega izobraževanja J. Jurčič TOZD Srednja šola družboslovne in kovinarske usmeritve, Ivančna gorica n. h., 61295 Ivančna gorica; Šolske delavnice tehniških šol, Gorupova 6, 61000 Ljubljana.

Konferenca delegacije 25: Srednja glasbena in baletna šola, Vegova 7, 61000 Ljubljana; Srednja šola pedagoške in kulturne usmeritve, Gosposvetka 4, 62000 Maribor; Srednja šola za družboslovje in splošno kulturo V. Janežič, Strossmayerjeva 1, 61000 Ljubljana; Srednja šola za oblikovanje in fotografijo, Trg francoske revolucije 1, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja AGRFT, Nazorjeva 3, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja Akademija za glasbo, Gosposka 8, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja Akademija za likovno umetnost, Erjavčeva 23, 61000 Ljubljana.

Konferenca delegacije 26: Srednja tekstilna in obutvena šola, Cesta Staneta Žagarja 33, 64000 Kranj; Srednja tekstilna šola, Ortoznova 2, 62000 Maribor; Srednja šola tekstilne usmeritve, Tovarniška 2, 68330 Metlika; Univerza E. Kardelja VDO Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo VTOZD Tekstilna tehnologija, Snežniška 5, 61000 Ljubljana.

Konferenca delegacije 27: Donit Medvode TOZD Inštitut, Cesta komandanta Staneta 38, 61215 Medvode; Srednja kemijska šola Jože Knific-Iks, Solka 16, 62342 Ruše; Srednja kemijska šola, Aškerčeva 7, 61000 Ljubljana; Srednja zdravstvena šola Juga Polak, Trg Miloša Zidanskega 3, 62000 Maribor; Srednja zdravstvena šola, Ipavčeva 10, 63000 Celje; Srednja zdravstvena šola, Šubičeva 1, 61000 Ljubljana; Srednja zdravstvena šola, Ulica dr. Vrbnjaka 2, 69000 Murska Sobota; Srednja zdravstvena šola, Bolniška 30, 66330 Piran; Srednja šola za farmacijo in zdravstvo, Šaranovičeva 5, 61000 Ljubljana; Steklarska šola, Steklarska 1, 63250 Rogaška Slatina Univerza E. Kardelja Medicinska fakulteta, Vrazov trg 2, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VOD Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo VTOZD Farmacija, Aškerčeva 9, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo VTOZD Kemija in kemijska tehnologija, Murnikova 6, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo VTOZD Kemijsko izobraževanje in inform., Vegova 4, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja Višja šola za zdravstvene delavce, Poljanska c. 26 A, 61000 Ljubljana; Ekonomski center Maribor TOZD IREL Ljubljana, Ilirska 31, 61000 Ljubljana; Inštitut za kriminologijo, Trg osvoboditve 11, 61000 Ljubljana; Inštitut za zgodovino delavskega gibanja, Trg osvoboditve 1, 61000 Ljubljana; Izobraževalni center ZSMS Bohinj Ljubljana, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana; Izobraževalni center za SLO in družbeno samozavestno občino Maribor, Bežjakova 131, 62000 Maribor; Mladinski servis, Stritarjeva 5, 64000 Kranj; SAVA tozd Izobraževalni center, Medetova 1, 64000 Kranj; SŠC Dušana Kvedra Ptuj, DSSS Ptuj, Volkmerjeva 19, 62250 Ptuj; SŠC Dušana Kvedra Ptuj Tozd Srednja družboslovno-ekonomska in naravoslovno-matematična šola J. Lacka, Volkmerjeva 19, 62250 Ptuj; Srednja družboslovna šola, Kajuhova 2, 63000 Celje; Srednja družboslovna šola, Leninov trg 1, 62000 Maribor; Srednja družboslovna šola Srečka Kosovela, Stjenkova 3, 66210 Sežana; Srednja družboslovna šola z italijanskim učnim jezikom, Gimnazijski trg 7, 66000 Koper Capodistria; Srednja družboslovno-jezikovna šola Boris Zherl, Podlubnik 1B, 64220 Škofja Loka; Srednja upravno-administrativna šola, Poljanska 22, 61000 Ljubljana; Srednja šola družboslovne usmeritve Fran Miklošič, Prešernova 34, 69240 Ljutomer; Teološka fakulteta Ljubljana, Poljanska c. 4, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja Inštitut za geografijo, Trg francoske revolucije 7, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja Inštitut za sociologijo, Cankarjeva 1, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja Pedagoški inštitut, Gerbičeva 62, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja Pravna fakulteta, Trg osvoboditve 11, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja Višja upravna šola, Kardeljeva ploščad 5, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja Višja šola za socialne delavce, Šaranovičeva 5, 61000 Ljubljana; Univerza v Mariboru Višja pravna šola, Mladinska 9, 62000 Maribor; Visoka šola za organizacijo dela, Prešernova 11-II, 64000 Kranj; Zavod SRS za produktivnost dela, Titova 118, 61000 Ljubljana; Zavod za tehnično izobraževanje Langusova 21, 61000 Ljubljana; Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Novi trg 5, 61000 Ljubljana.

Konferenca delegacije 29: Centralni zavod za napredek gospodarstva Ljubljana, Kardeljeva 2, 61000 Ljubljana; Informacijski center, Kardeljeva ploščad 17, 61000 Ljubljana; Iskra Zorin Ljubljana Tozd Standardizacija, Tržaška 2, 61000 Ljubljana; Naravoslovni srednješolski center, Delpinova 9, 65000 Nova Gorica; Srednja naravoslovna šola, Peričeva 4, 61000 Ljubljana; Srednja naravoslovna šola Miloš Zidanšek, Trg Miloša Zidanskega 1, 62000 Maribor; Srednja naravoslovno-matematična šola Jurija Vege, Študentovska 16, 65280 Idrija; Srednja naravoslovno-matematična šola z italijanskim učnim jezikom, Vojkova 1, 66330 Piran; Srednja šola tehničnih strok in osebnih storitev., Titova 78, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko, Jadranska 19, 61000 Ljubljana; Univerza E. Kardelja VDO Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo DSSS, Aškerčeva 9A, 61000 Ljubljana.

Konferenca delegacije 30: Delavska univerza Žalec, Ivanke Uranjekove 6, 63310 Žalec; Delavska univerza Celje, Cankarjeva 1, 63000 Celje; Delavska univerza Domžale, Kolodvorska 6, 61230 Domžale; Delavska univerza Gornja Radgona, Trg svobode 4, 69250 Gornja Radgona; Delavska univerza Lenart, Nikova 9, 62230 Lenart v Slov. goricah; Delavska univerza Lendava, Parizanska 18, 69220 Lendava; Delavska univerza Ljutomer, Glavni trg 1, 69240 Ljutomer; Delavska univerza Maribor, Maistrova 5, 62000 Maribor; Delavska univerza Mozirje, Mozirje 175, 63330 Mozirje; Delavska univerza Murska Sobota, Kidričeva 19, 69000 Murska Sobota; Delavska univerza Nova Gorica, Cankarjeva 8, 65000 Nova Gorica; Delavska univerza Ormož, Vrazova 12, 62270 Ormož; Delavska univerza Postojna, Ljubljanska 2, 66230 Postojna; Delavska univerza Ptuj, Trg MDB 2, 62250 Ptuj; Delavska univerza Radlje ob Dravi, Radlje ob Dravi 174, 62360 Radlje ob Dravi; Delavska univerza Ravne na Koroškem, Prežihova 27, 62390 Ravne na Koroškem; Delavska univerza Ribnica, Kolodvorska 1, 61310 Ribnica na Dolenskem; Delavska univerza Rogaška Slatina, Zdraviliški trg 15, 63250 Rogaška Slatina; Delavska univerza Slov. Bistrica, Trg svobode 16, 62310 Slovenska Bistrica; Delavska univerza Slovenj Gradec, Meškova 2, 62380 Slovenj Gradec; Delavska univerza Slov. Konjice, Škalska 7, 63210 Slovenske Konjice; Delavska univerza Škofja Loka, Mestni trg 38, 64220 Škofja Loka; Delavska univerza Boris Kidrič, Miklošičeva 26, 61000 Ljubljana; Delavska univerza Cesta Štepar, Vojkova 1, 61000 Ljubljana; Delavska univerza Jože Šeško, Trg zbora odposlancev 30, 61330 Kočevje; Delavska univerza Tomo Breje, Cesta S. Žagarja 1, 64000 Kranj; Delavska univerza in knjižnica Krško, Cesta krških žrtev 15, 68270 Krško; Dopisna delavska univerza Univerzum, Parmova 39, 61000 Ljubljana; Obalna delavska univerza Ivan Regent, Cankarjeva 33, 66000 Koper Capodi-

stria; VIO Trebnje Tozd Center za izobraževanje in kulturo Trebnje, Celje Gubčeve brigade 16, 68210 Trebnje; VIZ Jesenice Tozd Delavska univerza Viktor Stražisar, Trg Toneta Čufarja 1, 64270 Jesenice; Vojkova delavska univerza, Gregorčičeva 18, 65270 Ajdovščina; ZSC Trbovlje Tozd Revniško delavska univerza, Trg svobode 11, 61420 Trbovlje; Zavod za izobraževanje in kulturo Litija, Parmova 4, 61270 Litija; Zavod za izobraževanje in kulturo Črnomelj, Župančičeva 1, 68340 Črnomelj; Zavod za izobraževanje kadrovske produktivnosti dela, Ulica talcev 3, 68000 Novo mesto; Zavod za kulturo Brežice, Trg dr. Ivana Ribarja 12, 68250 Brežice; Zavod za kulturo in izobraževanje, Partizanska 5, 61290 Grosuplje.

Konferenca delegacije 31: Center za vzdrževanje in gradnjo športnih objektov, Trg Zbora odposlancev 30, 61330 Kočevje; Rekreativno turistični center, Bazoviška 8, 66250 Ilirska Bistrica; TKS in ZTKO občini in mesta Ljubljana Delovna skupnost, Celovška 25, 61000 Ljubljana; Telesnokulturna skupnost SRS Delovna skupnost, Celovška 25, 61000 Ljubljana; Zvezni športno rekreacijski center Tivoli, Celovška 25, 61000 Ljubljana; Zveza telesnokulturnih organizacij Delovna skupnost, Župančičeva sprehajališče 68000 Novo mesto; Zveza športnih društev Slovan DS Ljubljana, Koblarjeva 34, 61000 Ljubljana.

Konferenca delegacije 32: Zveza telesnokulturnih organizacij občinskih strokovnih služb Tivovo Velenje, Foitova 2, 63320 Titovo Velenje.

Konferenca delegacije 33: DO Dvorana Tabor Maribor, Koresova 7, 62000 Maribor; Športni center Maribor, Koroška 33, 62000 Maribor.

Konferenca delegacije 34: Športno rekreacijski zavod Police Ajdovščina, maja 14, 65270 Ajdovščina.

Konferenca delegacije 35: Center za glasbeno vzgojo Koper, Gallusova 66000 Koper Capodistria; Center za glasbeno vzgojo Nova Gorica, Prekomorskih brigad, 65290 Šempeter pri Gorici; DO VIZ TOZD Glasbena šola Slovenj Jur, Ulica Dušana Kvedra 29, 63230 Sentjur pri Celju; Glasbena šola Domžale; Ljubljanska 61, 61230 Domžale; Glasbena šola Gornja Radgona, Partizanska 19, 69250 Gornja Radgona; Glasbena šola Hrastnik, Cesta 1. maja, 61340 Hrastnik; Glasbena šola Idrija, Prelovcova 9, 65280 Idrija; Glasbena šola Ilirska Bistrica, Levstikova 23, 66250 Ilirska Bistrica; Glasbena šola Kamnik, Kajuhova pot 11, 61240 Kamnik; Glasbena šola Kočevje, Ljubljanska cesta 12, 61330 Kočevje; Glasbena šola Kranj, Trubarjev trg 3, 64000 Kranj; Glasbena šola Krško, Dalmatinova 63, 68270 Krško; Glasbena šola Murska Sobota, Staneta Rozmana 1, 69000 Murska Sobota; Glasbena šola Ormož, Kolodvorska 9, 62270 Ormož; Glasbena šola Postojna, Cankarjeva 1, 66230 Postojna; Glasbena šola Radovljica, Linhartov trg 1, 64240 Radovljica; Glasbena šola Ravne na Koroškem, Na gradu 1, 62390 Ravne na Koroškem; Glasbena šola Ribnica, Gorenjska c. 16, 61310 Ribnica na Dolenskem; Glasbena šola Sežana, Partizanska 41, 66210 Sežana; Glasbena šola Slovenj Gradec, Glavni trg 40, 62380 Slovenj Gradec; Glasbena šola Vrhnika, Tržaška 61360 Vrhnika; Glasbena šola Škofja Loka, Kidričeva 1, 64220 Škofja Loka; Glasbena šola Frana Gerbiča, Rakek, Gasilska 7, 61381 Rakek; Glasbena šola Frana Koruna Koželjskega Velenje, Titov trg 4, 63320 Titovo Velenje; Glasbena šola Franca Šturma Šiška-Bežigrad, Celovška 98, 61000 Ljubljana; Glasbena šola Karol Pahor Ptuj, Hrvatski trg 3, 62250 Ptuj; Glasbena šola Marjan Kozina, Jenkova 1, 68000 Novo mesto; Glasbena šola Moste-Ptuj, Ljubljana, Ob Ljubljani 36, 61000 Ljubljana; Glasbena šola Slavko Kos, Prešernova 8, 69240 Ljutomer; Glasbena šola Trbovlje, Keršičeva 50, 61420 Trbovlje; Glasbena šola V. Vodopivec, Strancarjeva 8, 65270 Ajdovščina; Glasbena šola Vič-Rudnik Ljubljana, Gerbičeva 51 A, 61000 Ljubljana; Glasbena šola Črnomelj, Mirana Jarca 2, 68340 Črnomelj; Srednja glasbeno-baletna šola, Mladinska 12, 62000 Maribor; VIO Zalec Tozd Glasbena šola Risto Savin, Šlandrov trg 35 A, 63310 Žalec; VIO Brežice, Tozd Glasbena šola Brežice, Cesta prvih borcev 22, 68250 Brežice; VIO Laško Tozd Glasbena šola Radeče, Solška pot 5, 61433 Radeče; VIZ Jesenice Tozd Glasbena šola Jesenice, Trg Toneta Čufarja 1, 64270 Jesenice; VIZ Lendava Tozd Glasbena šola Lendava, Partizanska 64, 69220 Lendava; VIZ Slovenske Konjice Tozd Glasbena šola Slovenske Konjice, Grajska 9, 65210 Slovenske Konjice; VIZ Zagorje Tozd Glasbena šola Zagorje, Cankarjev trg 4, 61410 Zagorje ob Savi; ZOŠ Tozd Glasbena šola Celje, Slomškov trg 10, 63000 Celje.

Konferenca delegacije 36: Center za socialno delo Lj. Bežigrad, Podmurnikova 24, 61000 Ljubljana; Center za usposabljanje in varstvo invalidnih otrok Domžale, Ropretova pot 1, 61234 Mengeš; Center za usposabljanje slušnogovorno motenih, Tomšičeva 13, 62000 Maribor; Dekliško vzgajališče Višnja gora, Cesta Dolenskega odreda 19, 61294 Višnja gora; Delovno varstvo zavod Ponikve Videm-Dobrepolje, Ponikve 76, 61312 Videm Dobrepolje; Dom Antona Skale Maribor, Trubarjeva 15, 62000 Maribor; Mladinski dom Malčič Bečičeve, Zaviška 5, 61000 Ljubljana; Mladinski dom Tone Kočar Fram 127, 62313 Fram; OZD Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše, Gotska 19, 61000 Ljubljana; Osnovna šola Kozara Nova Gorica, drčičeva 35, 65000 Nova Gorica; Osnovna šola Milka Sobar Nataša, Kuršičeva 8, 68340 Črnomelj; Osnovna šola 27. julij, Tomčičeva 91, 61240 Črnomelj; Osnovna šola Blaž Ostrovrhar, Podlubnik 1, 61220 Škofja Loka; Osnovna šola Bratov Simončič, Izletniška 15, 63250 Rogaška Slatina; Osnovna šola Cvetko Golar, Prešernova 8, 69240 Ljutomer; Osnovna šola Dragotin Kette, Ulica Milke Sobar 25, 68000 Novo mesto; Osnovna šola stav Šilih, Razlagova 16, 62000 Maribor; Osnovna šola Helena Puhar, Križičeva 51, 64000 Kranj; Osnovna šola Jože Petek, Kolodvorska 15, 61310 Ribnica na Dolenskem; Osnovna šola Juvčeva Drečka, Čečevje 24, 62390 Ravne na Koroškem; Osnovna šola L. Pirvega, Rač

V šoli je vse težje...

K vsemu, kar se zadnje čase sliši tudi o slovenščini v vzgoji in izobraževanju, je treba dodati še

V ŠOLI JE VSE TEŽJE, ker preveč vsega, kar hromi in dela delo, ker je preveč tistih, ki ne morejo šoli usodo, ki odločajo o njej in pritisnjajo nanjo; ker se vse stvari loči pomembno od ne-pomembnega, zrnje od ljuljke, težko od težkega; ker se bohoto in modrost, z njo pa tudi strokovna tema; ker so učenci čedalje bolj nezreli, saj jih je v razredu (marš) preveč, saj živijo v hudih razmerah in ne vidijo perspektiv.

Kako zelo različni so, imajo svoje vrstne želje in zmoglosti, učitelji pa zanje odgovarjamo, za vsakega posebej, vsakega oblikujemo, učimo in vzgajamo, toda bolj kot del množice in manj kot posameznika, s katerim bi morali delati drugače, pa je vse to preprosto nemogoče. Pomagamo, kolikor lahko, šibkejšim, in še bolj povprečja, zanemarjamo pa boljše, zahtevnejše učence, tisto, kar je v njih, ki je potem nemirna, ki je razočarana in dolgočasna, ki postaja problem in nadzaduje. Dodatni pouk smo povečini skrivali v pripravo za tekmovanja, ker se po domovih naših učencev ne bi mogli ali pa kvečjemu (ob avtoritativni) obsoja, kritizira, se skuša opravičiti slabo in neresno delo, se oblikuje kvazi strokovneocene in daje »nasvete« vsem učencem kot edinim krivcem, živim tudi zdaj zelo pogosteocene o splošni nepismenosti otrokov (po logiki: vsi smo šli skozi šolo, bomo ja vedeli, kaj in kako se v šoli mora delati. Ali v analogiji: saj smo vsi Slovenci, torej vsi znamo slovenščino, in vemo, kaj je potrebno in kaj odveč, kateri raz je boljši, sploh pa se prav pri pouku slovenščine tu izgublja čas pesmicami in pravljicami in bi bilo morda res koristnejše razmišljati, ali ne bi kakšne ure slovenščine odstopili koristnejšemu predmetu)... Obenem ko se nič ne prispeva, nič ne naredi, prav malo sodeluje, raje se zahteva in pričakuje, valijo nekateri krivdo na vse okrog sebe, sploh na šolo, ki vse odgovarja za našega otroka, ki go z se spustimo vanjo in ji to še pričakujemo. V šoli je res vse težje, tudi za to, ker je zagnanih, vsestransko ustvarjalnih učiteljev, ki vse to še ni prišlo do živga in jim šola ni zgolj služba, prepolna in vse manj. Njihovo breme je vse težje, odgovornost je vse večja, čas drvi, vse je tako zamotano in neuskaljeno, preveč improvizirano, stroka postaja bavčav, nujno zlo, neznanka. Metoda — kaj je že to?, cilji — iz njih morali izhajati, določati učne vsebine, ne pa jih oblikovati spro-morda zgolj za pripravo. Praksis in teorija gresta narazen... In kako je — ob vsem tem učencu? Vsa ga po svoje navija, vsi čisti če vidi le svoj predmet in se na svoje sposobnosti uskladi s kolegi, ponekod niti v svoji šoli ne, če poskušajo narediti iz srednje šole majhno univerzo, pa trpa in za-čeva in sipa na tisoče pravil, informacij in učenosti, s katerimi najstnik ne veda ne kod ne kam. Samo zato, ker nekeje to piše, ker nekdo to zahteva, četudi se ne dobro zakaj ali pa se ve, koliko tega je odveč, in četudi se sluti, da bo ostalo bore malo in ne za dolgo. Učenec pa koraka, iz razreda v razred, dvanajst in več let. Ne zmoremo natančno določiti njegove poti, glavnih postaj, dogajalnih ravni, ki bi jo zmoželi doseči, in enotno dogovoriti, raje pogledamo zdaj sem zdaj tja, se lotimo tega in že skočimo drugam, pa se pri vrtno nazaj, da bi ocenili, popravili, dopolnili, da bi se komu prislunili. Kljub vsemu pa ne doženemo, kje, kdaj, kaj in kako (zakaj) bi dograjevali, dopolnjevali, zgoščali, katere teme bi morali zgraditi za naprej (vertikale in načrta?), kako bi ugotovili znanje, ga ocenili, naučili uporabe, kako bi zavrgli vse zastarelo in odvečno(?) Ob tem ponujamo (tudi še) prežveke natične dela, pozabljamo na razvejen informacijski sistem zunaj šole, ki učinkuje mimo nas, hitreje in lažje bolje, pozabljamo na možnosti, interese, pričakovanja in

potrebe svojih učencev — tako kot drugi pozabljajo na naše. Saj moramo delati trideset in več let in moramo porazdeliti svoje moči, če nam bosta seveda glasilki zdržali toliko časa. Znati se moramo prav na začetku. Prepuščeni razredu, učencem, pravilom, staršem in okolju se moramo na živi snovi učiti, učiti to snov... dokler nazadnje zaradi prekratke sape (in let) ne sopihamo daleč za svojimi učenci, čeprav izkušeni strokovnjaki, vendarle nemočni in nesposobni, da bi tekali z njimi, sedli z njimi, jim prislunili, jih razumeli, bili...

V ŠOLI JE VSE TEŽJE, ker premalo vemo, kje, kaj in koliko delamo prav: ker pravzaprav niti ne vemo, kaj bodo naši učenci — ti bodo dosegli svoj ustvarjalni zenit na pragu novega stoletja — takrat sploh potrebovali, morali znati, narediti, za kaj bi jih morali pripraviti, v kaj izoblikovati; slavisti moramo z njimi skozi pol knjižnice, skozi toliko in toliko knjig. Vso to literaturo predstavljamo (večidel) po odlomkih, izrezih, koščkih, ker za kaj drugega zmanjkuje časa (in volje), čeprav izkušnje in metodiki opozarjajo, da takšno površno, razkosano, tudi prehitro delo ni učinkovito (če seveda delamo samo tako). Sprašujem se, kdaj se bomo ustavili, morda ob desetih delih na leto, se o njih temeljito in celostno pogovorili, jih vsi prebrali, jih razložili in ocenili, ker bomo sicer v svoji ihti dosegli čedalje manj, od nas pa bodo odhajali ozko usmerjeni in siromašni učenci. Težje je tudi zato, ker ne vemo, kako je z našim jezikom, kaj se z njim dogaja, kakšen je, če in koliko ga sploh še obvladamo, koliko ga sploh lahko še raziskujemo, opazujemo, koliko si priznamo, da je to pouk drobnih, a zelo pomembnih malenkosti, tančin, ki hitro razkrijejo našo (ne)kultiviranost, preslabo znanje utemeljiti metode jezikovnega pouka, razumeti cilje. Velikokrat ne vemo, s čim bi si lahko pomagali, kam se obrnili po navnet, ne bogatimo dovolj ne svojega ne učenčevega jezika, da ostaja prazen, klišejski, papirnat...

V ŠOLI JE VSE TEŽJE, ker je vedno več »dela«, ker nas zlasti malomiselno utruja (enako kot neprenehne ali nepremišljene spremembe), da zgublamo voljo, polet, pogum — resda tudi zaradi v marsičem utemeljenega negativnega odnosa učencev do dela — čeprav le-ti vse to upravičeno pričakujejo od nas, čeprav mladost zahteva.

Vedno več dela ni zato, ker bi to od nas zahtevale neke strukture, predpisi, ustanove (največkrat je takšen dejavni krivec Zavod SRS za šolstvo ali še Stokovni svet, pa če je to res ali ne), temveč zato, ker imamo takšen poklic, etos, ker mnogi še verjamemo v svoje poslanstvo, ker še hočemo biti (in tudi smo!) zavzeti in zagreti, ker naše delo ne pozna odlaganj in prelaganj, ker ga moramo opravljati vsak dan temeljiteje, odgovorneje, z vsem srcem, močmi in znanjem. To se posreči mnogim od nas, tistim, ki nikdar ne potožijo, ki se ne pritožujejo ali ne zahtevajo (čeprav bi to lahko storili prvi in že upravičeno), pa ne utegnemo razmišljati o zakoličenju svojih obveznosti v neke okvire in številke, ker se pač zanje tekočji trak ne ustavi ob dveh (pogledimo zvečer v luč za šolskim oknom, pod njo ni le snažilka, ki čisti za obema izmenama, je tudi učitelj z zagnanci za dodatno ustvarjanje!).

Kako bi vse to delo, ves ta trud, vso to Človečnost mogli zamejiti v 42 ur? Saj ne moremo odreči prošnje za pomoč, zapisane v šolskih spisih, moramo se odzvati; prošnjo ponese s seboj, tudi domov, moramo si vzeti čas (morda vemo zanjo le mi), ne moremo biti ne gluhi ne slepi. Ne moremo čakati na jutri, na nov delavnik, ker bo morda prepozno, ne moremo računati, kdaj bomo dosegli ali presegli 42 ur, ker je to nemogoče, nemerljivo (in takšnega je toliko — vsak dan!) To so trenutki, ko moramo od sebe k drugemu, k svojemu

učencu. Učitelj, ki si je sam preveč pred očmi, ki mu je le zase in še za nekaj ožjih okrog sebe, tega ne zmore, ne more človečiti, toda to niti ni pravi učitelj, kaj šele vzgojitelj, prijatelj, to je le uslužbenec, enak tistim, ki jih nenehno kritizira. Prav: razbremenimo učitelja, toda zato, da bo lahko pravi, boljši učitelj. To zahtevamo od njega, in da bo lahko najboljši, predlagam, da mu skrajšamo tudi delovno dobo! Povsem razdajati se je naša naloga, toda predolgo je ne zmore uresničevati nihče! Napak in popuščanja pa ne smemo dopustiti...

V ŠOLI JE VSE TEŽJE, ker je vse več nerešenih vprašanj in problemov, dvomov, zatrtega, praznega teka, ker ne zmoremo vsega, kar bi radi in bi morali. Na primer branje: pritožujemo se, da berejo otroci čedalje slabše, to pa ovira nadaljnje delo pri vseh predmetih(!), da ne zmorejo razbrati pomenov, da jim prebrano (in še to z zatikanjem) prav malo pove, da se zaradi tega njihovo obzorje oži. Vse to vemo, ko pa bi morali ukrepati, predrugačiti, spremeniti, ugotovimo, da nismo pripravljeni, da na hitro ne smemo več, da ne vemo, ali bo boljše, da... Kako sploh učimo brati? In kdo vse uči? Nekdo vrtajno svetuje dnevnik branja: da bi brali vsak dan do 30 strani, da bi si pomembno izpisovali (miselni vzorci), da bi pazili na jezikovne formulacije, vadili hitro, tiho branje najrazličnejših vrst in vrst, skozi vso šolo; zdaj se zadovoljujemo s suhoparnimi klišeji prebranih odlomkov ali celo odlomkov odlomkov, sem pa tja vadimo recitiranje (pa bo igralec le eden), vkalupjamo obravnave domačega branja, značek, literarne mape, v izboru malo prislunemo posameznim učencem, ne sprevidimo, da smo dolgočasni, nesodobni, nečinkoviti, da bolj odvrčamo kot navdušujemo. Prav malo (tudi starši) beremo skupaj, se pogovarjamo, izmenjujemo poglede, ostrimo čut, kritičnost. V šoli je težje navsezadnje tudi zato, ker je govor zamrl, ker ostaja učitelj (marsikdaj) vzhicen in zoprn monologist za svojim dostikrat zelo zelo oddaljenim katedrom. Učenci mu sedem ur ne spregovorijo, nemijo, on pa drvi naprej, ker ni časa — četudi se bere o rojstvu ali smrti — ker je treba vzeti, predelati. Ali je individualizacija to, da popravimo šolski zvezek, kakšno domačo nalogo ali vajo, nekaj šolskih spisov — ali pa bi morali s posameznikom na njegovo pot, ga voditi, usmerjati, opazovati, popravljati, govoriti z njim, ga razumeti, spoznati, srečati(!) in končno odgovorno oceniti? Saj se zdi vse to nemogoče in prav takšna utopija je ideja, da bi vsakemu izdelali zanj najboljši in najzahtevnejši program in bi bolje in lažje presodili, ali je ali ni za nadaljnje šolanje in za katero; ker ni tako, dvomimo, obupujemo, se zgublamo in slutimo, da nam naš učenec utegne jutri počitati...

V ŠOLI JE VSE TEŽJE tudi zato, ker šola zrcali in vleče vase vse okrog sebe, koristno in škodljivo, vse, kar spodbuja in kar ovira, kar resnega dela ne omogoča niti ne želi. Vse manj, se zdi, razvijamo čut odgovornosti, merila, samokritičnost (vseh v šoli), potrebe po kakovostnem znanju, delujemo neuskaljeno, vse manj imamo poguma, da bi priznali, koliko učencev pot le prehoji, ne da bi imeli kaj od tega, ne da bi kaj iz sebe zgradili... Sploh pa, kaj ima vse to opraviti s slovenščino, koliko ne bo tudi to besedičenje obviselo, prezrto in brez odmeva? Prepričan sem, da je uspešnost tudi slavistovega dela odvisna od marsičesa, tudi tu zapisanega, saj uči temeljni (in marsikdaj edini) predmet, ki oblikuje in razvija osebnostno, človeško podobo učencev; simbolno je povsod zapisana kot prvi predmet, pa saj to tudi je (pa če to hočemo ali ne): po njej smo, kar smo, kar hočemo biti, z vsem, kar prinaša, ponuja, oblikuje tisto našo drugo, bolj človeško polovico, brez katere bi postali roboti. Zato dajmo slovenščini in slavistu (tistemu dobremu) vse, kar potrebuje, saj to potrebujemo vsi, sicer bomo čedalje bolj prilitkavi in človeško nepomembni, svojim učencem pa omogočim, da najdejo čas tudi zase, da ob pomoči vseh (ne le slavista) dozoriijo v samozavestne, pokončne, razgledane in poštene ljudi.

MARJAN ŠTRANCAR

V smledniškem gradu

Pred mnogimi leti sem prvič stopila v smledniški grad. Še dolgo me je spremljal mučen občutek, če sem pomislila na tiste mrzle, debele stene, temačne hodnike, hladne prostore. Šele čas me je naučil, da je to samo videz. Prav med temi stenami je našlo mnogo otrok svoje zavetišče, svoj drugi dom. Več let sem spremljala usodo nekaterih gojencev in doživela, da so dokončali študij, se zaposlili in žive zdaj v urejenih družinah. Seveda pot vsakega ni tako lahka in ravna.

Ob vsakem obisku pa me najbolj preseneča osebeje, vzgojitelji, učitelji, ravnatelj, ki niti najmanj ne dajo čutiti, da je njihovo delo z vedenjsko, učno in še kako drugače motenimi otroki kar se da težko. Če pa jim uspe z njimi pripraviti tako prireditev, kakršno smo videli mi, ki smo bili v gosteh, potem ni čudno, če je ena izmed obiskovalk iskreno povedala smledniškemu učitelju: »Vem, kako težko je delati v razredu, če imam v njem le enega takega učenca. Čestitam vam, da ste vse te otroke sploh pridobili za delo, in da so nastopili tako zavzeto in odgovorno.«

Sredi novembra smo bili namreč šišenski slavisti povabljeni na poročanje po kulturnem dnevu vseh učencev od petega do osmega razreda. Vsebinska je bila Mi in naš začasni dom.

Pri pripravah so sodelovali vsi učenci in učitelji, poročevalci pa so nam predstavili življenje in delo v tem vzgojnem zavodu, zgodovino gradu, kraj med NOB, zemljepisne in družbene značilnosti krajevnih skupnosti, kulturne može in spomenike v tem kraju.

Tisti, ki so se prvič dotaknili zavodskega življenja, so bili osupljivi nad iskreno izpovedjo v doživljajskih spisih. Družinski alkoholizem, pretepanje, beganje od doma, kraja, noči, polne joka in končno občutek, tu sem našel prijatelje, in želja, dokončati šolo, se izobraževati, priiti do poklica.

Na ogledu doma smo videli čiste, skrbno urejene prostore, pa mimorede pomislili, da ima mnogo otrok toplejše spalnice, natrpane z igračami in najodobnejšimi tehničnimi pripomočki, toda — ali niso sredi razkošja in trušča bolj osamljeni?

Slovenščina v vzgoji in izobraževanju

Ureja Stanko Šimenc

Učitelj slovenskega jezika — mentor raziskovalnega dela srednješolcev

V zdajšnji srednji šoli, učitelj slovenskega jezika pri rednem pouku skoraj nima možnosti, da bi sistematično poglobljaj znanje, o slovenskem jeziku in književnosti pri učencih, ki kažejo posebno zanimanje za ti dve področji in imajo nadpovprečne ustvarjalne sposobnosti ter nagnjenje k znanstvenoraziskovalnemu delu. Niti zadnja srednješolska reforma niti pravkar potekajoča prenova reforme, pa tudi julija letos sprejeti (začasni!) standardi in normativi za srednje usmerjeno izobraževanje pri Izobraževalni skupnosti Slovenije niso rešili problema, kako na tej stopnji šolanja organizirano izobraževati izjemno nadarjene učence. Denar za zunaj šolske dejavnosti (npr. krožke) je še zmeraj sramotno skopo odmerjen, za dodatni pouk ga sploh ni! Tako se dogaja, da daje srednja šola množici učencev bolj ali manj povprečno znanje in se ukvarja predvsem s tistimi, ki težje dosega povprečje večine. To velja na splošno tudi za pouk slovenskega jezika.

Kako naj slovenist ob omenjenih dejstvih, preobremenjenosti z osnovno dejavnostjo in z raznimi dodatnimi nalogami (proslave, kulturni dnevi...) ter ob neustreznem vrednotenju pedagoškega dela še najde čas in voljo za mentorsko delo z učenci, ki pričakujejo od svojega učitelja več, kot jim ta lahko da pri rednem pouku? Na zastavljeno vprašanje žal ne znam odgovoriti. Napisala sem ga predvsem v premislek tistim, ki so zadnje čase povedali veliko lepih besed o družbeni skrbi za izjemno nadarjene učence, ki govorijo, da bi morala šola kar najbolj razviti posameznikove ustvarjalne sposobnosti, hkrati pa v okviru vzgojno-izobraževalnega sistema (ob vseh reformah in njihovih prenovah) ne omogočijo niti nadpovprečnim učencem niti učiteljem, pripravljenim z njimi dodatno delati, normalnih možnosti za delo.

Pričujoči prispevek namenjam tistim učiteljem slovenskega jezika v srednjem usmerjenem izobraževanju, ki so — vsemu navkljub — pripravljani mentorsko voditi svoje najboljše učence. Z njim želim opozoriti na možnost za poglobljeno izobraževanje mladih, nagnjenih k znanstvenoraziskovalnemu delu, ki jo slovenskim srednješolcem ponuja gibanje Znanost mladini.

V šolskem letu 1978-79, trinajst let potem, ko je bil v SR Sloveniji ustanovljen Republiški odbor gibanja Znanost mladini, se je tej organizaciji za spodbujanje znanstvenoraziskovalnega dela srednješolcev pridružilo tudi Slavistično društvo Slovenije. Odtlej vsako leto sodeluje pri organizaciji in izvedbi republiškega srečanja mladih raziskovalcev, za katere razpisuje raziskovalne naloge s področja slovenskega jezika in književnosti. Osrednji del srečanja je tekmovalni program, ki obsega samostojno izdelane raziskovalne naloge in njihov zagovor pred strokovno komisijo. Republiški odbor organizira tudi letni raziskovalni tabor, ki se ga hkrati z mladimi raziskovalci drugih strokovnih področij (zgodovine, biologije...) udeležijo tudi mladi raziskovalci slovenskega jezika.

Republiški odbor izda vsako jesen posebno brošuro, v kateri sodelujoči strokovnjaki objavijo razpis raziskovalnih nalog za posamezna strokovna področja, med njimi tudi za slovenski jezik in književnost. Predpisane teme niso obvezne, kandidati jih lahko tudi poljubno izberejo. Priporočena je obravnava jezikovne ali književne problematike domačega okolja.

Poleg razpisa raziskovalnih tem so v omenjeni brošuri tudi navodila za vsebinsko in oblikovno stran naloge, ki mora biti napisana po veljavnih normativih za znanstveno besedilo. Slovenist, ki se odloči, da bo mentor učencu-raziskovalcu, uvede le-tega v znanstvenoraziskovalno delo in ga strokovno vodi pri sicer samostojni izdelavi naloge. Mentorjem na šolah in mladim raziskovalcem so pripravljene s nasveti pomagati strokovnjaki za slovenski jezik in književnost s Filozofske fakultete in Inštituta za slovensko književnost pri SAZU, ki so v razpisu navedeni kot avtorji tem.

Tudi letošnje jesen je Republiški odbor gibanja Znanost mladini pri ZOTKS pripravil razpis raziskovalnih nalog za 21. srečanje mladih raziskovalcev Slovenije. Menim, da bi moral vsak srednješolski učitelj slovenskega jezika opozoriti nanj svoje učence, še zlasti, če so med njimi posamezniki s posebnimi sposobnostmi za jezikoslovno ali literarnozgodovinsko delo. Če že sam ne more biti mentor učencu, ki ga zanima raziskovalno delo, bi ga moral vsaj napotiti na ustrezen naslov (objavljen je v razpisu), kjer lahko dobi vse potrebne informacije.

Učitelj slovenskega jezika, ki se kljub preobremenjenosti in slabo vrednoteni redni ter še slabše vrednoteni zunajšolski dejavnosti odločijo za mentorsko delo z učenci raziskovalci, ne vzgajajo le morebitnih prihodnjih slovenskih jezikoslovcev in književnih zgodovinarjev, temveč se tudi sami strokovno bogatijo.

RAFKA KIRN

kultura

DANICA CEDILNIK

nove
knjige

Knjiga o možganih

V drugi polovici oktobra so pripravili predstavniki DZS (s sodelavci: Ano Jenkovo, dr. Martino Tomorijevo in Marijo Gabrijelčičevo) tiskovni sestanek, namenjen **KNJIGI O MOŽGANIH**.

Napisal jo je Peter Russell (rojen 1946 v Angliji) — pisec številnih knjig, strokovnih člankov, sodelavec izobraževalnih radijskih in televizijskih oddaj (BBC), predavatelj na širokem področju učnih metod, ustvarjalnosti, meditativnih in sprostitvenih tehnik. Leta 1974 se je pridružil mednarodni skupini za preučevanje metod učenja — ustanovil jo je Tony Buzan — in štiri leta vodil njeno raziskovalno dejavnost. V tem času je napisal tudi Knjigo o možganih, s podnaslovom: **Spoznajte svoj um in se ga naučite uporabljati**.

Prelet ključnih tem v tem zanimivem delu nam odkrije razvoj možganov, njihovo zgradbo, vlogo leve in desne možganske poloble, spomin, obnavljanje možganskih funkcij, predstavljanje; pomen ponavljanja, utrjevanja, dobrih zapiskov in branja ter ob koncu — miselno naravnost.

Knjiga o možganih bo posebno prijetna za vse tiste prosvetne delavce, ki so se v zadnjih šestih letih »spoznali miselne vzorce« — na seminarjih, pri svojem študiju, ob televizijskih oddajah, pri poslušanju radia ali v pogovorih s sodelavci.

Peter Russell poudarja pomen dobrih zapiskov — sistema za shranjevanje informacij. Če so učinkoviti, pravi, omogočajo človeku, da snov razčlenjuje, razvršča, išče posplošitve in premišlja predvsem o tem, **kaj je res pomembno**, in kaj lahko zavrne, kar je odveč. Ključne be-

sede so tiste, ki nosijo največ vsebine; če si jih zapomnimo in jih priključimo v spomin, nam spet »odklenemo« vrata k smislu besedila. Idealni zapiski temeljijo na ključnih besedah in ključnih predstavah.

Možgani, trdi avtor, ne delujejo zaporedno, temveč obdelujejo več tokov informacij hkrati, ob tem pa ustvarjajo številne asociacije in povezave. Takšni naravi možganov ustrezajo miselni vzorci, ki so imeniten »vmesnik« med zunanjim svetom in našimi možgani.

Tisti učitelji, ki jih posebno zanima branje, bodo našli v knjigi razširjeno definicijo branja, ki zajema kar sedem postopkov; razmišljali bodo lahko o uporabi vizualnega vodila (prst, kartonček, svinčnik...), s katerim si lahko zelo počevamo bralno hitrost, saj nas odvrca od preskakovanja na že prebrane besede ali vrste ter pospeši gibanje oči, tako da ob eni fiksaciji (postanku) zajamemo več.

Nazadnje pa bo Knjiga o možganih osrečila tiste ljudi, ki so »pozitivno miselno naravnani« — do sebe, svojih šolarjev, do ljudi in življenja nasploh. In kaj je miselna »naravnost«?

Pobrskaty bo treba po straneh: 164 do 174.

Za učitelje je posebno zanimiv naslov: Miselna naravnost in učenje.

Peter Russell končuje knjigo z mislijo:

»Prepričanost in predstavljenost sta, čeprav ju le slabo razumemo, bržkone najpomembnejši človekovi sposobnosti. V obeh so možnosti za naš nadaljnji razvoj in napredek. Sta konici na osti evolucije...«

MARIJA GABRIELČIČ

Govorica otroške risbe

Knjiga za vzgojitelje najmlajših

»Otrokove risbe nastajajo kot izraz njegovega življenja: samohotno, brez razmišljanja, zato so resnične, preproste, pripriljive... Naučimo se jih brati, razumeti in spoštovati.«

Te misli Slavice Pogačnik Toličič nas uvedejo v Govorico otroške risbe, knjigo, ki jo je izdala Zveza prijateljev mladine Slovenije. Namenjena je staršem, vzgojiteljem predšolskih otrok, kot učni pripomoček pa bo dobrodošla likovnikom in drugim, ki se ukvarjajo z vzgojo.

Igro jemljemo ponavadi prelahkotno in prav tako ne dojamemo prav tudi prvih otrokovih risb, ki so njen sestavni del. Pozablamo na vrednost otrokovega likovnega izražanja, na to, da so otrokove prve črte in vijuge kasneje pa nekakšni simboli samo njegova govornica, s katero nam razkriva svoj doživljajski svet, okolje, v katerem živi. Otroška risba je pristen izraz otrokovega sveta. Če se potrudimo, moremo stopiti vanj — vsaj za korak. Tako laže razberemo otrokovo doživljanje sveta, njegove stiske, drobne skrivnosti in se mu približamo, ga skušamo razumeti in z njim zaživeti. Toda govornica otroške risbe ni preprosta. Naučiti se jo moramo brati, saj bomo šele potem imeli ključ do otrokove notranjosti, do njegovega sveta.

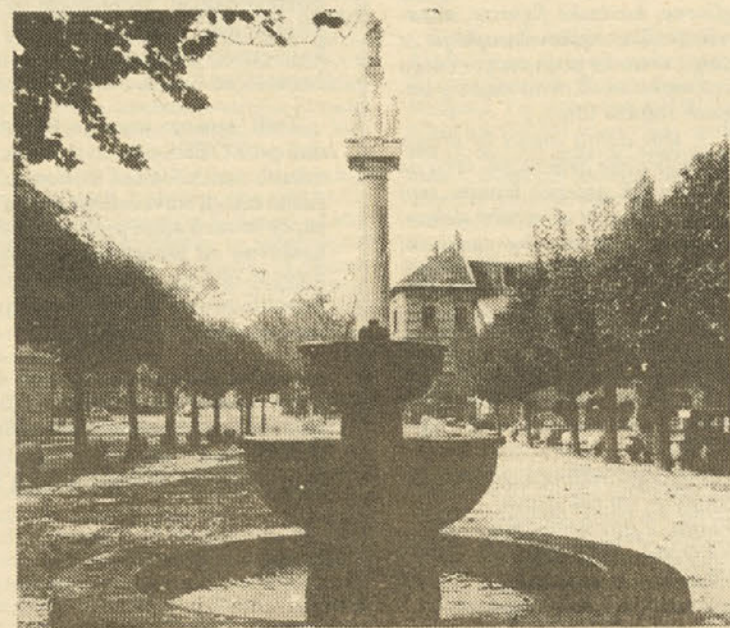
Knjiga se izredno lepo bere, vendar ni zaradi tega nič manj strokovna. Opisuje pomembnost otroške risbe skozi psihologov drobnogled. Iz besedila in izvirnih otroških umetnin spoznavamo razvoj otroške risbe in naraščajoče »igre« z barvami in oblikami. Knjiga opozarja, naj bo otrok svoboden v svojih odločitvah, kaj bo narisal in kako se bo likovno izražal. Ne vsiljujemo mu svojih zamisli, svojih mode-

lov, če želimo spodbujati njegovo ustvarjalnost, iskanje izhoda, izražanje. Velikokrat pa ravnamo prav nasprotno in se niti ne zavedamo, kako zelo škodujemo otroku.

Knjige, ki so jo napisali Slavica Pogačnik Toličič, Olga Vipotnik in Mladen Jerneje, smo še posebno veseli zato, ker tovrstne strokovne literature na Slovenskem še nimamo.

V privlačno oblikovani knjigi na nekoliko več kot stotih straneh najdemo poleg besedila še 60 črno-belih in 73 barvnih otroških risb razvojnega pomena, saj otrok prav z izbiro barv največ pove in izrazi. Na koncu sta še kratka povzetka v srbohrvaščini in angleščini. Knjiga je izšla v 2500 izvodih v zbirki Otroških del v sliki in besedi, pred tem pa sta izšli v tej zbirki knjigi O Titu od srca in O miru za mir.

L. L.

Besedila s spoznavno-estetsko vrednostjo

Pri založbi Mladinska knjiga je izšlo nekaj knjižic iz programa stvarne literature in iz programa izobraževalnih slikanic za otroke

Založba Mladinska knjiga je na nedavnem tiskovnem sestanku predstavila nekaj knjižic, uvrščenih med izobraževalna in poljudnoznanstvena besedila za otroke. Načinčneje: nove knjige je predstavila urednica zbirke Draga Tarmanova, ki ureja v programu stvarne literature zbirko **Obrazi** — v tej zbirki je tokrat izšlo poljudnoznanstveno delo, monografski zvezek **JOSIP RIBIČIČ** — v programu izobraževalnih slikanic pa ureja zbirke: Pelikan — nova slikanica je tokrat **ZGODBA O KNJIGI**; izobraževalne slikanice — najnovejša med njimi in tudi edina letošnja tovrstna slikanica **LUKEC DOBI SESTRICO** — in zbirko **Murenčki**, v kateri je izšla knjižica **TRI MUCE IN DRUGE GLASBENE PRAVLJICE**.

Najnovejši zvezek iz zbirke **Obrazi o JOSIPU RIBIČIČU** je napisala Martina Šircljeva. Avtorica sta k temu pisanju vodila dva nagiba. Povedala je, da se že petindvajset let ukvarja z otroško in mladinsko književnostjo, za seboj pa ima tudi dolgoletno pedagoško prakso, v kateri se je ukvarjala s tem področjem. Človek, ki dobera spozna tovrstno književnost, pa lahko kaj kmalu ugotovi, kako pomembno delo, v širokem pomenu besede, je na tem področju opravil Josip Ribičič. Njegovo delovanje je bilo namreč povsem namenjeno mladini, posvečil se ji je pedagoško, literarno, kot ustvarjalec, predvsem kot prozaist in dramatik, kot urednik pa se je ukvarjal predvsem z mladinskim periodičnim tiskom. Pri zakeval si je spodbujati otroško ustvarjalnost in skladno s tem skušal tudi v literaturi razvijati tiste oblike, za katere je menil, da otrok ob njih v resnici sprejema umetnost bodisi z gledanjem, poslušanjem ali branjem. V mladinsko književnost je uvedel novosti, umetno moderno pravljico, ki je bila v tedanji evropski mladinski književnosti zelo sodobna, razmahnila pa se je pozneje po drugi svetovni vojni. Ta sodobna zvrst je mladinsko književnost iztrgala dobremu in slabemu, kar ji je dajalo devetnajsto stoletje, in je pomenila kakovostno spremembo v ustvarjanju za mladino.

Ob prebiranju zveza o Ribičiču bi kazalo morda opozoriti še na neko Ribičičevo sposobnost: na pretanjeni občutek ne le za besedno umetnost, temveč za celoten ustvarjalni sklop na likovnem, glasbenem področju in na področju besedne umetnosti in na njegovo prepričanje v moč estetske vzgoje pri oblikovanju otroka — vsega tega se je Ribičič zavedel že zdavnaj prej, preden so se te zamisli širše uveljavile. Martina Šircljeva je skušala prikazati, kako je to odsevalo v delu za mladino, pri katerem je namenjal Ribičič drugim umetnostnim področjem prav tako pomembno mesto kot besednemu.

Poleg tega da je vnesel sočasne težnje evropske mladinske literature v slovensko in ji je tako pripomogel, da je ujela korak s sodajnimi evropskimi literarnimi tokovi, je v to književnost uvedel tudi vrsto novih kakovosti. Tako ji je odprl pot k izredni kakovosti

pa tudi možnosti za visoko raven ustvarjanja, ki jo dosegajo sodobni slovenski ustvarjalci. Kakorkoli že: če pogledamo njegov program mladinskih listov, njegovo založniško dejavnost pri Mladinski matici, razvijanje pedagoške misli v dobro otrok ali pa njegovo uredniško in literarno delo, opazimo, da je bila pravo gibalno njegovega dela misel na otroka, ki je središče in izhodišče sveta. In Martina Šircljeva je pisanje zasnovala prav na tem izhodišču. V njem je označila Ribičiča kot človeka, ki je oznamoval tri področja, povezana z mladinskim tiskom; kot začetnika slovenske moderne pravljice, utemeljitelja slovenskega mladinskega periodičnega tiska in vsebinske zasnove slovenskega založništva, z orisom njegovega delovanja pa so opazno prestrta njegova naziranja. V besedilu je vreden posebne pozornosti zanimiv oris okolja, avtorica pa se je poglobila tudi v okoliščine, v kakršnih je deloval ta mladinski pisatelj.

Naslednja knjižica, ki jo homo omenili, je iz zbirke Pelikan, ki obsega doslej že približno 35 zvezkov in je po svoji namensko-sti razdeljena na tri zahtevnostne stopnje. Nova slikanica **ZGODBA O KNJIGI** obravnava tokrat povsem vsakdanji predmet iz našega okolja. Otroku skuša dati slikovno in besedno informacijo o knjigi, seznanja ga z vsemi stopnjami njenega nastajanja in z ljudmi, ki sodelujejo v njih. Pripravili so jo za otroke, ki so se šele prav naučili brati in se torej privajajo bralni spretnosti. Besedilni del — zgodbo, ki se zaradi večje razgibanosti pripovedi dogaja najprej v obrtni smeri, od knjigarne, v kateri izginajo knjige, do pisca, in šele od tamkaj ob oddaji rokopisa po ustaljenem vrstnem redu — je napisal Slavko Pregl. Ilustrator Janko Testen pa je vnesel v slikovni del dve prvini: značilen preglovski humor in tehnični element. Knjižica je za otroke dovolj lahko razumljiva in sprejemljiva in bo verjetno tudi prav priljubljena. Uporabna bo v mali šoli, pri pouku slovenščine in tehnike, pri organizaciji kulturnih dni, za katere menda vedno zmanjkuje idej — pri založbi pa upajo, da bodo morda otroci tudi sami segli po njej.

MURENČKI je naslov nove knjižne zbirke, v kateri bodo izhajale pravljice, zvočne igre in glasbene pesmi, namenjene glasbeni vzgoji najmlajših, se pravi, cicibanov in mlajših šolarjev. Letos je izšla v tej zbirki samo knjižica glasbenih pravljic Janeza Bitenca **TRI MUCE IN DRUGE GLASBENE PRAVLJICE**. Avtor je znan in s svojimi skladbami in pesmicami že dolgo zelo priljubljen pri najmlajših, s katerimi se ukvarja že petindvajset let. V tem času so nastajale tudi zdaj objavljene glasbene pravljice — vseh je dvanajst, napisane pa so tako, da jih sestavljata literarni in glasbeno-pevski del. Pripovedni del uvaja pravljico, je njen sestavni del, in se večkrat ponavlja. Tako si otrok mimogrede zapomni besedilo, vsebinsko pa imajo zgodbe tudi velik čustven razpon in doživljajsko razsežnost. V knjižici so zbrane sodobne pravljice, najdemo pa tudi prvine stare pravljice. Oboje, glasba in besedilo se dopolnjujeta in stopnjujeta otrokovo čustvovanje, dajeta mu možnost, da se igra, zapoje in zapleše. Poleg drugega so besedila prav uporabna tudi za lutkarsko uprizorjanje. Knjižica je na trgu že od junija in se prav uspešno prodaja, čeprav stane 2600 dinarjev. Tudi tokrat, kot je to že v navadi pri Bienenčevih besedilih, bo mogoče dobiti ob njej tudi kaseti.

Zbirka **IZOBRAŽEVALNE SLIKANICE** je namenjena otrokom nižjih razredov, ki jim marsikaj iz življenja še ni povsem jasno in bi radi marsikaj zvedeli, starši pa so velikokrat v zadregi, kako naj se stvari lotijo, da bo prav. Tokrat sta se avtorica Jana Milčinski in ilustratorica Mar-

janca Jemec-Božič lotili še posebno »vroče« teme — ustvarili sta slikanico **LUKEC DOBI SESTRICO**.

Avtorica je knjižico razdelila na več domiselno naslovljenih poglavij, ki pripovedujejo o tem, kako družina pričakuje novega člana, o razliki med spoloma, o nosečnosti, rojstvu... Izhodišče za nastalo knjižico so pravzaprav zgodbe, ki jih je začela avtorica objavljati v reviji **Otrok in družina**, saj je želela, da bi otrok prišel do spoznanj dovolj zgodaj in da bi staršem olajšali otrokovo razumevanje in dojanje te za večino ljudi še zmeraj precej kočljive teme. Besedilo je nekako dvodelno, razdeljeno na zgodbeni in učbeniški del, ki se prepletata tako, da zgodbeni del omogoča informativnemu, da postane

laže dojemljiv; da zgodbeni del omogoča informativnemu, da postane laže dojemljiv; informacije si tako postopoma sledijo, dopolnjujejo in ne obremenjujejo otroka s preobsežnimi razlagami. Knjižica je uporabna za različne starostne stopnje otrok, mlajši bodo lahko v njej ogledovali zapomnilni predvsem slike, nekoliko večji pa si bodo lahko pomagali tudi z besedilom. Staršem vzgojiteljem je namenjen uvodnjem jih prof. dr. Slavica Lotrič Penek napoti, kako naj se pravilno in zdravo odzivajo na otrokova vprašanja — saj navsezadnje vendar ni vseeno, ali se otrok seznanil s tem življenjskim procesom zdravo, na primerjavni ali pa izkrivljeno.

VLASTA KUNEJ

Nove knjige zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev

Pri Državni založbi Slovenije so začela izhajati Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev pred štirimi desetletji — leta 1946, in jeseni je zbirka dočkala svojo stopedeseto knjigo. V njenih knjižnih izdajah se predstavlja dvesto let slovenskega leposlovja, saj izhaja v njej skoraj vse, kar je pomembnega v slovenski književnosti. Zdajšnje izdaje slovenskih klasikov se omejujejo na pisce dvajsetega stoletja, saj so knjižne izdaje ustvarjalcev, ki segajo v dvajseto stoletje, končane. Za knjige v tej zbirki je značilno, dav njih poleg objavljenih besedil izidejo tudi študije, v katerih se sestavljajo ukvarjajo z genezo del, z njihovim prodorom v čas ali pa so besedila opremljena s precej obsežnimi opombami.

Med novejšimi, v zadnjem času izdanimi knjigami iz te zbirke, je treba omeniti štiri. Prva izmed njih je tretja knjiga zbranih del Antona Aškercera, ki se s časom svojega izida ujema s praznovanjem štiristoletnice Trubarjeve smrti. Knjiga se namreč vsebinsko povezuje z omenjeno obletnico, kajti ena izmed objavljenih pesnitev v njej je posvečena Primožu Trubarju. Sto knjigo nadaljuje založba izdajanje zbranega dela Antona Aškercera, ki je zastalo pred trinidesetimi leti. Prva knjiga iz te edicije je izšla leta 1946, druga pa leta 1951, nato je delo zastalo. Novi urednik zbirke Vlado Novak, ki nadaljuje pred leti začeto delo Marje Boršnikove, je vvrstil v tretjo knjigo tri Aškercerjeve pesnitve: na začetku knjige je objavljena dramska pesnitev Zlatorog, ki je tako uvrščena med pesniška dela po kronološkem zaporedju; pred epsko pesnitev Primož Trubar, nastalo leta 1906, in pred leto kasneje nastalo zbirko Mučeniki; v slednji je pesnik zbral ciklus pripovednih pesmi o slovenski protireformaciji.

Šesta knjiga zbranega dela Lojza Kraigherja je vsebinsko osredotočena na partizansko in taboriščno prozo; sledila je prej izdanim dramskim delom tega ustvarjalca; omenjena besedila tako sklepajo — skupaj z objavljenim mladostno prozo, z obema temeljnima romanoma Kontrolor Škrobar in Mlada ljubezen ter s spisi, ki so nastajali med vojnama, celotni pripovedni opus tega pisatelja. V najnovejši izdani knjigi so zbrana različna besedila: del teh je avtobiografsko oznamovana proza iz časov Kraigherjeve partizansčine, del temelji na pripovedih, ki jih je pisec slišal v nemškem taborišču — med njimi je vreden posebne pozornosti spominskopovedno zasnova Fragment iz dachauskih ječ, sledi pa jim še nekaj besedil, večinoma objavljenih v zbornikih partizanske proze ali revijah zgodnjih povojnih let; v Dodatku pa najdemo še dve neobjavljeni

besedili. S to knjigo je torej sklenjena objava Kraigherjevega dela v ožjem pomenu: objavljena so vsa njegova dramatika in leposlovlje, deloma v ponatisu, deloma pa celo z doslej še neobjavljenimi deli. Tako sta ostali za objavo le še Kraigherjeva publicistika in esejistika, ki pa je zaradi monografije o Cankarju izredno obsežno področje. To delo naj zaobsegle naslednje tri knjige — sedmo, osmo in deveto — največjetej pa jima bosta sledili še dve knjigi publicistike in knjiga korespondence.

Naslednja izmed objavljenih knjig je sedma od Finžgarjevih zbranih del. Knjiga nadaljuje objavljane prozних besedil, ki imajo marsikdaj avtobiografsko podlago. Objavljene so po kronološkem zaporedju — kot so pač nastajale — nastajala pa so v dolgem obdobju od leta 1909, ko je Finžgar zasnoval avtobiografsko povest Student naj bo, do besedil, ki so nastala do začetka druge svetovne vojne. Tako sledijo znamenemu avtobiografskemu delu Student naj bo trije odlomki iz avtobiografskega romana, poleg drugih objavljenih zgodb omenimo zlasti deset skoraj neznanih zgodb, ki jih je pisec objavjal večidel po časnikih psevdonimi; objavljene so v do datku. V založniških načrtih je prostora še za dve knjigi Finžgarjevega leposlovja, ki je nastajalo po drugi svetovni vojni, in knjigi korespondence.

Končajmo pregled novejših objavljenih knjig iz zbirke s šesto knjigo Prijateljeve Slovenske kulturnopolitične in slovstvene zgodovine 1848—1895. Objavljena knjiga zajema obdobje poetičnega realizma, z njo pa je tako končana Prijateljeva literarna zgodovina, ki je začela izhajati pred drugo svetovno vojno, pa je tedaj obšla nedokončano. Vseh pet knjig je pripravil za izdajo tedanji urednik zbirke Anton Ocvirk, ki je napisal k izdajam tudi spremene besede in jih opremil z literarnozgodovinskimi opombami. Za izdajo je pripravil tudi že zadnjo, šesto knjigo, je ni mogel dokončati — tako jo je dokončno uredil in opremil Jože Munda. Omenjena knjiga celostno zaokroža in nadaljuje vsebinsko zasnovo prejšnjih, saj objavlja zadnje poglavje iz obdobja poetičnega realizma — prva štiri so namreč objavljena v peti knjigi. Tako je s šesto knjigo končana celotna izdaja tega Prijateljevega obsežnega dela, ki je bilo kronološko razdeljeno na štiri obdobja. Obdobje tvornega konservativizma (1848—1860), obdobje okorelega konservativizma (1860—1868), obdobje romantičnega realizma (1868—1881) in zadnje, obdobje poetičnega realizma (1881—1895).

V. K.

doma drugje

Pogled v prihodnost: učitelji raziskovalci

11. letna konferenca ATEE v Toulousu

Tema 11. letne konference ATEE (Evropskega združenja za izobraževanje učiteljev) Pedagoško raziskovanje in izobraževanje učiteljev, ki je za teden dni združila v francoskem Toulousu približno 300 strokovnjakov iz 24 dežel, je med razpravami razpadla na več delnih vprašanj ali problemov:

- Kako oživiti in razviti raziskovanje procesov in metod izobraževanja učiteljev?
- Kako včleniti v izobraževanje učiteljev izsledke pomembnih raziskav, in zlasti:
- Kako pridobiti študente in učitelje, da bi sodelovali pri raziskovanju?

Ob tem se nujno postavlja vprašanje, za kakšno vrsto raziskovanja gre v posameznem primeru. Namesto tradicionalne delitve na temeljno, uporabno in razvojno raziskovanje se je kot rdeča nit vlekla skozi razprave delitev, ki jo je predlagal pariški pedagog Antoine Prost, in sicer delitev na:

— raziskovanje o vzgoji in izobraževanju (pogled na šolo in vzgojo »od zunaj«, kot ga imata npr. sociologija ali ekonomika izobraževanja, ki ju zanima, kaj vse vpliva na dosežke);

— raziskovanje za vzgojo in izobraževanje (poskusno preverjanje raznih hipotez, bodisi s psihološkega, pedagoškega, didaktičnega ali specialnodidaktičnega vidika), izdelavo teoretičnih modelov, ki pa niso nujno vedno neposredno uporabni v praksi, tako kot tudi izsledki bioloških raziskav niso vedno takoj uporabni v bolnišnici;

— raziskovanje v vzgoji in izobraževanju, pri katerem se ugotavlja, kaj se dogaja v šoli, v razredu, tu in zdaj. V živem polju takšnega raziskovanja je težko osamiti posamezne spremeljivke, prav tako kot je v opazovanju pedagoških pojavov težko izločiti opazovalčev vpliv in lahko govorimo predvsem o »sodelujočem opazovanju« (angleško: participatory observation).

Študentje — prihodnji učitelji naj bi sodelovali predvsem pri zadnji skupini raziskav. Izkušnje kažejo, da samo seznanjanje z izsledki že končanih raziskav le malo pripomore k temu, da bi dobili boljše učitelje. Ali — kot je poudaril Prost, sam profesor zgodovine pedagogike: Studentje, ki med študijem kaj zvedo o zgodovini ali teoriji pedagogike, bodo bolj kultivirani, razgledani, morda tudi srečnejši — a zaradi tega ne bodo uspešnejši učitelji. Nekaj podobnega bi lahko rekli tudi o vlogi prenašanja zamisli, teorij in raziskovalnih izsledkov drugih strok: razvojne in pedagoške psihologije, didaktike, sociologije vzgoje idr.

V večini držav so si prizadevali učitelje izobraževati predvsem z izsledki posameznih strok, zlasti v šestdesetih letih, v sedemdesetih letih pa je ta težnja že upadala. Osrednja sestavina njihovega poklicnega izobraževanja so postale praktične izkušnje in sistematično in kritično razčlenjevanje le-teh. Pri tem za preteklo izkušnje (iz dolge in bogate »šolske zgodovine« vsakega posameznika), za simulirane oziroma »izvzane« izkušnje (mikropouk, igranje vlog, razne seminarske vaje) in za »resnične« izkušnje (hospitacije, nastopi, strnjena šolska praksa). Na te izkušnje se vezeta temeljita poprejšnja priprava in kasnejša razčlenitev na posebnih, prav temu namenjenih seminarjih. Izsledki in zakonitosti pedagoško-psiholoških strok se vpletajo predvsem tam in takrat, ko so za takšno razčlenitev potrebni in ko jih študent lahko neposredno poveže s pojavi in problemi v praksi. To pomeni, da se manjšata obseg in pomen predavanj v študiju, povečujeta pa se obseg in pomen seminarjev in raznovrstnih (kabinetskih, teren-skih in drugih) vaj in prakse.

Poklicna usposobljenost in pogled od zunaj
Namen tovrstnega prepletanja praktičnih izkušenj in njihove

teoretične analize je dvojen: da dobi študent na pot temeljno »poklicno prtljago« (»bagage professionnelle«, kot so to poimenovali Francozi), to je, da se v temeljih usposobi za podajanje svojega predmeta, za pristne odnose z učenci ipd., pa tudi, da zna dogajanje v šoli opazovati kritično, iz razdalje — tudi »od zunaj«. To mu omogoči, da ga v letih, ko poučuje, ne bo »pogoltnila« rutina, temveč da se bo znal zmeraj znova vprašati: »Zakaj to pravzaprav delam? Ali bi lahko delal tudi drugače?«

Takšna organizacija študija pa je veliko bolj zahtevna od samega predavanja snovi. Zahteva več prostora, časa, manjše skupine študentov, tesne stike s šolami, usposobljene mentorje na šolah in zlasti dobro usposobljene specialne didaktike in učitelje splošnih pedagoško psiholoških predmetov. V Franciji so na primer razvili posebne ustanove za usposabljanje »učiteljev učiteljev« (formateurs des formateurs), na Portugalskem pa so kot prvi korak v temeljiti prenovi osnovne šole sprožili načrtno akcijo magistrskega študija specialnih didaktikov, pedagogov, psihologov in drugih, ki na njihovih triletnih »normalnih šolah« (po naše pedagoških akademijah) skrbijo za izobraževanje učiteljev. V štirih letih je dveletni magistrski študij pedagogike končalo 120 profesorjev raznih strok, ob izdatni denarni pomoči Mednarodnega denarnega sklada, ki ga lahko obtožimo marsičesa, le tega ne, da ne bi znal stvarno presoditi koristnost nekega vlaganja.

Ob tem se vsiljuje žalostna primerjava z razmerami pri nas, kjer magistrski (zlasti pa doktorski) študij za »učitelje učiteljev«, npr. za specialne didaktike, z redkimi izjemami (kemija, fizika) života in se izčrpava v kompetenčnih sporih (ali je to bolj stvar matičnih strok ali pedagogike — seveda je to stvar povezave obojih). Redki posamezniki, ki se lotijo takega študija, pa dobe premalo družbene podpore, nimajo štipendij, študijskih dopustov in podobnega.

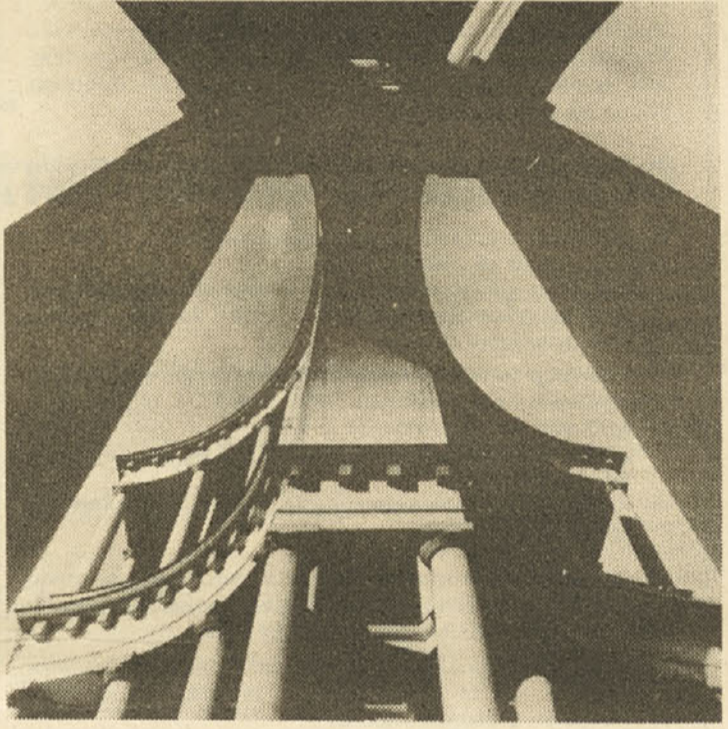
Učitelj raziskovalec-načelno

»Učitelj raziskovalec« naj torej ne postane prazno geslo, ki bi ga skušali uveljaviti v vsako ceno, temveč načelo, ki naj preveča celotno izobraževanje učiteljev. Tu je posebno primerna **projektna metoda**: študentje po dobljenih navodilih, v parih ali manjših skupinah, opravljajo na šolah razne opazovalne in druge projekte in analize, in če je le mogoče takšne, ki so za šolo zanimivi in koristni. Na konferenci smo navedli veliko takšnih zgledov, npr. iz Irse (Harrison), kjer študentje v tretjem letniku štiriletnega študija pri predmetu sociologija vzgoje izdelajo manjši raziskovalni projekt. Med strnjeno pedagoško prakso naj se namreč ne bi izurili le v metodah in postopkih poučevanja, temveč naj bi poglabili razumevanje dinamike medosebnih odnosov in šole kot družbene ustanove. Probleme, ki jih opažajo učitelji in učenci, naj bi se naučili preoblikovati v raziskovalne probleme, jih razčlenjevati in tudi reševati.

V tem smislu je pomembno zlasti **akcijsko raziskovanje**, ki pomeni sistematičen poskus

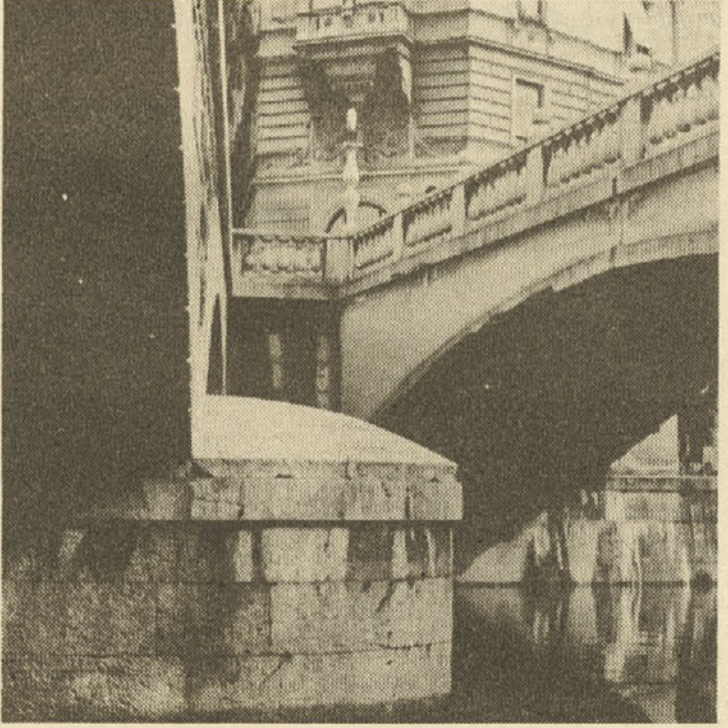
zboljševanja prakse s pomočjo akcije in refleksije — razmišljanja o tej akciji. Uporabo tega modela — tako da bi pomagali otrokom z učnimi težavami, so prikazali tudi sodelavci pariškega centra CRESAS, ki ga vodi naša rojakinja Mira Stambak. Zanimiva je bila tudi vzporednica med akcijskim in feminističnim (»personaliziranim«) raziskovalnim modelom — razbijanje mita o »objektivni«, »nepripristranski« znanosti. Dokaj ostre razprave ob tem so razkrile razcepljenost pojmovanj o vlogi raziskovanja: ali ni vendar tako, da se smejo ukvarjati s »pravim« raziskovanjem le »pravi« razi-

vprašanja, ki se porajajo med kulturami, jezikovni pouk, pouk naravoslovja, izobraževalno tehnologijo in informatiko, izobraževanje ravnateljev, novosti v izobraževanju učiteljev, enakopravno obravnavanje vseh spolov v izobraževanju, dopolnilno izobraževanje učiteljev, akcijsko raziskovanje). Kot neskladje med vsebino in obliko sem tokrat občutila samo kongresno didaktiko, ki bi morala biti zglodna, če gre za »učitelje učiteljev«. Pa ni bilo simultane prevajanja v plenarnem delu, čeprav je šlo za mešanico francoskih, angleških, nemških in španskih prispevkov; v delovnih skupinah je zmanjko-

skovalci in pa le redki, izbrani učitelji; med študijem pa za kaj takšnega ni časa (Helga Thomas, Berlin). Ali je »akcijsko raziskovanje« v tem pomenu »pravo« — ali daje nova, posplošljiva spoznanja ali pa se izčrpava le v akciji? Drugi so nastopili proti monopolizaciji raziskovanja: »Raziskovanje ni zasebna lastnina,

valo časa za razpravljanje; nekateri prispevki niso bili vnaprej razmnoženi; celo grafoskop je bil prej izjema kot pravilo. Celotna sama umestitev konference v sterilno tehnicistično okolje izobraževalnega središča FIAS na južnem obrobju Toulousa (v bližini središč za razvijanje informatike, vojnega in ci-

temveč način mišljenja in delovanja!«

Preveč poenostavljeno bi bilo enačiti proces »poznanstvenja« učiteljskega izobraževanja (nemški izraz Verwissenschaftlichung je bil neprevedljiv za kolege z angleškega, francoskega, španskega jezikovnega območja) s prenosom tega izobraževanja s specializiranih pedagoških šol na univerze. Izobraževanje učiteljev je s tem marsikaj pridobilo, pa tudi izgubilo — povsod tam, kjer univerzitetni študij ni vseboval praktičnih izkušenj, šolske prakse, razprav, projektov, in se je omejeval na tradicionalna predavanja iz sistematike posameznih strok.

Glavna dela konference je potekala v stalnih in konferenčnih delovnih skupinah (npr. skupine za poskusno raziskovanje,

celo sama umestitev konference v sterilno tehnicistično okolje izobraževalnega središča FIAS na južnem obrobju Toulousa (v bližini središč za razvijanje informatike, vojnega in ci-

vilnega letalstva, raziskav vesolja ipd.) je kazala dokaj nekritično sprejemanje podmene tehnološkega razvoja kot določilnice izobraževanja učiteljev. »Ali moramo vsi le teči za tehnološkim razvojem — za vsako ceno?« se je spraševal Nizozemec Vonk. Ali lahko v imenu srečnejše prihodnosti učiteljev kaj rečemo o ciljih in podmenah tega razvoja? Morda bo naslednja konferenca v Berlinu na temo Izot razčlenjevanje učiteljev in izziv devetdesetih let bolj družbeno kritična in emancipacijska, saj bo potekala na univerzi (Freie Universität), ki je nastala kot posledica študentskih protestov in teženj v šestdesetih letih.

BARICA MARENTIČ POŽARNIK

OBISK NA ZVEZNEM INŠTITUTU ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V ST. WOLFGANGU

Srečanja — kažipot iz težav

Med znanim avstrijskim letoviščem Bad Ischlom in Salzburgom, pomembnim glasbenim središčem in sedežem solnograške cerkvene gospode, leži jezero St. Wolfgang. Pogled na zemljevid nas lahko zavaja glede velikosti: pešec kar hitro ugotovi, da ni tako majhno in da je sprehajalna pot resnično namenjena za sprehode, ne pa za prometno povezavo med mesteci ob jezeru. Med Stroblom in St. Wolfgangom, turističnima krajema ob istoimenskem jezeru prevaža potnike ladja.

Tako se turistični vrvež obeh krajev komaj dotakne skupine hiš ob vzhodnem robu jezera. Tam ima svoj sedež avstrijski zvezni inštitut za odrasle, ki ga financira ministrstvo za šolstvo, umetnost in šport. Šest srednje velikih in malo opaznih poslopij ima zgovorna imena — Hiša ob jezeru, Gorska hiša, Gozdna hiša, Hiša na travniku, Bürglhaus, le eno že s svojim imenom docela prozaično izdaja svoj namen — upravno poslojpe z menzo. Za udeležence so na voljo eno in dvoposteljne sobe v naštetih hišah, ki so dovolj daleč narazen, da lahko zaživi narava v komaj opazno negovani preprostosti.

Inštitut je odprt vse mesece v letu in ima dva delovna vrha: aprila ter septembra in oktobra. Delovni program je izdelan za vse leto, vendar le v približnem orisu. Podrobnosti zvedo udeleženci ob prijavi za posamezen seminar ali srečanje (imena predavateljev, razpored dela za posamezne dneve ipd.). Še nekaj naslovov programa za leto 86: Izobraževanje vodij knjižnic, Starati se — je to problem? Dimenzije zdravja, Gledališka pedagogika, Izobraževanje odraslih in Socialno delo.

Z andragogom Francem Udovičem sva bila gosta inštituta v petdnevem seminarju na temo Premagovanje kriz v življenju. Vabilo je poslala Delavska univerza v Mariboru, ki za zdaj še neformalno vzdržuje stike z inštitutom. Udeleženci seminarja, bilo jih je 85, so prišli iz šestih držav. Največ je bilo domačinov, veliko je bilo tudi Nemcev, zlasti Berlinčanov, Jugoslovana, Francoza, Madžari in Švicarji pa smo imeli takšno vlogo, kot jo imajo rozine v belem kruhu.

Pestra je bila tudi starostna sestava — od približno šestih mesecev pa do sedemdeset let. Za nas Jugoslovane, ki imamo v teh rečeh svoje navade in poglede, je potrebna razlaga, zakaj so na tako zahtevnem in resnem strokovnem srečanju zraven otroci. Po prepričanju organizatorja je to dobro in koristno: v naravni človeški skupnosti so udeležena vsa starostna obdobja, ne da bi poskusili izločiti to ali ono starostno skupino. Pa tudi bolj vsakdanji razlogi so vredni pozornosti na primer: ne želijo onemogočati mater ali očetov samohranilcev. Na predavanjih sem imel sprva težave, ker so otroci večkrat pritegnili vso mojo pozornost, nadležni pa mi še zdaleč niso bili tako, kot so mi na marsikaterem sestanku nekateri odrasli. So pa otroci veliko pripomogli k domačnosti ob kosilu in večerji.

Seminar je bil zamišljen kot interdisciplinarno srečanje. Interdisciplinarnost si na podobnih posvetih zagotovimo tako, da poleg pedagogov, andragogov, psihologov in zdravnikov pritegnemo še pravnikarja, filozofa, biologa ali kakšnega drugega strokovnjaka in specialista. Organizatorji seminarja v St. Wolfgangu so to zasnovno razširili. Poleg ljudi, ki se poklicno ukvarjajo s teorijo in prakso premagovanja življenjskih kriz s

kakršnega koli strokovnega zornega kota, so k seminarskemu delu pritegnili tudi ugledne predstavnike umetnosti in telesne kulture. Plenarno predavanje prvega večera je imela berlinska karikaturnistka Marie Marx, ki je s sliko in besedo prikazala, s kakšnimi težavami se je otepala od svojega otroštva pe prvi svetovni vojni pa do danes, kako je reševala in rešuje svoja krizna obdobja. Naj omenim še muzikologa, istanbulskega profesorja na katedri za glasbeno terapijo, ki je demonstriral vpliv glasbe na psihično in telesno počutje. Prosti čas je bilo mogoče izrabiti tudi z vsakodnevnimi vajami v izraznem plesu.

Zdi pa se mi, da je prav toliko pripomoglo k raznovrstnosti in s tem h kakovosti dela osemnajst udeležencev, ki so se v seznam udeležencev vpisali kot »interesenti«. To so udeleženci, ki jih je pritegnil naslov seminarja in so prišli z namenom, da teoretično in praktično zvedo več o premagovanju življenjskih kriz, s tem pa tudi več o sebi in o svojih preceh težavah. Pri nas bi jim kar hitro rekli bolniki, čeprav stvari le niso tako preproste. Približno toliko časa, kot ga je bilo namenjeno predavanjem, je bilo odmerjeno tudi delu v malih skupinah. V teh skupinah pa ni šlo za premlevanje predstavljene teorije in raziskovalnih izsledkov, vsaj ne povečini. Delo v skupinah je bilo usmerjeno izrazito psihoterapevtsko, in to za vse udeležence. Vsak je lahko glasno razmišljal o svojih krizah in težavah ter o možnostih in poteh, ki bi ga lahko vodile iz problemov. In kdo nima težav? Mar tisti, ki o njih ni pripravljen ali sposoben govoriti? Gledano tako, smo torej lahko bolniki vsi ali pa nihče. V novi luči pa se nam prikaže tudi pojem izobraževanja odraslih. Če nismo tako okoreli, da tudi nevednost in nespretnost v vsakdanjem življenju pojmujejo kot bolezen.

FRANCE PROSNIK

Spomladi leta 1987 bo ponovno v prodaji zdaj že razprodana knjiga

SLADKOVODNO RIBIŠTVO NA SLOVENSKEM

To je knjiga z izjemno vsebino in dober učni pripomoček, zato jo priporočamo osnovnim, srednjim in višjim ter visokim šolam.

Avtor in urednik knjige SLADKOVODNO RIBIŠTVO NA SLOVENSKEM Miran Svetina je s svojimi sodelavci: Petrom Pavšičem, Maksom Podlesnikom, dr. Borisom Skalinom in dr. Božidarjem Voljčem vsebino knjige prilagodil zdajšnjim razmeram v sladkovodnem ribištvo pri nas.

- Zgodovinski pregled razvoja slovenskega sladkovodnega ribištva
- Vode v naravi — življenjsko okolje rib
- Onesnažene vode — pogubne za vodni živelj
- Naravna ribja hrana
- Morfološke, anatomske in fiziološke značilnosti rib
- Sistematika naših sladkovodnih rib, piškurjev, rakov, žab in školjk
- Ribe v slovenskih vodah, pomembne za športni ribolov
- Športni ribolov
- Elektroribolov
- Planiranje v sladkovodnem ribištvo
- Ribogojna dejavnost
- Ribje bolezni
- Pomen ribjega mesa za ljudsko prehrano
- Kako pripravimo in očistimo ribe itd.

To je samo nekaj naslovov poglavij te zanimive knjige. Knjiga SLADKOVODNO RIBIŠTVO NA SLOVENSKEM bo izšla spomladi prihodnje leto.

Prednaročila zbirmo do konca letošnjega leta. Knjiga stane v prednaročilu 3.500 din, po izidu pa 4.500 din. Na 340 straneh zajetne knjige so številne barvne fotografije.

Knjigo lahko naročite pri RIBIŠKI ZVEZI SLOVENIJE, 61001 Ljubljana, Župančičeva 9/II.

Priporočamo se!

Svet

VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE TRBOVLJE, Rudarska cesta 10a

ponovno razpisuje prosta dela in naloge

— RAVNATELJA

Kandidati morajo izpolnjevati splošne pogoje, predpisane z Zakonom o združenem delu, in pogoje, določene z Zakonom o vzgoji in varstvu predšolskih otrok, ter imeti:

- Slet delovnih izkušenj, od tega najmanj dve leti pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok;
- organizacijske in strokovne sposobnosti — to mora potrjevati njihovo preteklo delo;
- ustrezne moralno-politične lastnosti, ki se kažejo v pravilnem odnosu do socialistične ureditve.

Dela in naloge ravnatelja razpisujemo za 4 leta.

Začetek dela: 1. 4. 1987;

in razpisuje prosta dela in naloge

— VODJE ZA PEDAGOŠKO ORGANIZIRANOST — VODJE ENOT

Kandidati morajo izpolnjevati splošne pogoje, predpisane z Zakonom o združenem delu, in pogoje, določene z Zakonom o vzgoji in varstvu predšolskih otrok, ter imeti:

- najmanj 3 leta delovnih izkušenj po opravljenem strokovnem izpitu, od tega najmanj dve leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok;
- organizacijske in strokovne sposobnosti, ki zagotavljajo, da bo izbrani kandidat s svojim delom pripomogel k uresničevanju smotrov in nalog VVO;
- ustrezne moralno-politične lastnosti, ki se kažejo v pravilnem odnosu do socialistične družbene ureditve.

Kandidat bo imenovan za 4 leta.

Začetek dela: 1. 2. 1987.

Kandidati za vsa razpisana dela in naloge naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtev v 15 dneh po objavi razpisa v zaprti ovojnici na naslov: Vzgojno-varstvena organizacija Trbovlje, Rudarska cesta 10 a, z oznako »za razpisno komisijo«.

VIO OSNOVNA ŠOLA NOVO MESTO TOZD XII. SNOUB

razpisuje po sklepu sveta šole dela in naloge

— RAVNATELJA

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje po 511. členu Zakona o združenem delu in druge pogoje po 137. členu Zakona o osnovni šoli in imeti

- izobrazbo pedagoške smeri in
- 5 let delovnih izkušenj.

Dela in naloge se razpisujejo za štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Novo mesto TOZD XII. SNOUB, Kušinska pot 19, 68000 Novo mesto s pripisom »za razpisno komisijo«.

O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po imenovanju.

Po 126. členu Zakona o notranjih zadevah SR Slovenije (Ur. list SRS, št. 28/80) in 70. členu Statuta izobraževalnega centra organov za notranje zadeve (št. 11/9-81, z dne 15. 7. 1981)

SVET IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA ORGANOV ZA NOTRANJE ZADEVE

razpisuje

VPIS UČENCEV V KADETSKO ŠOLO ZA MILIČNIKE ZA ŠOLSKO LETO 1987/88

Na razpis se lahko prijavijo moški, državljani SFRJ, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da so uspešno končali osnovno šolo
- da niso starejši od 17 let
- da so telesno in duševno zdravi
- da obvladajo slovenski jezik
- da jim ni bil s pravnoomočno sodno odločbo izrečen vzgojni ukrep ter da niso v kazenskem postopku
- da so po programu osnovnih šol pozitivno ocenjeni iz tujega jezika.

V kadetsko šolo za miličnike bo sprejetih 220 učencev.

V šoli se izvaja vzgojno-izobraževalni program v srednjem usmerjenem izobraževanju za pridobitev strokovne izobrazbe V. stopnje zahtevnosti za opravljanje del in nalog miličnika. Izobraževanje za poklic traja štiri leta in se začne 1. septembra 1987. V tem času učenec odsluži vojaški rok, ki mu je priznan potem, ko opravlja dela in naloge miličnika najmanj dve leti. Po končanem šolanju mora učenec delati v organih za notranje zadeve najmanj dvakrat toliko časa, kolikor traja šolanje.

Med šolanjem živi učencev v domu za učence in ima pravico do brezplačnega stanovanja in hrane, uniforme, učnih pripomočkov, do preventivnega zdravstvenega varstva in do denarnega zneska za osebne potrebe.

Starši oziroma zakoniti zastopnik in učenec sklenejo z republikanskim sekretariatom za notranje zadeve pogodbo o šolanju.

Kandidati naj se prijavijo za razpis najkasneje do 31. 3. 1987 na najbližji postaji ali oddelku milice.

— Prijavo za vpis na obrazcu 1,20 morajo obvezno podpisati starši ali zakoniti zastopnik; to je hkrati dokazilo o njihovem dovoljenju za vpis.

— Priložiti je treba spričevalo o uspešno končani osnovni šoli; kandidati, ki še obiskujejo osmi razred OŠ, naj predložijo spričevalo sedmega razreda in spričevalo 1. polletja 8. razreda; spričevalo o končani osnovni šoli pa naj pošljejo do 20. 6. 1987.

— priložiti morajo pisno mnenje šole, v kateri so se zadnje leto šolali ter rojstni list.

Kandidati, ki bodo izpolnjevali vse navedene pogoje, bodo vabljeni na zdravniški pregled, preskus psihofizičnih zmogljivosti in preizkus iz znanja slovenskega jezika.

Pri sprejemu v kadetsko šolo za miličnike bodo imeli prednost kandidati z boljšim učnim uspehom in kandidati, ki bodo uspešnejši pri preizkusu znanja.

O izidu sprejema bodo kandidati sproti obveščeni, najkasneje pa do 20. 6. 1987.

Vsa pojasnila dajejo:

1. Kadetska šola za miličnike, Tacenska št. 56, Ljubljana-Šmartno, telefon (061) 59-666,
2. osnovne šole in
3. vse postaje in oddelki milice.

OSNOVNA ŠOLA SAVO KLADNIK SEVNICA

razpisuje prosta dela in naloge

- DIPLOMIRANEGA PSIHologa za nedoločen čas s polno delovno obveznostjo; začetek dela 1. 2. 1987, možnost za stanovanje
- 2 UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA za delo v oddelkih podaljšanega bivanja s polno delovno obveznostjo, za določen čas (do 30. 6. 1987), začetek dela po dogovoru
- UČITELJA BIOLOGIJE IN KEMIJE, P ali PRU za nedoločen čas s polno delovno obveznostjo; začetek dela 1. 2. 1987
- UČITELJA BIOLOGIJE, P ali PRU s polovično delovno obveznostjo, za določen čas (do 30. 6. 1987), začetek dela 1. 2. 1987.
- UČITELJA FLAVTE za poučevanje na enoti Glasbena šola, P ali PRU za nedoločen čas s polno delovno obveznostjo; začetek dela 1. 1. 1987

Kandidati za vsa razpisana dela in naloge naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in s kratkim življenjepisom v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Savo Kladnik, Sevnica, Trg svobode 42. O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE LOG—DRAGOMER, Šolska cesta 1, 61351 Brezovica,

razpisuje prosta dela in naloge:

— UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA

za določen čas — nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu — z učno obveznostjo 10 ur na teden. Začetek dela je 9. 2. 1987. Rok za prijavo na razpis je 8 dni po objavi, izbira med prijavljenimi kandidati bo opravljena v 15 dneh. Kandidati bodo obveščeni o izidu razpisa v 15 dneh po izbiri.

Šola je ob magistralni cesti Ljubljana—Vrhnika, 10 km iz Ljubljane. Prometne zveze so zelo ugodne.

UNIVERZA EDVARDA KARDELJA, FILOZOFSKA FAKULTETA, CENTER ZA PEDAGOŠKO IZOBRAŽEVANJE V LJUBLJANI, RAZPISUJE V ŠTUDIJSKEM LETU 1986/87 VIP ZA PRIDOBITEV PEDAGOŠKO-ANDRAGOŠKE IZOBRAZBE.

Študij je namenjen srednješolskim učiteljem z visoko izobrazbo, ki si morajo po 179. členu ZUI pridobiti pedagoško-andragoško izobrazbo. Predavanja bodo na filozofski fakulteti, v obsegu, ki ga predpisuje VIP za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe.

Prijave z dokazili (fotokopija diplome, naslov vzgojno-izobraževalne organizacije) sprejema Filozofska fakulteta, Aškerčeva 12, Center za pedagoško izobraževanje, do 15. 1. 1987. Vse informacije daje Center za pedagoško izobraževanje po telefonu številka (061) 332-611 int. 319 ali OE Zavoda SRS za šolstvo.

Kotizacija, ki znaša 15000 din, sprejema Filozofska fakulteta na žiro račun štev. 50100-603-40227.

V SPOMIN

Francu Pajtlerju

Hudo nas je prizadela vest, da je na Kliničnem centru v Ljubljani po težki bolezni umrl naš dolgoletni sodelavec Franc Pajtler Franček. V najožjem družinskem krogu so ga pokopali v Murski Soboti, kjer je v letu 1973 kot ravnatelj osnovne šole Dane Šumenjak odšel tudi v služeni pokoj.

Kmečki fant, rojen 3. 12. 1910, v Brabrovniku (občina Ljutomer), je odšel iskat znanje na učiteljske v Maribor, kjer je v letu 1932 tudi diplomiral.

Kar dve leti je čakal na prvo službeno mesto. Dobil ga je v Prekmurju, v letu 1934 — na osnovni šoli Tišina. Nemirna leta in napredni tokovi pred izbruhom vojne na tem službenem mestu niso šli mimo njega. Tu je služboval vse do leta 1941, tedaj v začetku vojne, so ga poklicali kot rezervnega oficirja v vojsko, od tam pa se je vrnil — po ujetništvu decembra 1941.

Službe ni dobil. Preživljal se je s fizičnim delom pri napredni kmečki družini na Tipini. Ves čas je bil pod policijskim nadzorom, l. 1944 pa so ga odpeljali v internacijo. Potem ko se je vrnil, je 5. 6. 1945 prevzel posle ravnatelja (upravitelja) osnovne šole na Tišini, kjer je kot prekaljen prosvetni in politični delavec služboval vse do leta 1948. Tega leta je bil zaradi izrednih uspehov na pedagoškem področju imenovan za prosvetnega inšpektorja za okraj Murska Sobota. Deset let je v inšpekcijski službi vestno skrbel za napredek šolstva v takratnem okraju, za pedagoško usposob-

ljenost mladega učiteljskega kadra in za razvoj šolske mreže Pomurju. Njegove bogate pedagoške izkušnje so veliko pomagale mlademu učiteljskemu razčaku, da je kljub izredno težkim gmotnim razmeram, v kršnih se je znašlo šolstvo Prekmurju, in še večjim kadroškim težavam po vojni učiteljsvo pri svojem delu doseglo dobre uspehe.

Kot pedagog je skrbel tudi za razvoj drugih oblik dela z mladino in bil med začetniki in ustnovitelji pionirske organizacije in Društev prijateljev mladine Pomurju.

V Zvezi prijateljev mladine dolga leta delal kot tajnik zveze.

Ob reformi osnovnega šolskega sistema letom 1958-59 je prevzel odgovorno nalogo — meš ravnatelja ene največjih osnovnih šol v občini. To dolžnost opravljal do upokojitve. Vsa le ravnateljstva je namenjal več skrbi pedagoškemu delu razvoju osemletnega obveznega osnovnega šolstva. Zavzeto deloval v različnih občinskih organih za šolstvo, kjer je s svojimi bogatimi izkušnjami pripomogel k uspešnemu razvoju šolstva naši občini.

Bil je pravi ljudski učitelj, prekaljen in trden, neutrujen v svojem delu, neprecenljiv tovaran in spoštovan krajan. Za svoje delo je prejel več priznanj in odlikovanj. Njegovi učenci in njegovi sodelavci pa ga ohranjamo spominu kot človeka, ki je živel in delal z ljudmi in za ljudi. **SODELAVCI**

OSNOVNA ŠOLA 17. OKTOBER BELTINCI

razpisuje prosta dela in naloge

— UČITELJA ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA, PRU za določen čas (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu, od 1. 3. do 30. 6. 1987.)

Prijave z dokazili pošljite v 14 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola 17. oktober Beltinci. Če se ne bodo prijavili kandidati z ustrežno izobrazbo, bomo sprejeli tudi absolvente ustreznih smeri.

Komisija za medsebojna delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE MARIJA ROŽMAN STOGOVC

razpisuje prosta dela in naloge

— UČITELJA NEMŠKEGA JEZIKA, PRU, za nedoločen čas (polni delovni čas)

Stanovanja ni.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje za učitelja, določene z Zakonom o osnovni šoli. Prijave in dokazila o izpolnjevanju pogojev naj pošljejo v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Marija Rožman Stogovci, 69253 Apače.

OSNOVNA ŠOLA POLJANE NAD ŠKOFJO LOKO VABI V soboto, 20. decembra 1986, ob 10. uri, bomo predali nameneno novo šolo v Poljanah nad Škofjo Loko.

Vabimo vse nekdane učitelje na srečanje ob kulturnem sporedu.

PEDAGOŠKI PROSTI SPISI dr. Milana Dolgana, ki so izšli pred časom v samozaložbi, so še v prodaji. Naročila sprejema Mladinski knjiga — grosistična prodaja, Ljubljana, Titova 3 — brošuro po lahki naročite tudi v drugih slovenskih knjigarnah. Cena 300 din.

Naročnina za leto 1986 znaša 1600 din za posameznike in 2600 din za organizacije. Za upokojene prosvetne delavce in študente pedagoških smeri znaša naročnina 1200 din na leto.

Posamezna številka stane 100 din, pri povečanem obsegu pa 150 din. Številka tekočega računa: 50101-603-46509.

Tiska ČTP Ljudska pravica. VU ISSN 0033-1643 Po mnenju Republiškega komisija za vzgojo in izobraževanje je časnik »Prosvetni delavec« prost temeljnega prometnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu).

prosvetni delavec

Ustanovitelj: Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter izobraževalna skupnost Slovenije — Izhaja štirinajstdnevno med šolskim letom.

Izdajateljski svet ČZP Prosvetni delavec: predsednik Aleš Golja, Bogdan Čepič, Tea Dominko, Leopold

Kejžar, Marjana Kunej, Jože Miklavc, Vida Nered, Albin Pučlin, Alenka Pučko, Marija Skalar, Janez Sušnik, Jože Valentinčič, Viktor Žorž

Direktor: Jože Valentinčič

Uredniški odbor: Geza Čahuk, Tea Dominko, Jure Gartner, Marjana Kunej, Rudi Lešnik, Barica Marentič-Požarnik, Veljko Troha, Jože Valentinčič, Marija Velikonja, Majda Vujovič

Uredništvo: Jože Valentinčič, glavni urednik, Marjana Kunej odgovorna urednica, Tea Dominko, tehnična urednica. Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, tel.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104

Rokopisov in fotografij ne vračamo.